

TRACTA-

TIVS, QVI ARMA FI-
dei prænотatur, æditus à Re-
uerend. Patre F. Antonio Cor-
dubensi de ordine Fratrum
minorum obseruan-

tiæ, prouinciæ
Castellæ.

de Vera *

*Ad Illustrem admodum atque Reueren-
dissimum D. D. Bernardum
Frexneda Episcopum
Conchensem.*

COMPLUT.

Excudebat Andreas ab Angulo.

1562.

*del P^o frai fe^o Nauarro
Cum priuilegio.*

Ræfens opusculum cum pri-
uilegio excussum est : quod
regia Maiestas Madriti anno
millesimo sexagesimo secun-
do de consilio curiæ auctori in
decennium concessit . Videlicet, ne quis
aut cudat, aut vendat indicta pœna mul-
tæ librorum, ac quinquaginta dupondio-
rum. Die verò. 27. martii. Nemo igitur
huius rei ignorantiam prætexat.

ILLVSTRI

ADMODVM D. AC
Reuerendiſſ. in Chriſto Patri D. F.
Bernardo Frexneda de ordine mino-
rum, Confessario Regis Hispania,
Episcopo Conchenſi, ſuus F. An-
tonius Cordubensis eiusdem
ordinis professor fe-
licitatem.

V M nuper audiſſem
Illuſtris admodum Præ-
ſul, ac Reuerendiſſ. Pa-
ter, indictum eſſe Con-
cilium generale, vbi de
componenda religione,
& reducendis Hæreticis ad veram fidem
Eccleſiamq; Catholicam quoad fieri poſ-
ſet agendum eſſet: cœpi, quod mei mune-
ris eſt, mecum meditari, qua ratione com-
modius.

modius brevissimoque compendio id fieri
posset, tam ibi quam alibi, quoties cum il-
lis amicè, aut contra illos hostiliter à Ca-
tholicis conflictaretur. Percepi autem tum
ex fide digna relatione, tum ex ipsa lectio-
ne, Hæreticorum sanè ridiculum technã.
Nam cum sint ipsi veræ fidei & Ecclesiæ
Catholicæ invasores & hostes, eligere si-
bi volunt nobisq; præscribere arma mo-
dumque pugnandi contra eos: ita videli-
cet ne alijs armis nec alio modo per Catho-
licos vera fides defendi aut cõstabiliri, nec
illi possint impugnari, si se esse cõvinctos
debeant recognoscere: certè nimirũ, quòd
nulla eis arma placebunt, quibus possint a-
pertè convinci. Quasi verò nobis in illos
non liceant quæ vel Deus, vel ipsa ratio
omnibus concessit. Sanè ridiculum esset,
qui de crimine vocatus in ius, non regem,
non legem, neque iudicem, neque testes,
sed neque ullas alias quam ipsi placuerint,
(placebunt autem nullæ) recognoscat le-
gitimas esse probationes. Ecce ipsam ima-
ginem Hæreticorum, Neque enim admit-

tunt

tunt rationes aliquas, deductionesq; ex fi-
dei nostræ principijs quantumvis manife-
stas: eas omnes, quibus aperte conuincun-
tur, dum soluere non possunt, statim sophi-
sticas proclamantes. Neq; Doctores, ne-
que Concilia, neq; Pontificia decreta, aut
eorū sententias, vel sacræ scripturæ expo-
sitiones, sed neq; aliā scripturæ sacræ edi-
tionem, vel traductionem, vel alios libros
canonicos & eorum expositionem, quā
pro suo quisque sensu vel arbitrio libet ac-
ceptare. Res certè adeò euidenter contra
rationem, & communem omnium homi-
num sensum, ut ipsi etiam barbari eos ir-
rideant, & censeant pugnando nolle pu-
gnare, & aperte victos nolle cōvinci. Si-
quidem nulla scientia, nulla facultas, nul-
la etiam infidelium secta, nulla deniq; ho-
minum tam barbara natio est, quæ ab an-
tiquo non habeat præfixas suas leges &
modos, aliquādo etiam libros, suosq; ma-
gistros atq; rectores, siue præpositos, ritus
etiam & consuetudines, à quibus etiā in
dubijs suarū legum & facultatū dissent-

ve non liceat impunè. Et quidem qui vel
ea omnia vel rectam rationem proscribit,
quæ tãdem in legem æternam, diuinamq;
reducitur à qua derivatur, is planè totus
irrationalis, incivilis, vel innaturalis est,
neq; dignus vt ab hominibus audiat:
quippe qui vel sit sua sponte phræneticus
vel liberè insaniat. Audi etiam suam ipso
rum repugnantiam. Nolunt ratiocinatio-
nibus cõtra eos agi, & tamẽ suas pueriles
frivolitasq; nobis ingerunt: & dum no-
stras contrà vrgentissimas audiunt, nihil
quàm sophismata clamant. Nolunt Do-
ctorum autoritate premi, & tamẽ sui Lu-
theri aliorumq; suorum Hæresiarcharũ sen-
sa, vel potius insensata dogmata proferunt,
& eorũ autoritatẽ adorant: autoritati aut
sacrorũ Doctorũ nihil deferentes, neq; ra-
tioni, vti frementes bestie irreuerẽter im-
pudenterq; pessundant. Vt igitur has horũ
insanias apertè prodamus in lucẽ, vt eas
omnes, ipsi etiam Hæretici & seipsos ma-
lè sanos esse recognoscant (si tamẽ velint
aliquando sanari) ex ipsis fidei principijs,
quæ

quæ etiam ab eisdem conceduntur, colle-
gimus euidenter quædam alia, quæ neque
à doctis, neque ab indoctis, ne ab ipsis qui-
dem Hæreticis negari possunt. Nempe
quod Veritas fidei non solum per sacrâ scri-
pturâ, sed etiâ id quod Hæretici renuunt,
per vniuersales traditiones, ritus & con-
suetudines, & expositiones & sensus Ec-
clesiæ, Conciliorum, & Põtificum Roma-
norum, atq; Doctõrum, & per quosdam
alios indices accipiendâ est. Ea verò omnia
varijs Doctõrum scriptis dispersa, quæ
per eorum prolixitatem fortè cuique per-
legere non liceret, sub compendio duode-
cim propositionum complexi sumus: ex
quibus cuncta quæ ad veram fidem perti-
nent, quæ & Sancta Romana semper te-
nuit & tenet Ecclesia, manifestè proban-
tur, & opposita facile reprobantur, adeò
vt quicumque vel simplex, vel eruditus, si
cum Hæretico vel cum Catholico, do-
cto vel indocto, siue publicè siue priua-
tim agat, non illi plus opus sit, ad se-
ipsum & oēs alios in vera fide firmandû,

eamq; defendendū, & errores omnes faci-
li negotio refutandū, quā ut ad has duo-
decim fundamētales propositiones, & ma-
ximē ad sextam & ultimā, tanquam ad
asylum arcemq; tutissimam se recipiat.
Nam ut Angelus Thobie. 6. c. prædixit:
fumus eius extricat genus omne demonio-
rum: & fel valet ad vngendos oculos ut
illuminentur. Quia videlicet illius vis ar-
dens & efficax errores omnes aperit &
expellit ab eo, qui suo cordi eam voluerit
applicare. Hæc sunt duodecim illa funda-
menta Apocalyp. 21. ca. quibus ciuitas san-
cta Ierusalem, fideles inquam militantis
ecclesiæ in vera fide firmantur. Sūt etiā duo-
decim illæ portæ eiusdē ciuitatis, per quas
ad Catholicā fidem & Ecclesiam vagan-
tes Hæretici sunt facile reducendi: & Or-
thodoxi contra eos ad pugnam egredi, &
ab eorum infestis inuasionibus regredi,
easq; constanter obseruare & tenere de-
bent. Sunt deniq; arma fidissima, quibus
& ab erroribus quibuscunq; defendimur,
& eos punctim iugulamur, unde & ar-
ma

ma fidei prænotantur. **H**æc autem munera ô integerrime Pater inclyte Præsul optimo iure amicitie simul & officij à me tibi debentur: cui maius alterum nostrum opus itidem tibi dicatum, *Questionarium* videlicet *Theologicum*, iam diu excussum redditum esset, nisi infida librariorum fides nos fefellisset. Nimirum quia pro iudicio & tribunali fidei apud Sæctam ipsam Apostolicam sedem, Regiamq; Maiestatem Hispaniæ te semper præsentissimum præstas: armatum te esse armis fidei contra hostes eiusdem oportet: ipsi etiã Regi nostro, quem Vnicum fidei defensorem atque præsidium nunc habet Ecclesia, arma armis adhibeas. Accipe igitur Illustris admodum Præsul, nostra imò & iã prorsus tua arma fidei de nostro armariolo deprompta: quæ si fidelibus pro bello & pace expedire cognoveris, ea feceris ut in publicum excussa liceat exhiberi.

¶ In hoc tractatu cōtinētur duodecim pro-
positiones, in quibus sunt loca communia
& fundamenta generalia ad omnes Hære-
ticos de omnibus suis erroribus facile &
manifestè conuincendum, ex his etiā quæ
apud ipsos indubitata sunt fidei principia,
& ad vulgus, quando fuerit expediens, in
vera fide facile confirmandum. quarū qua-
tuor priores propositiones stellarē ab ipsis
etiā Hæreticis vt notissimæ de fide con-
ceduntur: aliæ autem septem eisdem etiā
inuiētis manifestè probantur. vltima verò
stellata efficaciter rem ostendit, & ea sola
sufficit: quæ & præ omnibus tādē ab om-
nibus attendēda est. sed & sexta est quæ
viam omnibus aperit, & fidei vexillum
præfert.

* ¶ Propositio prima, Quòd est vnus Deus,
vna fides, vnum baptisma. Ephe. 4. Hęc
conceditur ab omnibus, etiā ab Hære-
ticis. fol. 1.

* ¶ Propositio secunda etiā ab omnibus Ca-
tholicis & Hæreticis cōcessa de fide est,
Credo vnā sanctam Catholicam & A-
postolicam Ecclesiam. vt expressè habe-
tur in Concilio generali Constantinopoli-
tano.

politano. i. cap. 7. & iterum in Calcedo-
nen. actione. 2. & in Niceno. 2. actione.
7. quamuis Erasmus in responsione ad
censuram Parisien. titu. ii. subterfugere
conetur. Potest etiam dici, credo in vnā
sanctam Ecclesiam, vt habetur in dicto
Concilio Niceno, ad hunc sensum. i.
credo in spiritum sanctum sanctificatē
Ecclesiā. sed melius diceretur credo vnā
sanctā, &c. vt iam cōmuniter canitur in
Ecclesia. & ait etiam B. Thom. 2. 2. quæ-
stio. i. articu. 9. ad. 5. & Caieta. de pote-
state Papæ in secunda parte Apologiæ
cap. 21. fo. x

¶ Propositio tertia, Semper fuit, & erit ✱
vsque ad finem mundi hæc vnica Ec-
clesia Catholica, & corpus Christimi-
sticum, & vera fides in ea. Hęc etiam
conceditur ab Hæreticis. fo. 4

¶ Propositio quarta, Hęc Ecclesia Catholi ✱
ca nullo vnquā tēpore errare aut defice-
re potest in fide & moribus, quia. i. Ti-
mothei. 3. Est columna & firmamen-
tum veritatis, Hęc etiam conceditur
ab Hæreticis. fol. 6.

¶ Propositio quinta. Standū est generali
do-

doctrinæ & traditionibus & vsui Eccle-
siae Catholicae in omni tempore circa fi-
dem, & mores, & sacramenta, & canones
librorum sacrae scripturae & eius exposi-
tionem & sensum. Hæc propositio non
ab omnibus conceditur Hæreticis: sed
contra eos ex præcedentibus sequitur,
& probatur manifestè. fol. 8

¶ Propositio sexta, Ex tribus signis, aut ex
quouis eorum manifestè & infallibiliter
cognoscitur ubi & in quibus sit vera
Ecclesia Catholica cum vera fide & ve-
ro sensu sacrae scripturae. Primo, ex uni-
tate eiusdem semper antiquae fidei &
doctrinae, & traditionum vniuersalium
in fide & moribus & cōtinua successio-
ne Pontificum in Ecclesia à tempore A-
postolorum. Secundo, ex sanctitate per-
sonarum, miraculis comprobata, qui in
ea fide vixerunt. Tertio, ex concordia o-
mnium Doctorum & sanctorum patrū
sensu atq; sententia. Hæc propositio est
valde notanda ad omnia sequentia, quæ
omnes hæreses reuincit, ideò negatur
ab Hæreticis: sed contra eos omnes ma-
nifestè probatur. fol. 21

¶ Propositio septima. In Ecclesia Romana
&

& in his qui illam sequuntur est vera fides & Ecclesia Catholica, vel ipsi sunt veri fideles de vera Ecclesia Catholica, modò ibi sit primatus Ecclesiæ & Pontifex eius, qui dicitur Papa, modò nō: de quo proximè in. 8. propositione sequenti dicetur. Hæc propositio negatur ab Hæreticis: sed ipsis etiā inuictis probatur manifestè. quia in Ecclesia Ro. sunt illa tria signa, quæ in sexta propositione præcedente continentur. fol. 43

¶ Propositio octaua, In Ecclesia Catholica est vnicum eius caput visibile, vicarius Christi, successor beati Petri, qui dicitur Papa super omnes fideles Ecclesiæq; Catholicam primatū & potestatem habēs à Domino Iesu Christo, cuius sedes atque tribunal, in Ecclesia Romana est. Hanc propositionem negant Hæretici: sed ex præcedentibus etiam illis contradicentibus probatur manifestè. fol. 46.

¶ Propositio nona, Concilium generale legitime congregatum si faciat quod in se est, vti facere regulariter credendum est, nisi oppositum constet manifestè, in definiendo de fide & moribus etiā ad modicum rēpus errare non potest. & illius de-

definitioni sub crimine & pœna hære-
sis ab omnibus standum est. Hæc propo-
sitiō negatur ab Hæreticis, & etiā à qui-
busdam Catholicis nisi cum quibusdā
aliis limitationibus non cōceditur: sed
tamen vt iacet contra eos omnes proba-
tur

fol. 55

¶ Propositio decima, Papa vt Papa cum
Concilio Patrum vel Cardinalium Ec-
clesiæ Ro. si faciat quod in se est, vt id
regulariter facere credendum est, nisi
oppositum cōstet manifestè, in definiē-
do circa fidem & mores & statum vni-
uersalis Ecclesiæ etiam ad modicum tē-
pus errare non potest: & eius definitio
ni vt Ecclesiæ Romanæ siue Catholicæ
sub crimine & pœna hæresis vel perfis-
diæ ab omnibus standum est. Hæc pro-
positio magis quàm præcedens negatur
ab Hæreticis, imò & ab aliquib⁹ Catho-
licis nisi cum aliis modificationibus nō
conceditur: sed tamen vt iacet contra
eos omnes probatur.

fc. 68

¶ Propositio vndecima, Sancta Ecclesia
Catholica militans in terris constat nō
solum ex fidelibus prædestinatis, vel iu-
stis in gratia existentibus, sed etiam ex
omni

omnibus fidelibus baptizatis etiā si sint
peccatores, & finaliter p̄sciti vel repro-
bati. Itaque non est inuisibilis soli Deo
nota, sed visibilis & hominibus manife-
sta. Hæc propositio à solis Hæreticis ne-
gatur: sed contra eos probatur. fo. 79

¶ Propositio duodecima, Omnis noua do-
ctrina contra doctrinā vel contra vsum
& consuetudinem quā in fide & mori-
bus hucusque generaliter Catholica si-
ue Romana tenuit vel tenet Ecclesia, vt
Hæreticus error, illa euitanda, nec audiē-
da est. Hæc propositio manifestè sequi-
tur ex præcedentibus, & contra omnes
hæreses valde attendenda est. fo. 91

¶ Corollarium ex omnibus supradictis.
quinque esse iudices, ad quos pro veri-
tate fidei cognoscenda recurrendum
est. fo. 94

1. The first part of the document is a list of names and addresses, which appears to be a directory or a list of contacts. The names are written in a cursive script, and the addresses are listed below them.

[illegible]

PRIMA propositio, Est vn⁹

Deus, vna fides, & vnum ba^{pt}

ptisma. Ephe. 4. Quòd vide-

licet sicut non potest esse nisi

vnicus Deus verus, ab omni-

bus colendus: ita nec nisi vnica vera fides,

& lex Christi, per quam nunc in lege gra-

tiæ omnes salutem habere possimus. Vni-

cum etiam sacramentum baptismi est, in

quo huius fidei professio fit, efficimurq;

Christiani, & de numero militantis Eccle-

sie, vel de hac repub. Christi: profitemurq;

fidem & legem Christi intra gremium Ec-

clesiæ semper obseruare.

¶ Quòd si est vna, fit vt eadem sit, fuerit,

& erit vera fides Christi semper, & vbiq;

& apud omnes: ita quòd eius veritas non

variatur loco, tēpore, & personis, sed quæ

fuit olim à tempore Apostolorum est etiā

nunc, & erit eadem vera, & sola fides ca-

tholica: adeò vt nulla noua doctrina illi cō-

traria possit esse vera, sed hæreticus error

est. Et in hac propositione omnes etiā Hæ-

retici conueniunt.

¶ Propositio secunda etiā ab oībus Catho

licis & Hæreticis cōcessa de fide est, Credo

vnā Sāctā Catholicā Ecclesiam Apo

✱ II. PROPOSITIO

stolicam Ecclesiam. ut expressè habetur in Concilio generali Constantinopolitano 1. cap. 7. & iterum in Chalcedonen. actione. 2. & in Niceno. 2. actione. 7. quamvis Erasmus in responsione ad censuram Parisiensem. tit. 11. subterfugere conetur. Potest etiã dici, credo in vnam Sanctam Ecclesiam, ut habetur in dicto Concilio Niceno, ad hunc sensum. 1. credo in Spiritum Sanctum sanctificantem ecclesiam. sed melius dicitur credo vnam Sanctam &c. ut iam communiter canitur in Ecclesia. & ait etiam B. Thom. 2. 2. q. 1. art. 9. ad. 5. & Caieta. de potestate Papæ in. 2. parte Apologiæ capit. 21.

¶ Pro declaratione huius secundæ propositionis nota primò, quòd dicitur credo Ecclesiam, quia scilicet de fide est esse Ecclesiam Christi, id est, spiritualem quandã rempub. Christianam, aut Christianorum omnium vnum corpus Christi mysticum, fide animatum, & eius professione in baptismo facta coadunatum, quod dicitur Ecclesia. 1. congregatio, vel potius cõuocatio aut collectio fidelium, ut habetur de consecra. dist. 1. cap. Ecclesia. de qua ad Coloss. 1. Et Ephe. 1. & 5. sermo est. Hanc igitur

tur. Ecclesiam credimus quod Christus instituit, cui & dedit potestatem, auctoritatem & dona spiritualia ad finem supernaturalem consequendum. Ita quod secundum Thom. V. Valden. in Doctrinali fidei lib. 2. art. 2. capit. 18. collectio aut congregatio fidelium est visibilis: potestas autem eius & dona inuisibilia sunt, quæ creduntur, & eius institutio per Christum facta. extra quam non est salus, ut habetur in extrauagan. Bonifa. 8. Vnam Sanctam. de maiori. & obedi. & ibi gloss. & . 24. questione. n. capit. loquitur. vsque cap. quoniã verus. & de summa Trinit. & fide catholi.

¶ Hinc sequitur contra Hæreticos, quod si est Ecclesia & respub. & corpus Christi mysticum: in ea igitur est diuersitas membrorum habentium varia munera, gradus, virtutes, & dona spiritualia, ad finem vel effectum spiritualem & supernaturalem ordinata, & ab ipso Christo instituta. aliàs non esset eius respub. ut castrorum acies ordinata Cant. 6. neq; pulchra ut Ierusalem, sed Babilonica confusio, ut ait Hilarius in Psal. 131. nec corpus Christi mysticum: si ea distinctio cū suo ordine Hierar-

* II. PROPOSITIO.

chico ab ipso instituta ibi non esset, iuxta
 id Rom. 12. & 1. Corinth. 12. Sicut in vno
 corpore multa membra habemus, omnia
 autem membra non eundem actum ha-
 bent: ita &c. Et Ephe. 4. dedit quosdam
 Apostolos, alios Prophetas, alios pastores
 atque Doctores ad ædificationem corpo-
 ris Christi. Itaque Ecclesia sine hac diuersi-
 tate & ordine esse nõ potest, vti hoc Tho.
 Walden. de sacra. cap. 7. 28. 116. & Victo-
 ria in secunda relectione de Ecclesia. q. 2.
 & Osius in confessione fidei, tomo. 2. cap.
 33. fol. 247. vbi latius de hoc. & tandem
 Soto ex ipsis optimè colligens in. 4. dist.
 13. q. 1. art. 1. & distin. 20. q. 1. art. 3. & dist.
 24. q. 1. art. 1. & 3. contra Hæreticos plus
 satis probant. & Dionysius de Ecclesiasti-
 ca Iherarchia pulchrius agit. Quo etiam
 fit, vt Ecclesia Catholica in vno aut duo-
 bus tantum manere non possit, vti Abu-
 len. in primo prologo super euangelia, q.
 13. optimè ostendit.

¶ Secundo dicitur, quòd est vna tantum
 Ecclesia Catholica, ab vnitare fidei, & le-
 gis Christi, & eorundem sacramentorum.
 Nam sicut ab vnitare sectæ quoad religio-
 nem fit vna res pub. Sarracenorum, & al-
 tera

* II. PROPOSITIO. 3

vera idôlatrarum, quâuis quoad ciuilia plu-
ra regna ibi sint, aut esse possint: ita ab vni-
tate fidei, & sacramentorū, & legis Chri-
sti, est vna Ecclesia Catholica, non plures.
Non sicut in tēporalibus, vbi bene stat plu-
res esse respub. integras atq; perfectas, qua-
rum altera nō sit pars alteri⁹, nec illi subie-
cta, sed quælibet sit integra & perfecta, si-
biq; sufficiens ad ciuilitèr viuendū secun-
dum suas cuiusq; leges ciuiles cū suo inte-
gro principatu & tribunali: vti est quodli-
bet regnū p se aut principatus vt Veneto-
rum & genuensiu à nullo alio principatu
vel tribunali regulariter pendens, quoad
ciuilem vitam agendum. non inquam sic
est, nec esse potest in Ecclesia aut repub.
Christiana: quæ nō nisi vnica esse potest
si, vt ait. glos. in prædicta extrauagan. Ca-
tholica, id est, vniuersalis integra & perfe-
cta, sibiq; sufficiens ad salutem esse debet.
Quâuis enim sint plures Ecclesiæ particu-
lares cum suis Prælatiis, nulla tamē illarum
est integra Ecclesia Catholica, neq; sibi suf-
ficiens ad salutem, excepta Ecclesia Rom.
de qua infrà ppositione. 8. & 10. agēdum
est. Sed ex oībus simul tanquā ex suis mē-
bris principalibus constat vna Ecclesia &
B 3 respub.

* II. PROPOSITIO.

respub. Catholica. i. vniuersalis integra & perfecta, sibiq; sufficiens, & plenā potestāte habet spiritualement, & eadē regulā fidei, & legis Christi, & sacramenta eadē, ad rectē & christianē viuendū, & finē supernaturalē obtinendū. De qua vnitāte Cant. 6. Vna est columba mea &c. & Ephe. 4. Vnū corp⁹, vn⁹ spiritus, vn⁹ Deus, &c. Et. 1. Corinth. 10. Omnes nos in vnū corpus baptizati sumus &c. Et ca. 11. Vnū corpus multi sumus. & Ioa. 10. Erit vnū ouile, & vnus pastor. Et. 24. q. 1. ca. loquitur. vsq; ca. quoniam verus. Et in dict. extrauagan. vnā Sanctam. de maiori. & obed. Et qui hāc Ecclesiā diuidit vel ab ea se diuidit schismaticus est. De quo & Tho. VValdē. in Doctrinali fidei lib. 2. art. 2. c. 15. 16. 18. latius agit. ¶ Tertio, dicitur Catholica, id est, vniuersalis, perfectione, loco, tēpore, & natione, & obligatione. Perfectione quidem, quia scilicet habet omnia quæ ad salutē aternā obtinendā requirunt: & in ea sola sunt oīa, quæ ad finē supernaturalē sufficiunt, vt p̄ximē de eius vnitāte secūdū glos. in dicta extrauagan. habetur, & Tho. VValden. in Doctrinali fidei lib. 2. art. 2. a. 17. 18. 28. de hoc & de sequentibus latē prosequitur.

¶ Loco

¶ Loco etiā tēpore & natione dicitur Catholica, quia scilicet his nō arctatur, ita q̄ hīc, aut nunc, aut in hac vel illa natione tā tūm debeat esse Ecclesia Christi, vt quondam erat Synagōga quādo psal. 75. notus in Iudea Deus &c. aut q̄ hīc, vel in hac gēte sit vna Ecclesia cum vna fide & lege & sacramētis & alibi alia sint. non inquā hoc patitur Ecclesia Catholica: quia sic nec esset vna semper & vbiq;. Sed sicut eadē Ecclesia est vnica, ita & Catholica cum eadē vera fide, lege, & sacramētis eisdē est semper & vbiq; apud omnes volentes se esse Christianos ex quacunq; natione sint.

¶ Oēs etiā homines mūdi obligātur eadē fidē, legē, & sacramenta suscipere, & per baptismū profiteri, & intra prædictam Ecclesiam vel répub. Christianā incorporari, & eius legibus subdi, extra quam non est salus, vt superiūs notatum est.

¶ Quarto dicitur Apostolica, q̄a fundata est in doctrina Apostolorū quoad fidē legē & sacramēta: neq; aliā cōtrariā doctrinā habet, vt Ephes. 2. superædificati supra fundamentū Apostolorū &c. qui aut aliā doctrinā habet, catholic⁹ nō est, nec de Ecclesia catholica quoad hoc, scđm Th. V Valden. vbi suprā c. 18.

* III. PROPOSITIO:

¶ Quinto dicitur sancta. i. pura, munda, & immaculata, quia scilicet regitur sanctis regulis veræ fidei & legis Christi. & habet sacramenta, quibus gratia confertur, & sanctificatur, & mundatur à peccatorum sordibus, & decora fit apud Deum. Habet etiã sancta ministeria, officia, gradus, & dona diuina, quibus ad sanctitatem ducitur & gubernatur. quãuis hoc de sacramentis & gradibus Ecclesiasticis negent Hæretici. Dicitur etiã sancta ecclesia, à fine ad quem ordinatur, & ordinatur, scilicet ad sanctitatem & puritatem vitæ & gratiæ & gloriæ. Videatur Tho. V Valden. vbi supra ca. 8. 9. 10. de quo etiã latius infra propositione. 11. habetur. Ephes. 5. mundans eam lauacro &c.

¶ Sed vtrum ad hoc etiam requiratur, quod omnes de Ecclesia sint etiã sancti & iusti, ita quod soli iusti vel prædestinati sint de Ecclesia, & in ipsis tantum constet sancta Ecclesia Catholica, vti Lutherani sequentes V Vitcleffum, peruersè dogmatizant, in quo & totam ferè vim suarum hæresum faciunt, infra in propositione. 11. latius agitur.

¶ Propositio. 3. semp fuit, & erit vsq; ad finem mundi hæc vnica Ecclesia Catholica, & corpus Christi mysticū, & vera fides in ea.

* 3.

Propo.

¶ Hac

* III. PROPOSITIO.

¶ Hæc etiã ppositio ab oĩbus Hæreticis cõceditur, q̃a& sequitur ex p̃cedẽtib⁹. Itẽ q̃a specialiter hoc à Ch̃ro promissũ est. Mat. 16. Portæ inferi. i. peccata, hæreses, & persecutiones quęcunque (secundum glosam omnium Doct̃orum) non p̃ualebunt aduersus eã, scilicet fidẽ & Ecclesiã. & ca. 28. Ego vobiscum sum vsque ad consumationẽ seculi. & Lu. 22. Ego pro te rogavi Patre, vt non deficiat fides tua scilicet in Ecclesia & sede tua. & Ioan. 14. Alium paraclitum pater dabit vobis, vt maneat vobiscum in eternum spiritum veritatis. & 1. Timoth. 3. Ecclesia est columna & firmamentum veritatis, vt hoc latiùs August. de fide ad Petrũ. c. 43. & Alexãder de Alespar. 4. membro. 3. q. 4. & B. Tho. 2. 2. q. 2. art. 6. ad. 3. & Tho. V Valden, vbi suprà ca. 18. vsq; c. 21. aliq; Doct̃ores plenẽ p̃ractāt.

¶ Sed Hæretici dicunt, quòd licet sit vera propositio, atvero nõ semper Ecclesia Catholica & eius vera fides manifesta est hominibus, sed aliquando occulta & latẽs in aliquibus tãtũ fidelibus, sicut olim. 3. Regum. 18. & 19. fuit solũ in illis septẽ millibus virorum, & aliis centum occultis, qui idõla non coluerunt. Sic dicunt Lutherani

* III. PROPOSITIO.

ni à tercentum annis hucusque abscondita
tam occultamque mansisse Catholicā Ec-
clesiā cum eius vera fide apud quosdā dū-
taxat, quam nunc dicunt etiam per ipsos
de tenebris educatam in lucem.

¶ Sed certè hic eorū error ex alio ipsorum
errore nascitur, vel illi cōnexus est, quo di-
cunt Ecclesiā catholicam esse inuisibilē, &
in solis iustis vel prædestinatis soli Deo no-
tis esse, vt infrà propositione. II. probabit
esse falsum. Nunc autē contra præsentē eo-
rū heresim aliter arguitur, probādo quòd
inde sequeretur, q̃ contra supradictā Chri-
sti promissionē portæ inferi prævaluissent
aliquādo cōtra Ecclesiā & eius fidem. Nā
quærim⁹ ab eis, quomodo tāto tēpore Ec-
clesia catholica & eius fides latēre potuit?
Certè nō nisi altero ex duob⁹ modis id fie-
ri potuit. Primo q̃ oēs fideles ex obliuione
veræ doctrinæ euangelicæ, aut ex timore,
ignorātia, vel aliqua quacūq; causa in erro-
rē inducti sunt. aut secūdo q̃ ppter aliquā
causam de prædictis fideles oēs tacuerunt,
neque suam veram fidem manifestè confi-
teri, neque falsæ doctrinæ resistere ausi
sunt, aut potuerunt, & ita latuerunt. Si pri-
mo modo factum est, iam tota Ecclesia ca-
tholi-

* III. PROPOSITIO. 6

tholica cum vera eius fide pro illo tēpore omnino periisset, id quod ex ipsa tertia propositione fieri non potest. Si secundo modo factum esse dicatur, iam confessio fidei etiam periisset: quæ ad Rom. II. necessaria est ad salutem, & consequenter portæ inferi prævaluissent contra Catholicam Ecclesiam & fidem eius: dum falsa doctrina, aut persecutio, aut alia peccata adeò prævaluerunt, ut veram fidē tota Ecclesia Catholica manifestè non cōfiteretur. Igitur eādē lege promissionis Christi qua portæ inferi nō præualebūt cōtra Ecclesiam & veram eius fidem, fit ut ipsa tota Ecclesia Catholica eiusque fides & confessio ubique occulta vel abscondita vllō vnquam tempore in mundo esse non possit.

¶ Maximè quia sic Christus edocuit, dum Matth. 5. ait. Non potest ciuitas abscondi supra montem posita. Et nemo accedit lucernam & in abscondito ponit, &c. Et vos estis lux mūdi. & Mat. 10. quod in aure auditis predicate super tecta. & Lucē. 9. Qui erubuerit me & sermo. me. cor. hominibus, &c. quæ omnia in Apostolis & Pontificibus, & Doctoribus Ecclesiæ in mune-

* III. PROPOSITIO.

munere docendi fidem illis succedentibus specialiter dicuntur. Ad hoc etiam aliquo modo faciunt ea quæ inferiùs propositione. II. & propositione. 6. differuntur.

¶ Neque vspiam legitur totam Ecclesiam Catholicam vel omnes fideles eius sic alia quando latuisse etiam in maximis persecutionibus, etiam tempore Heliæ & veteris legis, ut non essent multi fideles ex omnibus gradibus & statibus Ecclesiæ, qui veram fidem in ea manifestè colerent, & etiam cum palma martyrii cōfiterentur, & maxime in Ecclesia Romana & Pontificibus eius hoc nunquam legitur contigisse.

¶ *Propositio. 4.* quæ etiā ab omnibus Hæreticis conceditur est, *Quòd Ecclesia Catholica non potest errare in fide & moribus.* Tū quia sancta sine macula & ruga, ut constat ex propositionibus præcedentibus, & infra dicendis in. II. propositione in responsione ad quartum argumentum. & quia. I. Timoth. 3. Ecclesia est columna & firmamētum veritatis, & Christus id promisit Matth. 16. & 28. & Lu. 22. & Ioan. 14. ut proximè in tertia propositione dictum est. Tum etiam quia si posset errare ipsa, quæ magistra, columna, & firmamentum est

*
4. *Propositio.*
880.

est veritatis, iam recurrentibus ad eam nō
 esset salus nec infallibilis regula veritatis
 circa dubia fidei & morum.

¶ Et nota quòd hæc propositio & omnes
 alię loquentes de Ecclesia Catholica intel
 liguntur pro omni tempore, de illa etiam
 quę nūc est in christianis temporis huius
 & semper erit, ab illa primitiua, quę fuit tē
 pore Apostolorum, per successiones Epi
 scoporum & propagationes Ecclesiarum
 particularium diffusa per totum orbem &
 deriuata: & cum illa communicans in ea
 dem fide, & lege, & sacramētis, capite prin
 cipali Christo & spiritu Dei inuisibiliter,
 Papa autem vicario illius visibiliter eam re
 gente, eadē penitus Ecclesia Catholica est.
 Nunquam enim Ecclesia catholica desit,
 aut desinet esse sancta, & in vera fide fir
 mata, & permanens omni tempore, vt de
 hoc etiā latius agit Tho. V Valden. vbi su
 prā & axiomata Christiana lib. 3. art. 1. c. 7.
 & libro. 4. disputatione. 2. cap. 6. & 7. & se
 quentibus.

¶ Sed utrū hæc Ecclesia, quę nunc est, sit
 minoris, aut equalis autoritatis cū illa pri
 mitiua, quę fuit tempore Apostolorum &
 cum sacra scriptura, varii sunt modi dicen
 di

✱ IIII. PROPOSITIO:

di inter Catholicos. Interim tamen resolu-
toriè quatuor dicamus. i. q̃ quāuis illa Ec-
clesia primitiua in personis tēporis illius,
scilicet in Apostolis & Euangelistis aliisq;
Christi discipulis habuerit copiosiorē au-
toritatē ad miracula, ad loquendū variis
linguis, & prophetandum, & ad sacram
scripturā scribendū, & alia huiusmodi do-
na: at uero Ecclesia quę nūc est, nō quidem
distincta ab illa primitiua in fide, lege, & sa-
cramentis, & successione Episcoporū (nā
hec vel nulla, vel schismatica esset) sed eccle-
sia quę nūc est ab illa distincta in personis,
deriuata autē ab illa per successiones Epi-
scoporū & Ecclesiarum, & cū illa cōmuni-
cans in eādē fide, lege, & sacramentis, &
sacra scriptura, equalē cum illa autorita-
tē habet, quoad potestatē ordinis, & iuris-
dictionis, & ad rectā fidem conseruādum,
& prædicandū, & sacrā scripturā exponē-
dum vel interpretandum, & dubia quęcū-
q; in fide & moribus diffiniendum. Quia
eodē spiritu veritatis à spōso suo Christo
sibi promisso ad prædicta omnia clauēs &
potestatē habēs ducitur & gubernatur.

¶ Secundo dico, quòd quo ad dicendum
veritatem vt errare non possit in fide &

mo.

* III. PROPOSITIO. 8

moribus, eadem autoritas diuina in hac & illa Ecclesia primitiua catholica & in sacra scriptura est, nec vlla contrarietas aut contradictio in eis esse potest: quia idem spiritus veritatis & vnitatis per eas semper loquitur, & in illis est. Quo non obstante ipsi verbo diuino reuelato per sermonem aut per scripturam canonicam Ecclesia subdita est.

¶ Tertio dico, quod quamuis antequam euangelium scriberetur per Apostolos & Euangelistas Ecclesia Christi & eius autoritas nobis innotuerit per euangelii prædicationem Apostolicā: & deinde per ipsam Ecclesiam nobis etiā innotuerit, quæ scriptura euāgelii, postquam cœpit scribi, esset vera atque canonica: nunc autē postquam semel ipsa scriptura Euangelii ut canonica recepta est, per ipsam etiam constat nobis de vera ecclesia catholica, & de eius fide, & autoritate, ut ait Gerson de Examinatione doctrinarum alpha. 18. consideratione. §. litera. C. & Osius in confessione fidei, tomo primo. capit. 15. 19. & Soto in defensione confessionis catholicæ cap. 58. cap. 59. & par. 2. cap. 47.

¶ Quarto

V. PROPOSITIO.

¶ Quarto tandem dico, quòd licet de aliquibus libris olim dubitatũ fuerit, an essent canonici: postea tamen Ecclesia diuinitus illuminata censuit eos vti verè canonicos recipiendos, vt in sequenti propositione. s. latius habetur. at uero postquam semel eos vt canonicos recepit, non potest eosdem vti non canonicos vlllo modo repudiare, neque contra ibi scripta quicquã facere: sicuti nec potest sibi ipsi spiritus diuinus contradicere, quamuis bene possit eos interpretari & declarare, & eius interpretationi & declarationi ab omnibus stãdũ est, vti superius & infrã propositione. s. latius habetur.

¶ *Propositio.*

¶ Propositio quinta, in qua nõ conueniũt nobiscũ Hæretici, qui eam impudentissimè negant, nihil admittentes quòd in sacra scriptura expressè nõ continetur, quã ipsi solam admittunt secundum eum sensum quem arbitrantur. Est ergo propositio, quòd standũ est generali traditioni cõsuetudini & doctrinẽ Ecclesiæ catholicæ etiam nostri temporis, circa fidem, & mores, & sacramenta, & canones librorum sacræ scripturæ, & eius expositionem & sensum.

¶ Quod

¶ Quod patet, quia circa hæc omnia errare non potest, ex quo pertinent ad regulam fidei & morum, ut constat ex suprà dictis: sicut nec illa Ecclesia primitiua, quæ fuit tempore Apostolorum: nec inter hanc Ecclesiam nostri temporis & illam vlla contrarietas esse potest, neque dissensio, cum eodem spiritu veritatis & pacis gubernetur.

¶ Et quo ad libros sacræ scripturæ, & eius sensum & expositionem specialiter idem probatur, & certè est inuictissima ratio. Nam quærimus ab ipsis etiam Hæreticis unde has scripturas, quas ipsi solas audire vel acceptare volunt, sacras esse nouerunt? aut eas esse quas Apostoli & Euangelistæ aliique Prophetæ scripserunt? Et in sua prima integritate sine vlla corruptione ab Hæreticis vel ab aliis facta permanere? aut tandem eas solas esse canonicas quomodo aut unde nouerunt? Certè non possunt dicere nisi quòd autoritate Ecclesiæ, aut communis testimonii Doctorum, aut utriusque simul de hoc certi sunt: nam alia miracula aut certam reuelationem de hoc exhibere non possunt. Tunc iterum quæro, cuius Ecclesiæ &

C quo=

V. PROPOSITIO.

quorum Doctorum autoritate? Certè dicere non possunt, quòd illius tantùm Ecclesiæ primitivæ quæ fuit tempore Apostolorum: nam eam in seipsa isti non vident sicut nec nos (de Doctoribus autem proximè dicemus). nullam ergo aliam Ecclesiam cuius autoritate de hoc certi sint assignare quæunt, nisi illam primitivam: non quidem in seipsa sed prout per successiones Prælatorum & propagationes Ecclesiarum particularium ad nos usque pervenit, & præsentì Ecclesiæ Catholicæ quæ nunc est continuatur, sub cuius temporibus isti Hæretici nati sunt, & per quam acceperunt credentiam aut fidem utriusque testamenti. Doctores autem iidem sunt nunc & tunc qui in suis scriptis suum nobis testimonium atque sententiam de credendis reliquerunt: & per ea nobis exprimunt mentem suam de veritate fidei & Sacræ Scripturæ & veri sensus eius, quæ ab illa Ecclesia primitiva usque ad sua tempora semper erat in Ecclesia Catholica.

¶ Nunc igitur audiant omnes Hæretici. Si autoritas illius Ecclesiæ usque ad hanc præ-

presentem continuatę per medios Patres sanctissimos atque doctissimos & Christi martyres & confessores plurimis miraculis illustratos, quales in Ecclesia fuisse negari non possunt, tanta est vt ipsa sola testificante ista scriptura credantur esse illorum, quorum nominibus intitulantur, esseque incorrupta atque canonice, quomodo hæc eadem autoritas non erit tanta, vt ex ipsa etiam credamus quis sit proprius & verus sensus, in quo ipsa sacra scriptura à principio fuerunt intellectę, in quo etiam nunc sunt intelligendę, ita vt veram & firmissimam fidem pariantur. Quomodo etiam non erit tanta, vt per eam verissimè credamus has vel illas esse Apostolicas traditiones solo verbo traditas ab eis: & hanc vel illam esse veram fidem doctrinamque Catholicam & Apostolicam Ecclesiam. Certè qua ratione dixerint Hæretici hanc presentem Ecclesiam ab illa primitiua per tot Sanctos Patres atque Doctores vsque ad nos continuatam circa vnum istorum falli: eadem quoque circa omnia predicta & omnes articulos fidei, necesse est contra seiplos impiè dicant

V. PROPOSITIO.

cant falli & errare posse. Et eâdem ratione tota fides imò & Christus ipse negari posset. Quo absurdissimo dato, nulla iam dabitur Ecclesia Catholica, quæ semper in vera fide permaneat, neque vlla regula veræ fidei, quam sine vlla dubitatione sequamur: id planè quod ipse tantum Hereticis contingit.

¶ Quibus non obstantibus notandum est primò, quòd Ecclesia Catholica, quæ nunc est, non potest aliam fidem, nec ultra illam edere aut docere alia credibilia: neque condere nouum articulum fidei propriè atque pressius loquendo, neque aliam sacram scripturam denuò conficere, aut superaddere quàm ab Apostolis & Euangelistis scripta est, nec alia sacramenta instituere. Sed solùm potest ea omnia declarare, & determinare modos & tempora & sensum ipsorum. Tum quia ad Galatas. i. Si nos, aut Angelus de cælo euangelizet vobis præter id quod à vobis accepistis anathema sit. Et Ephesior. quarto. Vnus Deus, vna Fides, vnum Baptisma. Tum etiam quia omnia credibilia fidei lex & sacramenta per Christum tradita ad salutem & Ecclesie

clesiæ institutionem, quam ipse solus ut redemptor & caput suæ reipubli. Christianæ instituere potest, aut potuit, iam per Apostolos & Evangelistas, qui ab ipso Christo sunt testes & prædicatores sui ordinati, sufficienter verbo & scripto prædicata & annunciata sunt, ut ait Cyprianus in sermone de ablutione pedum. Tum demum, quia tota prædicatio & æditio vel scriptura Novi Testamenti ad ipsos tantum Apostolos pertinuit: qui vel ipsi scriberent vel Evangelistarum scripta probarent, & sua auctoritate Ecclesiis legenda & tenenda mandarent: hoc enim proprium munus & donum Apostolorum est: qui soli ad id pro Ecclesia fundanda à Christo electi & destinati sunt. Marci. ultim. Prædicare Evangelium omni creaturæ. Et Matthæi vigesimo octavo. Docete omnes gentes, & cætera. Et Actorum. I. Eritis mihi testes in omni Iudæa & Samaria & usque ad ultimum terræ. Et Ioannis vigesimo. Sicut misit me pater, ita ego mitto vos. Et secunda Corinthiorum quinto. Idoneos fecit novi Testamenti ministros. &c.

V. PROPOSITIO.

Nota. 2. ¶ Secundo nota, quòd notanter dictum est Apostolos & Euangelistas docuisse verbo & scripto omnia pertinentia ad fidem vel salutem. Neque enim omnia scripta sunt quæ docuerunt: multa namque verbo prædicauerunt & Ecclesiis seruanda tradiderunt circa fidem & mores & sacramenta quæ scripta non sunt. & hæc eandem vim & auctoritatem habent sicut ea quæ in sacra scriptura continentur. Primum probatur ex. 2. ad Theſſalonicen. 2. Itaque fratres stete & tenere traditiones quas didicistis siue per sermonem siue per epistolam nostram. & 1. Corinthior. 11. post multa tradita in scriptis ait. Laudo vos quòd sicut tradidi vobis præcepta mea tenetis. & infra. Cetera cum venero disponam. & 2. Canonica Ioan. Plura habens vobis scribere nolui per cartam & atramentum: spero enim me futurum apud vos: & ore ad os loqui. & 1. Ioan. 2. Quod audistis ab initio in vobis permaneat: quia si id in vobis permanſerit, & vos in filio & patre manebitis. & 1. Timo. 1. Rogauit te vt remaneres Ephesi, vt denunciareſ quibusdam ne aliter siue ne diuerſa docerent, ſcilicet, quàm

quàm ego docui. forte enim tunc nondum omnia scripto tradiderat. & capit. 6. ait. Si quis aliter docet, & non acquiescit sanis sermonibus domini nostri Iesu Christi, & ei quæ secundum pietatem est doctrinæ, superbus est & nihil sciens, &c. Ecce de scriptura non meminit sed de sermonibus Christi & Apostolorum. & 2. ad ipsum Timoth. 3. ait, Tu autem assequutus es meam doctrinam & institutionem, scilicet verbo & opere tibi traditam. & Actorum. 15. Paulus & alii discipuli tradebant ciuitatibus, quibus prædicabant custodire dogmata quæ erant decreta ab Apostolis & senioribus. & tandem ad Titum. 1. habetur. Reliqui te Cretæ, ut quæ desunt corrigas, scilicet, docens verbo quæ scripta non sunt & à me didicisti, ideo sequitur. Sicut disposui tibi. & cap. 2. Loquere quæ decet sanam doctrinam. infra, verbum sanum irreprehensibile in integritate. infra, ut doctrinam Saluatoris ornent in omnibus, scilicet moribus ritibus & ceremoniis. unde constat etiã consuetudines & traditiones erroneas, si quæ tunc fuissent generaliter in Ecclesiâ, nō esse permissas, sed eas tantū esse relictas

V. PROPOSITIO.

& edoctos ab Apostolis quę veræ catholice sunt.

¶ Item secundo vtrunque probatur, tum ipsa experientia: nam sacra scripturæ maxima pars, scilicet euangelia & quædam alia etiam secundum ipsos Hæreticos sola traditione Apostolica habentur canonica in Ecclesia. Nam in sacra scriptura nihil habetur de hac vel illa scriptura recipienda. Tum etiam id probatur autoritate omnium Sanctorum Patrum atque Doctorum, qui à tempore Apostolorum hucusque in Ecclesia fuerunt: qui concorditer dicunt Christum & Apostolos multa circa fidem mores & sacramenta non scripto sed verbo & opere tradidisse, quæ sunt in practica & consuetudine generali Ecclesiæ catholice. Et hæc non minus dicunt esse obseruanda quàm ea quæ sunt in sacra scriptura: ea præsertim quæ generaliter omnibus & pro omni tempore tenenda in Ecclesia tradita sunt, & eo modo quo ecclesia accepit & interpretata est. Nā de temporalibus & particularibus secus est. Et ratio huius est, quia ex quo sunt verba diuina Apostolis reuelata & per ipsos prædicata ad nostrā salutē & fidē in Ecclesia

con-

constituendam, sicut & ea quæ in sacra scriptura sunt: non ergo minus credenda sunt, neque minorem auctoritatem habent, quàm si scripta esset, aut quàm ea quæ scripta sunt: ad hoc enim nil refert scripta vel non scripta esse. Et hoc verum est de traditionibus illis quas, vti diximus, constat generaliter esse receptas in Ecclesia à tempore Apostolorum ad nos vsque derivatas & traditas: quia vti patet ex supradictis in hoc Ecclesia Catholica errare non potest.

¶ Quod autem doctores id ita cõmuniter doceant, testes sunt Dionisius Arcopagita de Hierarchia ecclesiastica c. 1. & 7. Tertulianus de præscriptionibus Hereticorum: & Hilarius contra Marcionem libr. 1. & libr. 4. & latius De corona militis. Origenes libr. 1. commenta. super Matth. Et clariùs homilia. 5. super Numeros, & in Periarcho. Cyprianus sermone de ablutione pedum. Athanasius. 1. Corinth. 11. & libr. de decretis sinodi Nicenæ contra Eusebium. Et in concilio. 12. Toletano ca. 4. & in. 7. sinodo generali. actio. 7. Basilii libr. 1. de Spiritu Sancto cap. 27. 29. Chrysostomus super secunda ad Thesalo. 2. Epiphanius

V. PROPOSITIO.

apertè contra Hæresem. 41. 61. 75. Irene' clarissimè in lib. 3. cap. 3. & 4. beatus Clemens li. 10. recognitionum & epistola. 4. & refertur dist. 37. cap. relatum. Hierony. expressissimè in epistola. 14. contra Luciferianos. Et Damasco. lib. 4. cap. 13. & 17. Et Leo Papa in sermone de ieiunio Penthecostes. Isidorus lib. 5. etymolog. Item Eusebius Cæsarien. in Historia ecclesiastica lib. 3. cap. 24. 25. 26. & lib. 4. cap. 8. & 14. Et lib. 5. cap. 6. 24. 25. & lib. 7. ca. 2. idem testificatur de Ignatio, Serapione, Egesippo, & Clemente Alexandrino. Et Historia tripartita lib. 9. cap. 38. idem refert. Et tādē latiùs & apertius August. lib. 2. contra Donatistas ca. 7. 8. 9. & li. 4. cap. 6. & 24. vbi expressè ait quòd id qđ semper tenuit ecclesia vniuersalis nec in conciliis priùs statutum reperitur credendum est autoritate Apostolica traditum esse. Idem lib. 11. contra Faustū. c. 5. & epistola. 118. ad Ianuarium. & epistola. 86. ad Casulanum. & contra Cresconium Grammaticum lib. 1. cap. 32. 33. & alibi sepiùs. Et refertur distinct. 11. cap. ecclesiasticarum. capit. palam. capit. Catholica. capit. in his & distinctio. 12. capit. illa. & de celebra-
tione

tionem missarum. cap. cum mar.
¶ De hoc etiam latius agunt Tho. VVal-
den. in Doctrinali fidei libr. 2. art. 2. capit.
22. vsque cap. 30. & libr. De sacramenta-
libus titu. 4. cap. 27. & Vincentius Liri-
nen. contra Hæreses. & liber Axiomata
Christiana libr. 2. artic. 5. & libr. 3. arti. 1.
capit. 1. 6. & 9. Et latius Osius Episco-
pus Varmien. in confessione fidei tomo. 1.
capit. 27. & tomo. 2. cap. 32. vbi & refert
Theodoritum in sua Historia ecclesiasti-
ca libr. 1. cap. 8. dicentem quòd ex traditio-
nibus Apostolicis in ecclesia vigentibus
Arrius in Concilio Niceno damnatus est.
Item Albertus Pighius libr. 1. Hierarchiæ
cap. 2. vsque cap. 5. Et noster Castro de
Hæresibus libr. 1. cap. 4. vsque cap. 8. vbi
refert ipsos etiam Lutheranos contra A-
nabaptistas torquentes quasdam scripturas
vt eos cõuinceret tandè ad cõem sensum
& traditionẽ ecclesię appellasse. Et Osius
in libello de varietate Hæresum siue secta-
rum temporis huius fo. 12. 18. 25. 28. hoc
idem ab ipsis Lutheranis contra illos &
contra Zuinglianos & Sacramentarios
& ab aliis contra alios Hæreticos in-
uicem esse factum ostendit. Et tandem

V. PROPOSITIO.

Soro in defensione confessionis catholice
contra Brentium par. 2. cap. 50. vsque ca.
70. cum supradictis concordans latissimè
de his agit.

¶ Patet igitur ex omnibus secundum Ter-
tullianum, Origenem, Augustinū de do-
ctrina Christiana lib. 3. cap. 8. aliosque Do-
ctores ubi suprà ad verum sensum scriptu-
rarum & veram fidem habendum ad con-
sensum & traditiones ecclesiæ rādem esse
recurrendum.

3. *Nota.*

¶ Sed tertio notan. quòd duplex est genus
prædictarum traditionum Apostolicarū
in Ecclesia generaliter receptarum. primū
est earum de quibus nullum vnquam du-
bium fuit in Ecclesia, nec initium earum
reperitur, sed perpetuò à tēpore Aposto-
lorum in Ecclesia vniuersali obseruata
sunt. Et has constat ab ipsis Apostolis ver-
bo & opere traditas esse, secundum Augu-
stin. lib. 4. contra Donatistas cap. 24. vt su-
prà dictum est. Et huiusmodi sunt multa
quæ Basilii refert lib. de Spiritu Sancto
cap. 27. vt signatio crucis in fronte & ali-
bi, obiuratio sathanæ à baptizandis, inun-
ctio illorum, baptismus infantiū, sacrifici-
um missæ, oratio pro defunctis, vota mo-
nastica

nastica religionis, & multa alia.

¶ Secundum genus est earum de quibus aliquando dubitatum est, & varia fuerunt sententiæ Catholicorum & Ecclesiarum etiam Apostolicarum, quia vel ab ipsis Apostolis non fuerunt tam clarè omnibus traditæ vel vbiq; prædicatæ, vel quia nō fuerunt ab omnibus fidelibus illius temporis eodem modo nec tam clarè aut plenè intellectæ & obseruatæ: & ita temporis decursu magis variatæ aut dubitatæ sunt: tamen postea vt esset omnium in his concordia fidelium in conciliis generalib⁹ totius orbis diffinitæ sunt, & ab omnibus approbatæ, vt est celebratio paschæ die dominico, & de aliis quib⁹sdam festis Domini nostri, & de die dominica celebranda, & de recipiendo baptismo Hæreticorum secundum August. lib. 2. contra Donatistas cap. 7. & secundum ipsum lib. 2. de doctrina Christiana cap. 8. talis fuit canonizatio aliquorum librorum sacre scripture vt Thobiæ, Iudich. Hester, Machabæorū, Sapientię, Ecclesiastici, & aliquarum epistolarum Apostolorum, & Apocalypsis, & secundum Ambro. & Chrysost. ieiuniū quadragesimæ & eiusmodi alia multa.

¶ Omnes

V. PROPOSITIO:

¶ Omnes igitur supradictę traditiones primi & secundi generis quę generaliter tenentur in ecclesia, licet in sacra scriptura non sint, obseruandę sunt à fidelibus, sicut ea quę scripta sunt, & valent ad declarationem ipsarum scripturarum. Quia ex quo hæc iam in Conciliis ab omnibus definita sunt, & per ecclesiam generaliter acceptata, quę in fide & moribus errare nō potest, non est super his amplius dubitandum, vt ait Augustin. 118. ad Ianuarium, & habetur distin. 12. cap. illa. cap. Ecclesiasticarum, dicens, ea quę per totum orbem seruat ecclesia & scripta non sunt certissimū est vel ab Apostolis tradita vel in Conciliis totius orbis esse definita, neq; de his omnibus magis dubitandum est quā de ipsa sacra scriptura: & illis cōtradicerē manifesta insania est. hæc ille in sententia.

¶ Et nota quòd prædictę traditiones sunt recipiendę eo modo quo traditę & per ecclesiam receptę sunt, & non aliter. Nam aliquę earum traditę sunt tanquam necessariae ad veritatem Sacramentorum, ita quòd si aliter fiant, non erunt Sacramenta: neque suum habebunt effectum. Aliquę solūm sub præcepto, ita quòd sine eis erit

erit quidem Sacramentum & eius effectus: sed peccabit mortaliter aut venialiter aliter faciens. Aliquæ sunt solum de consilio aut de decentia. Aliquæ sunt generales pro omnibus & omni tempore. Aliquæ non nisi speciales pro aliquibus, aut pro aliquo tantum tempore, vel ex causa, qua cessante cessant & ipsæ, ut fuit præceptum Apostolorum de cauendo à suffocato & sanguine & idôlâtriciis actu. 15. Et quòd mulier oret in ecclesia velato cap. 1. Corinth. 11. & hæc possunt per ecclesiam pro tēpore ex causa mutari, ut cōmunicare laicos sub vtraque vel sub altera tantum specie, & alia eiusmodi quæ ad gubernationem ecclesiæ spectant.

¶ De quibus omnibus quando fuerit dubium, an sit traditio Apostolica, & quomodo debeat intelligi & obseruari, regula est quam tradit Augustinus libr. 2. de Doctrina Christiana capit. 8. & habetur distincti. 19. capit. in Canonicis. quòd illæ traditiones quæ ab omnibus Ecclesiis sine vlllo dubio receptæ sunt, eodem modo sunt ab omnibus obseruandæ. Quando verò non ab omnibus, vel non eodem modo recipiuntur, sequen-

sequenda est autoritas plurium & grauiorum ecclesiarum. Quòd si ecclesiæ numero sint æquales: tunc illæ quæ maioris sunt autoritatis sequendæ sunt. Hæc ille. Vnde tandem liquet, quòd in his non nisi usus & obseruantia ecclesiæ tenenda est: & præcipuè ecclesiæ Rom. quæ omnibus præstat, & errare non potest, distin. 11. 12. vt infra propositione. 7. 8. & 10. latius habetur, vt de his etiã Soto vbi suprà ca. 56. vsque. 59. latius & optimè agit.

4. Nota.

¶ Nota tandem quarto, quòd tunc dicitur & censetur ecclesia talem doctrinam, consensum, & traditionem tenere, quãdo pastores atque doctores eius vniuersaliter siue vlla illi⁹ cõtraditione impunita ita tenent, atque consentiunt. Neque enim in hoc curãdum est de iudicio vulgi aut priuatorum hominum: quia in hoc nullum ius habent, sicut neque in decretis & gestis cuiuslibet alterius reipub. bene ordinatæ. quod etiam inde patet. Nam cum vna eademq; omnium fidelium sit fides, eiusque confessio: & ne suum quisque sensum sequatur, & vt confusio Babilonica caueatur, oporteat ordinem esse & publicum magisterium cæterosque ministros.

ministeriorum Dei, & præcipuè ad tradendum doctrinam fidei, iuxta id. 1. Corinthio. 14. Omnia honestè & secundum ordinem fiant in vobis. Hi autem ministri verbi Dei sunt solùm pastores atq; Doctores ecclesiæ, qui Apostolis & Evangelistis successerunt in munere docendi fidem & euangelium, & sacram scripturam cum dono interpretationis sermonum eius, secundum id Ephes. 4. Dedit quosdã pastores atque doctores in ædificationem &c. Et. 1. Corinth. 12. Nunquid omnes Doctores? nunquid omnes interpretantur? Et ita in his tantum accommodè & non promiscuè in tota multitudine Christus dedit ecclesiæ claves regni cœlorum, & potestatem, & alia munera, & dona illustrationis ad eius gubernationem illi promissa. Horum igitur tantum iudicium cõsensus & doctrina siue traditio, quam sequitur ecclesia ab illis edocta, ipsius censetur ecclesiæ. inter quos ad Summũ Pontificem id pertinet: & ea quæ inter alios dubia sunt finaliter definire autoritate cui nulli liceat repugnare, nempe vt sit ordo per quem in vna ecclesia ad vnitatem omnia reducantur, vt dictum est & infra

V. PROPOSITIO.

propositio. 9. & 10. latius de hoc agitur.
 ¶ Cum his omnibus expressè concordant
 Ireneus lib. 3. cap. 3. & 4. & lib. 4. cap. 43.
 44. 45. & Hierony. & Augus. in psal. 86.
 Dominus narrabit in scripturis populo-
 rum &c. Et psal. 44. pro patribus tuis na-
 ti sunt tibi filii. Constitues eos principes
 super omnem terram. Et Tertullianus cō-
 tra Marcionem lib. 4. & de corona militis.
 Et clarius beatus Thom. 2. 2. q. 1. art. 9. 10.
 & alii Doctores scholastici in. 3. distin. 25.
 & Thom. VValden. in Doctrinali fidei
 lib. 2. art. 2. cap. 20. 22. & Castro de Hære-
 sibus lib. 1. cap. 4. cap. 6. vsque cap. 8. &
 multi etiam de Hæreticis consentiunt:
 quamuis multi etiam eorum dissentiant
 propter argumenta quæ proximè sequun-
 tur, & soluuntur.

i. Argu.

¶ Contra supradicta Hæretici arguunt tri-
 pliciter. Primo, quia omnia necessaria ad sa-
 lutem sunt iam scripta per Apostolos &
 Euangelistas: nō ergo oportet alias tradi-
 tiones Apostolorū ecclesiæ vel Doctorū
 aut aliorum quorūcunq; doctrinas aut re-
 velationes etiā ecclesiæ auscultare siue re-
 cipere. maximè quia periculum est incerta
 p̄ certis recipiendi, vt de B. Cypriano ait
 Augus.

V. PROPOSITIO.

18

August. lib. contra Donatistas in hoc illū
esse deceptū, dum putauit esse traditionē
& reuelationem ecclesiæ de rebaptizādīs
Hæreticis quæ non erat. Et antecedēs pa-
ter per Chrysostomum. super ad Titum Ho-
milia. i. ibi manifestauit verbum suum in
prædicatione quæ data est mihi: hæc est
prædicatione, &c. vbi ait, Euangelium con-
tinet omnia, & prædicationis verbo oīa
conclufit. Item August. super Ioā. 11. tra-
cta. 49. ait. nō omnia scripta sunt, delecta
autē sunt quæ scriberentur, quæ saluti cre-
dentium sufficere videbantur.

¶ Respon. negando antecedēs. & ad eius
probationē ex Chrysostomo, dico ipsum
ibi loqui de Euangelio eiusq; prædicatione,
in quibus includunt nō solum quæ scri-
pta, sed ea etiā quæ verbo tradita sunt ec-
clesiæ siue fidelibus tenenda. Plus igitur
includit euangelium & eius prædicatione
quā ipsius scriptura sacra.

¶ Ad Augustin. autem dico, ipsum ibi lo-
qui de gestis & misteriis Christi. quo-
modo scilicet conceptus natus conuer-
satus & passus est, surrexit & ascendit
in cælum & aliis eiusmodi. Ex quibus
dicit delecta esse quæ scriberentur quæ

*Respo. ad
1. Argu.*

V. PROPOSITIO.

sufficiunt ad fidem de eo habendam & ad salutem. Sunt tamen multa alia, quæ dixit & fecit ipse & Apostoli, ad fidem & mores pertinentia & scitu necessaria, quæ specialiter non scripta, sed solo verbo & opere tradita sunt ecclesiæ, uti superius probatum est: de quibus non loquitur August. aliòqui sibi ipsi aliisque Doctoribus & ecclesiæ (quod absit) apertè contradiceret. Rursus hæc omnia quæ sufficiunt ad salutem scripta quidem sunt in vniuersali, videlicet ubi de ecclesiæ firmitate & autoritate, & de obedientia & fide illi præstanda & Prælati atque Doctoribus & de clauibus & aliis huiusmodi ipsa scriptura loquitur. Hæc enim mittunt nos ad ea suscipienda quæ ab ecclesia & patribus tradita sunt. Neque periculum, sed certitudo tutissima est sensum ecclesiæ sequi, si homo sollicitè velit attendere quid illa teneat eiusque Doctores: cum quo stat quod homo possit decipi per suam affectionem vel negligentiam, sicut & in sacra scripturæ intellectione.

Argu. ¶ Secundo ad idem argument. nam licet Ecclesia habeat auctoritatem declarandi & iudicandi de scriptura & de doctrinis, & tradendi

tradendi regulam credibilium & morum
vt dictum est: ita tamen vt intra metas sa-
cræ scripturæ in his se contineat & non
ultra progrediatur. Quod probatur pri-
mo, quia ab illa recedere nec angelo qui-
dem fas est. Galat. 1. Si quis aliud euangeli-
zauerit præterquam à nobis accepistis a-
nathema sit.

¶ Item secundo, quia regula fidei est ver-
bum Dei, cuius reuelationi diuinæ tantum
innititur fides ecclesiæ. Psal. 118. Lucerna
pedibus meis verbum tuum. Et. 2. Pe. 2.
Habemus firmiorem Propheticum ser-
monem, &c.

Tertio, quia Origenes Homil. 1. in Hie-
remiã ait, Necesse est nobis scripturas san-
ctas in testimonium vocare, quia sine his
sensus nostri non habent fidem. Et Hie-
rony. in Matth. 23. quod sine autoritate
scripturæ dicitur, eadem facilitate conte-
mnitur quæ dicitur. Et super ad Titu. 1. ait sine
autoritate scripturarum garrulitas nõ ha-
bet fidem. Item Chrysost. in imperfecto.
super Matth. 24. Homilia. 49. ait. Hoc tẽ-
pore (quo scilicet hæreses vagantur in ec-
clesia) nulla probatio potest esse vera Chri-
stianitatis, neque refugium est ad veram

V. PROPOSITIO

fidem ecclesiamq; Christi cognoscendam
nisi per scripturas. Item August. epistola
166. ait. In scripturis didicimus Christum
& ecclesiam eius. Et tomo. II. contra epi-
stolam Petiliani cap. 2. 3. & 4. est ad idem.

Respo. ad
2. Argu. ¶ Respon. negando quod in argumento
præteneditur. & ad primam eius probatio-
nem dico, verum esse quod ecclesia non
potest aliam fidem, nec alia tradere credi-
bilia, quam nobis per Christum & Apo-
stolos prædicata & tradita sunt. cum quo
stat quod potest ea omnia declarando tra-
dere explicitè multa quæ in illis implicitè
continentur, aut sequuntur ex illis. Neq;
sic euangelizatur præter qd ab Apostolis
euangelizatum est, vti hoc etiam supra sa-
tis probatum est.

¶ Ad secundam respon. quod regula fidei
est quidem verbum Dei, sed non solum
scripto, sed etiam verbo aut prædicatio-
ne traditum, aut in inspiratione occulta
vel manifesta quomodolibet reuelatum:
de qua traditione & reuelatione verbum
Dei non de eius scriptura præcipuè in-
telliguntur & loquuntur Psalm. 118. & 2.
Pet. 2. & alia similes auctoritates quæ ad-
duci possunt.

¶ Ad

¶ Ad autoritatem autem Orige. quæ videtur replica contra hoc, dico quod intelligitur, sicut & loquitur contra eos qui prauatis ratiocinationibus & argutiis tantum humanis fidem tractant, quales multi tunc erant Hæretici: & hoc docet Orige. esse relinquendum, & in sacra scriptura veram fidem esse quærandam: non quidem quomodolibet intellecta, sed vt ab Ecclesia & patribus explicatur & traditur, vt superius probatum est.

¶ Ad Hierony. similiter respon. & insuper dico non esse garrulitatem sensus & traditiones Doctorum & ecclesiæ: ex quo traditionibus Apostolorum & diuinis illustrationibus aut recte rationi per fidem illuminatæ nituntur, licet in sacra scriptura non contineantur expressè. Solum igitur garrulitas vana est quæ priuatim sine sufficiente ratione, aut vera ecclesiæ traditione pfertur: de qua Hierony. loquitur.

¶ Chrysost. etiã similiter vt Origenes intelligitur: quãuis etiam posset refutari opus illud vtpote falsatum ab Hæreticis: ideo nanque in eodem libro aliqui errores per Hæreticos admixti deprehenduntur.

V. PROPOSITIO:

¶ August. autem solum dicit, quòd ex scriptura probatur origo, vnitas, antiquitas, vniuersalitas, veritas & autoritas ecclesiæ Christi. cum quo stat, quòd eius traditiones atque doctrina, sicut & alia de fide in sacra scriptura contenta, vt iam diximus, accipienda sint.

Argu. ¶ Tertio argumen. nam interpretatio & declaratio scripturæ & verbi Dei non nisi spiritu diuino fieri debet. Hic autem spiritus non est alligatus his vel illis personis: sed diuidit singulis prout vult. 1. Corinth. 12. ergo non solum ecclesiæ aut patribus Concilii aut Papæ datur prædicta gratia interpretationis scripturæ, sed etiã multis aliis priuatis hominibus, etiã illorũ superiorũ interpretatione prætermissa.

Respõ. ad ¶ Respon. ad. 3. argum. ¶ illa eius maior est
3. Argu. vera regulariter si nõ excludatur debita diligentia ex potestate nr̃a. Ioã. 5. scrutamini scripturas. sed negat cõsequẽ. rōne vltimę parris illius cõsequẽtis. Nã licet reuelatio diuina multis aliis fieri possit: at uero cùm nõ sit De⁹ dissensionis, sed pacis & vnitatis, fit vt nulla reuelatio vera credenda sit, nisi doctrinæ & traditionibus ecclesiæ & patrum eius consona sit, imò dum de illa
dubium

dubium aut incertum est: & .i. Ioa. 4. Spiritus probandi sunt, & ordo simul & magisterium certum doctrinarum & reuelationum sit in ecclesia: sit certè vt nulli circa hæc credendum sit quousque per certum iudiciũ Ecclesię putà maiorũ ei⁹ examinatus approbetur. imò neq; in publicũ ea priuata doctrine reuelatio vulganda, neq; diuina iudicanda est, nisi visibilib⁹ signis eius missio & reuelatio prædicta apud Prælatos Ecclesiæ sufficiēter ostendatur, vt in ca. cū ex iniuncto. de Hæreticis iā decreuit Ecclesia. Ad quod August. de doctrina Christiana lib. 3. ca. 8. etiā ait dubia esse decernēda ex scripturarũ locis planiorib⁹ & Ecclesiæ autoritate. Ad idē est Tertullian⁹ De præscript. Hæreticorum. Præsumptuosissima igitur hæresis est prætermissa Ecclesiæ & sanctorũ patrũ atq; doctorũ autoritate & sensu, in quibus iā cōstat spiritũ Christi & veritatis esse, nouũ aliũ spiritũ diuinũ & sensum scripturarũ quærere vel sibi arrogare. Sed & de his etiam latiùs infrà propositione. 6. in. 3. signo veræ fidei & Ecclesiæ Catholicæ: vbi & alia quinque argumenta Hæreticorum cum suis solutionibus ad hoc idem habentur.

VI. PROPOSITIO.

6. Propositio. ¶ **Propositio. 6.** Ex tribus signis infallibilibus, aut ex quouis eorum sufficiēter & manifestè cognoscitur ubi & in quib⁹ est vera Ecclesia Catholica cum vera fide & vero sensu sacræ scripturæ. ¶ Primo ex unitate eiusdem semper antiquæ fidei, atq; doctrinæ & traditionū vniuersaliū Ecclesiæ Christi in fide, morib⁹, & sacramentis, & cōtinua successione Pōtificum in ea à tēpore Apostolorum. ¶ Secundo, ex sanctitate personarum miraculis comprobata. ¶ Tertio, ex concordi omnium doctorum & sanctorū Patrū sensu atq; sentētia. ¶ Hęc propositio est valde notanda cōtra omnes Hēreticos falso iactātes apud ipsos tantūm esse Ecclesiam Catholicam, cum vera fide & sensu scripturarum. Sed ex his vel ex quouis horum trium signorum facile de suo errore conuincuntur, & latibula omnium suarum hæresum illis occludūtur. Nam ubi hęc omnia vel aliquod eorū fuerit, ibi certè, & non alibi est vera fides & Ecclesia Catholica, vr expressè ait August. tomo. 4. contra epistolam Manichæi, vel fundamenti cap. 4. vti etiam Osius & Soto aliiq̃ue Doctores antiqui inferiūs allegati latius prosequuntur. Igitur singula
decla-

declarantur simul atque probantur.

¶ Primum ergo signum verę fidei & Eccle- *Primū β- gnū vera fidei & ec- clesie ca- tholicę.*
się catholicę est vnitas eiusdē semper anti-
quę fidei & doctrinę & traditionum vni-
uersalium Ecclesię in substantialibus fidei
morum & sacramentorum à tempore A-
postolorum sine vlla varietate aut contra-
dictione fidelium obseruata, simul & con-
tinua successio Pontificum in sedibus A-
postolicis, & præcipuè in cathedra Eccle-
się vel beati Petri. hoc inquam est est infal-
libile signum, quòd ibi est vera fides, & Ec-
clesia Christi siue catholica Christianorū,
qui eam tenent atq; sequuntur.

¶ Quod probatur dupliciter, primo quia,
vt constat ex supradictis in. 4. & 5. propo-
sitione, vera fides cum vera Ecclesia catho-
lica semper coniuncta est, & econuerso:
ideo alterum ex altero probatur & osten-
ditur manifestè. imo ex vera Ecclesia Ca-
tholica potius probatur, & ostenditur ve-
ritas fidei quę ibi est, quàm econuerso.
Quia notior est etiā sensib⁹ Ecclesia q̃ veri-
tas fidei secundū August. vbi suprā cōtra
epistolā Manichei. c. 5. & lib. II. cōtra Fau-
stū. c. 5. dicentē euangelio nō credere nisi
autoritas Ecclesię memoueret. Cōstat autē

VI. PROPOSITIO.

ex supradictis in. 4. & 5. propositione vnâ eandemque fidem, & doctrinam antiquâ, & traditiones generales Ecclesiæ cum cōtinua successione Pontificum à tempore Apostolorum nō nisi verā esse posse vbi-
cūque illa sint : ibidem ergo etiam constat veram Ecclesiam Christi siue catholicam esse.

¶ Secundo probatur idem, quia sicut omnis noua doctrina fidei morum & sacramentorum est manifestum signum erroris, vt infrà propositione. 12. latius probatur, ita econuerso vnitas in antiqua fide & doctrina, &c. vt ait hæc propositio est manifestum signum veritatis eius simul & Ecclesiæ catholicæ. Nam & Psal. 116. Veritas Domini manet in æternum.

¶ Vbi & nota, quòd nisi ostendatur quando aliqui fideles à catholica fide vel doctrina & consensu antiquo fidelium populorum discesserunt, vt ostenduntur Hæretici: certè in vnitate antiquæ fidei catholicæ permanere censendi sunt: eamque esse veram fidem quam illi tenent dicendum est. Quia Deus nunquam permittet errorem aliquem vel manifestam multorū discessionem ab Apostolica & antiqua doctrina

vera

vera & vnitare catholica Ecclesiam acceptare, neque occultè factā permittere vel dissimulare. Sed illi statim vt cognita est à fidelibus contradicitur, aliàs vel fides vel eius cōfessio in Ecclesia catholica periret, vti superiùs propositione. 3. probatū est. Experientia quoque, quoties à tempore Apostolorum Hæretici orti sunt, idem testatur. Nam statim illis Catholici resistunt.

¶ Et cum supra dictis expressè concordāt Terrullianus De præscriptionibus Hæreticorum, & contra Marcionem lib. 1. & 4. Item Cypria. De simplicitate Prælatorum, & lib. 1. epistola. 6. & lib. 4. epistola. 2. & 9. Et latiùs Irene⁹ lib. 3. ca. 2. 3. & 4. & lib. 4. cap. 63. August. contra epistolam Manichæi vel fundamenti cap. 4. & 5. & epistola. 16. 8. & 67. & q. 110. Noui & veteris Testamenti. & de vtilitate credendi ca. 6. 10. 17. & contra Donatistas lib. 2. & seq. Origenes in procæmio Periarchō. & homilia. 29. 30. super id Matth. 24. Si quis vobis dixerit ecce Christus hîc aut illic nolite credere, &c. Ambro. de fide. lib. 1. c. 4. Epiphanius hæresi. 73. & in confutatione synodi quæ falso. 7. dicta est actione. 6. secundæ
Ni=

VI. PROPOSITIO.

Nicenæ. Hylarius lib. 7. de Trini. & lib. ad Constantium Augustum. Bern. in Cantu. ser. 66. vbi omnes expressè dicunt, quòd sicut vbi est varietas dogmatum atque sententiarum, & vbi non est vnitas doctrinæ, nec successio legitima Episcoporum ab Apostolis in sede apostolica, ibi nec vera doctrina fidei, nec Ecclesia Christi est. Ita econuerso vbi est vnitas fidei antiquæ, & legitima successio prædicta, ibi vera fides & Ecclesia Christi, quæ vnica & eadem sibi semper est. ¶ Cum quibus etiam consonant omnes alii Doctores qui infrà propositione. 12. referuntur. & Eusebius Cæsariensis in histo. Ecclesiast. libro. 12. cap. 29. vsque. 32. & Nicephorus in sua historia Ecclesiast. libro. 4. cap. 5. & 7. de quo & Osius in Confessione fidei tomo. 1. cap. 25. 27. & 28. Soto in defensione confessionis catholicæ cap. 52. vsque. 59. contra Brentium latius agunt.

*Secundum
signū veræ
fidei & ec-
clesiæ ca-
tholicæ.*

¶ Secundū signū veræ fidei & Ecclesiæ catholicæ est sanctitas personarum veris miraculis comprobata. Est enim infallibile signum, quòd ibi est vera fides, & Ecclesia catholica vbi sunt tot sancti miraculis illustrati viuentes secundum eam fidem

dem & legem. ¶ Quod probatur quadru-
pliciter. Primo, nam cùm vera miracula
sint testimonia diuina ex quo à solo Deo
fieri possunt, qui solus est supra naturam
Psal. 71. qui facit mirabilia solus, vti omnes
etiam Heretici confitentur: præter quos-
dam insanos dicentes miracula omnia es-
se præstigias, de quo & B. Thom. 1. part.
quæstio. 100. articu. 4. & 3. par. quæstio.
43. arti. 2. & in. 22. quæstione. 178. arti.
2. & Scot. in prologo quæstione. 2. Igitur
si fiant in testimonium doctrinæ vel fi-
dei, ipsa iam manifestè vera esse diuini-
tùs comprobatur. Si autem in testimo-
nium sanctitatis fiant: tunc quoque ve-
ritas fidei & legis, secundum quam vi-
uentes sancti sunt, diuinitùs ostenditur.
porrò quando ad consolationem fidelium
vel propter fidem aut deuotionem peten-
tium fiunt, cum ipsa fides & deuotio
per ea miracula diuinitùs approbetur:
tunc etiam ad testimonium fidei redu-
cuntur.

¶ Secundo probatur idem, quia aliàs
De⁹ regulariter per sua miracula nos deci-
peret, & sanctos suos ei fideliter seruientes
imò

VI. PROPOSITIO.

imò & Ecclesiam suam, contra id Hæbre.
6. Impossibile est Deum mentiri. & Psal.
144. fidelis Deus in omnibus verbis suis,
& sanctus in omnibus operibus suis. &
Ioan. 3. & 8. ca. & ad Ro. 3. Deus verax est.
¶ Tum tertio, quia sic per miracula sufficie
ter & infallibiliter probata & acceptata est
veritas fidei in toto mundo: sanctitas ergo
legis secundum quam sancta vita est suffi
cienter per miracula diuinitus comproba
tur. Nam vt ait Scotus vbi suprâ, ratio na
turalis & cômunis omniû hominum sen
sus hoc habet: nisi enim omnes iudica
sent verum miraculum diuinam autorita
tem habere sufficienterque probare: cer
tè legem euangelicam, super omnes alias
leges, opera, verba, cogitationes & appeti
tus naturales reprimentem non reciperet.
¶ Tum etiam quarto, quia sic Christus &
Apostoli docuerunt veram suam doctri
nam & fidem per miracula sufficiēter per
suaderi: eosque ita reprehendunt atque con
demnant qui veritati vel doctrinæ per mi
racula confirmatæ non credunt, sicut &
illos qui nullo modo crediderunt. vt patet
Ioan. 15. Si opera non fecissem, quæ nemo
alius fecit, peccatum nõ haberent. & infrâ.

Pro.

Propter opera ipsa credite, quia ipsa testi-
 moniū perhibēt de me. Itē. Mat. 9. Vt scia-
 ris, quia filius hominis potestātē habet in
 terra dimittendi peccata, ait p̄ralitico sur-
 ge, &c. & ca. 12. dixit eos irremissibiliter
 peccare qui miraculis ipsius Christi non
 credebant sed Beelzebuth attribuebant.
 Item generalis regula erat in Veteri Testa-
 mēto vt ille ver⁹ Prophēta haberetur, qui
 quod diceret miraculo confirmaret, vt pa-
 tet Deut. 18. & 1. Regum. 12. Exo. 14. & 1.
 Corint. 1. Iudæi signa petūt. & habetur de
 Hæreticis. ca. cum ex iniuncto, & Mar. vlt.
 Signa autē eos qui crediderint hæc sequen-
 tur. & infrā. Illi autē vbiq; prædicauerunt
 Domino cooperante & sermonem confir-
 mante sequētib; signis. & 1. Corint. 2. ser-
 mo meus in ostēsiōe spiritus & virtutis
 signorū, &c. & Galat. 3. & Ephe. 3. Paulus
 reprehendit eos qui eius doctrinam mira-
 culis iam confirmatam non receperunt vel
 eam deserunt. ¶ Et ad idem est August. ho-
 milia. 1. super Act. & Hiero. super Mat. 10.
 & Grego. & communiter Doctores.

¶ Si contra prædicta arguatur primo quod *1. Argu.*
 aliqui Hæretici miracula fecerunt, vt ex
 Suida refert Nicephorus in historia Eccle-

VI. PROPOSITIO.

fiastica lib. 9. ca. 18. de quodam Theophilo Arriano. & lib. 12. c. 49. de quadam sanctimoniali Macedoniana. & lib. 14. c. 17. c. 41 de alio quodam Paulo Episcopo Nouatiano aliô qui viro sancto & satis docto: ergo miracula nō sunt sufficiens signum veritatis fidei eorū qui ea fecerunt, etiā si aliās viri sancti sint.

Respō. ad argu ¶ Respon. primū illi nō erāt Hēretici, quāuis aliqua hēresi inculpabiliter vel etiā culpabiliter essent infecti, propter ignorantia qua eo tēpore multi aliās sancti viri monachi & Episcopi docti pariter & indocti laborabāt: quando videlicet in infantia nascētis Ecclesiæ nōdū veritas erat omnino manifesta circa multa de fide. Nā licet essēt tūc aliqua decreta Cōciliorū: at uero nōdū oīb⁹ erat omnino certū qđ esset legitimū: neq; autoritas & infallibilitas eorū & Pape circa fidē & mores diffiniētiū erat tūc tam certa & oīb⁹ explorata vt nūc est: ac proinde neq; tūc vniuersaliter constabat qđ eorū definitioni sub hēresis crimine aut sub mortali peccato ab omnib⁹ standum esset. Erāt enim tūc multa dissidia & emulationes Conciliorū sanctorū etiā patrū Episcoporū doctissimorūq; virorū & hēreticorū &

& in ipsis Cōciliis hinc inde sese inuicē anathematizantium: adeò vt etiam viri docti aliòqui sancti sæpe dubitarent cui nam parti esset adherendum, tãquam veritatem fidei edocenti. Sed neque ipsa Ecclesia & multo minus Cōciliũ generale aut etiã Papa eam tunc potestatem apud homines habebat ad cogendũ vt suę aut huius vel illius Concilii definitioni omnes starēt. Sed vt refert etiã Soto in defensione confessionis catholicę par. 2. c. 79. Imperatores aliquãdo quidē Papa consentiente, aliquãdo verò cū aliquib⁹ Patriarchis & Episcopis, sæpe etiã bono aut malo zelo ad instantiã Hæreticorũ tyrānizãtes pro sua quisq; opinione vel sententiã statuēda ea omnia faciebāt: quãuis nō ipsi sed solũ episcopi in cōciliis definirent, id qđ facilè videre est ei qđ Eusebiũ in historia ecclesiastica lib. 12. c. 27. & lib. 11. c. 9. & historiã tripartitã lib. 5. ca. 20. & lib. 9. c. 9. aliasq; ecclesiasticas historias Gręcas atq; Latinas perlegerit. Illi igitur viri hæresibus infecti aliòqui sancti, qui illa miracula fecerunt, paucissimi quidē sed ab hæresi mortali per ignorantiam excusati sunt: sicut & nunc contingere potest aliquos esse simplices viros

VI. PROPOSITIO.

sanctos aut pios sine pertinacia circa alia qua fidei vel morum instituta inculpabiliter errantes, veram tamē eorum fidem implicitam in fide Ecclesiæ retinentes. Ita & illi viri sancti quamuis in aliquo errantes, non tamen in testimonium illius sui erroris, sed in testimoniū fidei catholicę, quā aliōqui explicitē profitebantur, in qua suū errorem implicitē deponebant & retractabant, & in testimonium suæ sanctitatis ad consolationemque fidelium illa miracula fecerunt, aut verius Deus ipse per illos ea fecit.

2. *Argu.* ¶ Si secundo ad idem arguatur, quod multa esse possunt miracula falsa, vt constat Matthę. 24. Pseudoprophetę dabunt signa plurima. &. 2. Thesaloni. 2. reuelabitur iniquus ille, videlicet Antechristus, cuius est aduentus secundum operationem sathanę in omni virtute signis & prodigiis mendacibus, &c. Et Exo. 7. Magi Pharaonis fecerunt multa mirabilia. &. 1. Regum. 28. patet idem de Phitonissa suscitante Samuelem, vel alium loco eius. Hęc autem miracula falsa à veris distinguere homo non potest: qui corporalia non nisi per sensibilia nouit: & per sensus, quos ta
men

men dæmon & homo etiam suis artibus & præstigiis multipliciter illudere potest, vt non minus verū appareat miraculū falsum quàm ipsum verū: ergo miraculorum via nō est certum & infallibile testimoniū veritatis. sed neq; tutū est miraculis credere ex quo falsa esse possunt.

¶ Respon. negādo minorē, & similiter cōsequentiā: cōsequētiā quidē, quia nos nō de falsis sed de veris miraculis dicimus, quòd habent infallibile testimonium veritatis: qualia fuerunt & sunt miracula sanctorum. Minorem autem, quia quādo est dubium verum nē sit an falsum miraculū, id vtiq; perpendi potest secundū Scot. in prologo. q. 2. Tum primo, ex reuelatione cogitationū secretissimarū cordis, quę soli Deo reservatæ sunt: nec potestas dæmonū ad eas directè vel immediatè se extēdit: sed mediatè, scilicet, per sensus & obiecta & species eorū. idq; nō cogendo, nec clarè videndo ipsas cogitationes, & multo minus volitiones, sed solū suggerēdo, & species aut media & ipsa phātasmatata mouēdo: & per signa & motus eorū & per alias coniecturas: non autem certitudinaliter & infallibiliter arguendo, vt de hoc latius agitur

*Respon.
ad. 2. arg.*

VI. PROPOSITIO.

à doctoribus in.2.disti.8. & 9. & Gabriel in canone lect.31. ¶ Tum secundo, quia miracula vera non ad vana & curiosa, vt falsa: sed ad vtilitatē animę & corporis, & ad ea quę Deo honorifica & hominibus vtilia sunt per sanctos viros efficiuntur. ¶ Tum tertio, & præcipuè ex præmonitione diuina dignoscuntur, quia. scilicet. iā vera fide & Ecclesia catholica semel cōstituta & per vera miracula cōfirmata, præuenti diuinitus & admoniti sumus, ne ea quę contra ipsius & Ecclesię Catholicę doctrinam & obseruantias generales iam receptas miracula post modū fuerint, vera esse miracula credamus. Nam Deus sibi ipsi contradicere non potest, nec ipse Deus dissensionis est. & 1. Timo. 3. habetur quòd Ecclesia est columna & firmamētū veritatis. & Galat. 1. Licet nos aut aliquis etiā Angelus de cœlo euāgelizet vobis præterquā qđ euāgelizauim⁹, & accepistis, anathema sit. & Mat. 24. Si quis vobis dixerit, ecce Christus. i. vera eius fides est hīc aut illic, nolite credere. scilicet. cōtra quod iā recepit Ecclesia. Ideo Mat. 7. attendite à falsis prophetis, &c. Igitur manifestum valde signū falsi miraculi eius est quod contra Ecclesiam Catholicam & fidem

de eius iam recepta fieret. ¶ Et ita illa minor
argumenti falsa est: nam & his modis iam con-
stat miracula sanctorum à principio nascē-
tis Ecclesiæ esse vera & per Catholicā Ec-
clesiā diu approbata. Ea verò oīa negari
nō possunt, vt infrā pposition. 7. p̄batur.

¶ Si tertio arguatur ex illo. 2. Pe. 1. Hāc vo-
cē nos audiuius de cœlo allatā, hic est fi-
lius meus dilectus, &c. vbi sequitur, & ha-
bemus firmiorē propheticū sermonē. vn-
de videtur q̄ miraculum illū vocis nō erat
fatis firmū, neq; sufficiens testimoniū ad id
credendum: & ideo adhibet sacrā scripturā
prophetiā ei cōsonā, vtpote testimoniū
firmius atq; sufficiens dicēs, & habemus fir-
miorē propheticum sermonem.

¶ Respō. modò illa vox immediatē ab ipso
Deo Patre formata sit, vt sentiunt aliqui
Doctores: modò immediatē ab Angelo in
persona Patris loquente vt sentit Abulen.
Mat. 3. q. 89. & c. 17. q. 78. quomodocunq;
ergo sit, illa vox erat miraculosa & diuina
vel dei autoritate in ei⁹ p̄sona dicta diuinā
habēs autoritatē: sicut & ea quę Prophete
dixerūt & Euāgelistę, sufficiensq; vt per illā
sicut & p̄ verū miraculū crederem⁹. Sed Pe-
tr⁹ dixit scripturā sacrā, p̄phetiā esse firmio

3. Arg.

Respon.
ad. 3. arg.

VI. PROPOSITIO.

rem illa voce miraculosa: non quidem ratione ipsius miraculi, aut quatenus erat miraculosa, quia ut dictum est, ut erat miraculosa sufficientissimum testimonium erat veritatis: sed ratione sensus nostri aut certitudinis nostre de ipso miraculo, an esset verum & à Deo. Nam de sacra scriptura iam ab antiquo certi eramus quod est à Deo: de illa autem voce qui eam audierunt poterant dubitare fueritne verè miraculosa & à Deo an non? & ita per sacram scripturam erat examinanda an verè miraculosa & à Deo esset, ut in responsione ad præcedens argumentum dictum est. ideo & B. Petrus ut verum esse miraculum nobis probaret, adiecit sacram scripturam prophetica illi concordem de qua non dubitamus quod est à Deo: ut per eam nobis firmitus probaret, illam vocem illi consonantem esse verè miraculosam, & per consequens sufficientem ut illi ab omnibus credatur. ¶ Et ita hæc autoritas magis confirmat ea quæ proximè in responsione ad secundum dicta sunt, quod scilicet verum miraculum à falso dignoscitur per consonantiam & dissonantiam à vera doctrina fidei iam recepta in Ecclesia Catholica.

Tertium signum veræ fidei & Ecclesie catholice.

¶ Tertium signum veræ fidei, & Ecclesie catholice est, concors omnium sanctorum patrum atque

Do-

Doctorum ecclesiæ sententia, & sensus
 circa fidem, & sacram scripturam & veri-
 tatem seu doctrinā ecclesiæ. Nam & hoc
 est qđ Hæretici nimis audire refugiūt, no-
 lentes audire testes omni exceptione ma-
 iores, neque Doctorum sensui & senten-
 tiæ stare circa hæc: sed ad suū sensum præ-
 dicta omnia interpretari volentes, vt ita
 non possint de suis erroribus conuinci:
 solam sacram scripturā iudicem veritatis
 admittentes, vt eam ad suum sensum erro-
 neum sine sanctorum expositionibus, sine
 aliis testibus atque iudicibus pertrahant,
 atque peruertant. Et ita ipsi in sua causa
 volunt esse iudices vel arbitratores simul
 & testes: adeò vt omnes aliorum Docto-
 rum sensus & interpretationes conte-
 mnentes vix possint à suis erroribus emē-
 dari. Quam consuetudinem Hæretici o-
 mnes habuerunt qui ab initio fuerunt na-
 scentis ecclesiæ, vt refert etiam Hylarius
 ad Constantinum Imperatorem. Et Ori-
 genes Homilia. 7. in Ezechielem. Et Au-
 gust. ad Dioscorum & cōtra Donatistas,
 & nunc ipsa experientia probat. ¶ Sed his
 non obstantibus verum est quod concors
 sententia sensusque Sanctorum patrum,

VI. PROPOSITIO.

Doctorum atq; Pontificum Ecclesiæ à tēporibus Apostolorum hucusq; , cui inter Catholicos nulli licuit impunè aut sine nota temeritatis vel erroris contradicere, diuinam auctoritatem habet , vel saltē est infallibile signum veritatis circa fidē & mores & veram religionem ecclesiæ catholicæ.

¶ Quod quincupliciter probatur. primo, quia Ephes. 4. & 1. Corinth. 10. & 12. & 13. ca. Christus instituit pastores atq; Doctores semper esse in ecclesia ad eius doctrinam, vtilitatem & ædificationem: quibus & obediendum esse præcepit. Matth. 5. Vos estis lux mundi, & qui vos audit me audit, & qui vos spernit me spernit. Et hoc in Apostolis dictū est omnibus successoribus eorum in prædicto munere docēdi & gubernādi suam ecclesiam, videlicet Prælati atque Doctoribus, vt habetur distin. 21. cap. in nouo, vt constat ex Act. 20. cap. vbi. Ideò Paulus ait, quòd Spiritus Sanctus posuit vos regere ecclesiam Dei, vt hoc etiam ait Grego. in morali. lib. 30. cap. 11. Nunc autem non est credibile eos omnes simul ab initio nascentis ecclesiæ vsque ad tempus & dogmata Hæreticorum

rum destitutos esse auxilio diuino specialiter eiusque spiritu & errasse: sed potius specialiter esse illustratos ab eo ad suum munus debite prosequendum: maxime cum plures eorum fuerint sanctissimi viri, qui & miraculis claruerunt. Igitur dum diuersis temporibus & locis tam concorditer omnes ipsi alias doctissimi, & alias aliis in rebus dissidentes, in re fidei & morum cōsenserunt. Certè ad id diuinitus illustrati vera dixisse credendi sunt. aliò qui fallibilem regulam doctrinæ in dubiis emergentibus circa fidem & mores Christus nobis sequi præcepisset, si eos omnes simul errare permitteret.

¶ Secundo probatur idem, quia si omnes illi Doctores vel etiam maior eorum pars simul nunc viuerent, simulque congregarentur in aliquo loco siue concilio, ad rem fidei & religionis & sacrae scripturae expositionem & sensum verum pertractandum: nonnè standum esset eorum omnium concordie sententiæ, qui tanta doctrina vel sapientia simul & sanctitate miraculis illustrati claruerunt? Quid ergo refert eos nunc suo ore aut suis scriptis simul nobis loqui, suamque mentem & sen-

VI. PROPOSITIO.

& sententiam declarare? imouero eo maioris autoritatis & testimonii sunt scripta quàm verba, quo magis consideratè & limatiùs scribimus quàm loquimur. Sed neque putadum est eos omnes decipere nos voluisse: quorum doctrina simul cum sanctitate diuinitùs clarificata est. Hanc rationem tangunt August. De ciuitate Dei lib. 18. cap. 41. 43. pro septuaginta interpretibus, & Scotus in prologo. q. 2. pro fide catholica causam agentes.

¶ Tertio probatur idem, quia donum interpretationis sermonum sacræ scripturæ ad ecclesiæ vtilitatem vsque ad finem mudi cum ea permanens, quibus aliis magis credendum est esse à Deo donatum quàm supra dictis Doctoribus sanctis ad magisteriũ veræ doctrinæ relictis à Christo? Certè sanctitas vitæ ipsorum doctrinam facit maximè venerandam. Quia Matth. 5. Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt. Et. 1. Ioan. 2. Vnctio docebit vos de omnibus. Et psal. 118. Super senes intellexi: quia mandata tua quasiui. Et Sap. 1. Cum simplicibus id est puris & rectis corde, est sermocinatio eius. Ecclesiastici. 37. Anima viri sancti enunciat

ciat aliquando vera plusquam septem circumspectores sedentes ad speculandum. Maximè quia cum hac sanctitate miraculis comprobata accessit ipsorum eruditio eminentissima, & infatigabilis diligentia ad veritatem nobis in suis scriptis reuelandam & intimandam. De quo & Bern. sermone. 28. super Cant. Et August. de moribus ecclesiæ ca. 1. & 2. & lib. 18. De ciuitate Dei cap. 43. &c. aliiq̃ue Doctores latiùs agunt.

¶ Quarto probatur idem, quia in re dubia aut contentiosa maximè antiqua stādum est retribus antiquis fide dignis: non autè nouellis hominibus, qui tanta fide ad id digni non sunt, vt hoc constat secundum omnia iura & mores omnium nationum dum de rebus & titulis innumerabilibus agitur. Ita ergo cū agitur de traditionibus antiquis Apostolorum & de fide, atq; doctrina ecclesiæ primitiue, & de sensu scripturarum quem ipsa habuit: certè standum est concordie sententiæ & testimonio prædicto sanctorum Doctorum Pontificum & Conciliorum generalium & p̃uincialium ab initio nascentis ecclesiæ potius quàm nouellorum Hæreticorum & carna-

VI. PROPOSITIO

carnalium hominum cœtui, & sensui sæpius per catholicam ecclesiam condemnato. Nam & secundum omnia iura legitimam illi faciunt probationem, vt etiam ait Augusti. lib. 2. contra Manichæos. Ad quod etiam facit id Deutero. 32. & Iob. 8. Interroga patres tuos & annunciabunt tibi, scilicet veritatem. Et Psal. 43. Patres nostri annunciauerunt nobis. & Prouerb. 23. Ne innitaris prudentiæ tuæ. vbi glos. ait, quòd ille suæ prudentiæ innititur qui sensum suum aliorum & maximè doctorum sententiæ anteponit. Ideo. 2. Timot. 2. quæ audisti à me per multos testes commenda fidelibus. Et Hylarius tractatu de synodis prope finem ait, Grauis autoritas est veterum: nunquid & horum leuis sanctitas est?

¶ Quinto probatur idem, quia nisi vt dictum est concordi sanctorum Patrum atque Doctorum sententiæ assentiamur, maxima temeritas est atque periculum erroris & hæresum inexcusabile. Nam cùm 2. Pet. 3. in sacra scriptura & præcipuè in epistolis B. Pauli sint multa difficilia intellectu, quæ à malè affectis & non satis doctis possunt facilè deprauari: quæ etiā non nisi

nisi eodem diuino spiritu quo sunt inspirata & scripta possint intelligi, vt habetur in ea. relatum. distin. 37. Hic autem sensus & spiritus potius in sanctis Patribus & Doctoribus supra dictis quàm in aliis iure creditur esse, utique fit vt eorum testimonio atque sententiæ sub crimine & poena temeritatis errorisque grauissimi standum sit. Non quidem ita vt ipsum eorum testimonium vt sacra scriptura sit diuinum: sed quod de vera semper fide & vero sensu sacra scriptura & de vera Ecclesia Catholica verissimè & sufficienter testificantur. Nam & multa Concilia generalia & prouincialia ad condemnandum Hæreticos, & de fide definiendum, sæpe satis esse aestimauerunt auctoritatem aliquorum Sanctorum Doctorum testificantium siue dicentium id esse de fide vel contra fidem. ¶ Quod si auctoritas Hæreticorum illis opponitur, optimè quadrat quod Valerius Maximus lib. 3. de fiducia sui refert de Marco Æmilio Scauro. qui dum à quodam non satis sincero viro malè accusaretur, indignum sibi censens cum illo contendere respondit. Hunc nostis, & me etiam

V. PROPOSITIO.

etiam nostis. ipse me de hoc accusat. id ego nego. videte ergo cui magis credendum sit. & statim omnes pro illo cum magno applausu sententiam tulerunt. Ita & nos nouimus Lutherum & alios Hæreticos, nouimus & Hieronymum, Augustinum, & alios Doctores sanctos, isti hoc dicunt, illi contradicunt, videte ergo quibus magis standum sit.

¶ Simile etiam narrat Nicephorus in Historia ecclesiastica lib. 12. cap. 15. & Socrates in historia ecclesiastica. lib. 5. cap. 10. & Histo. triparri. lib. 6. cap. 14. 19. quod etiam refert Osius in confessione fidei tomo. 2. cap. 32. quod Imperatori Theodosio volenti in concilio rem fidei per disputationem Catholicorum contra Hæreticos componere, quidam Sisinius vir prudentissimus id dissuasit: eo quod disputationes eiusmodi non nisi ad contentiones valere proficiuntque ad maiorem obstinationem Hæreticorum & periculum simplicium Catholicorum, vt. i. Timoth. 6. Et ait Gregorius Nazianzenus lib. 1. Theologiæ. nõ ergo sic ait ille Sisinius, sed quæratur ab ipsis Hæresiarchis, an ipsi habeant Doctores aliquos pro se, & an habeant Doctores

res præcedentes pro testibus fide dignis in explicatione rerum fidei & scripturarum. Si dixerint quòd sic, tunc non opus est nisi vt eorum testimonia in libris ipsorum videantur, & illis stetur ab omnibus. Si dixerint quòd non, id certè intolerabile omnibus est auditu, quòd omnes simul Doctores repellantur & proscribantur ab ecclesia: nam eadem ratione ipsi potius repelli deberent. Quòd si in aliquibus pro se illos acceptent, in aliquibus non contra se: iam secundum rectam rationem, vt etiam habetur in regula iuris, non debet quis còmodum reportare ex eo quod conatus est impugnare. Quo factò cū Hæretici id audirent: ecce inter se dissentientes & populus similiter ab eis, vt ædificantes turrim Babilonis confusi recesserunt.

¶ Cum omnibus supradictis concordant Doctores ipsi omnes, præcipuè Cyrillus super Ioan. lib. 2. cap. 5. & 8. & in epistola Synodica concilii Ephesini. Hylarius vbi suprà & in psalmo. 125. Augustin. de utilitate credendi cap. 16. vbi ait. Autoritate quidem decipi miserū est, miserius autem non moueri. Vt contra Iulianum apostatam libr. 1. cap. 2. & lib. 2. in fine. & lib. 3.

F de

VI. PROPOSITIO.

de peccatorum meritis cap. 7. & lib. 1. contra Pelagium & Celestinum capit. 42. & Hieronym. super Ecclesiasten cap. ultim. Beda libr. 3. de tabernaculo dicens quòd in signum huius Pontifex in superhumerali gestabat nomina Patriarcharum Exod. 28. Cassiodorus de diuinis institutionibus capit. 25. Bernard. epistola. 190. Et Leo Papa cum aliis Pontificibus & Doctoribus. quorum dicta etiam referuntur distinct. 20. cap. de libellis. cap. decretales. Et distinct. 37. cap. relatum. & cap. 25. quæst. 1. cap. Sunt quidam. Et Thom. Walden. in doctrinali fidei lib. 2. arti. 2. cap. 19. 22. 23. & lib. axiomata Christiana lib. 2. artic. 6. Et Castro de Hæresibus lib. 1. & Osius vbi suprà & tandem Soro in defensione confessionis Catholicæ part. 1. cap. 69. 70. & par. 3. per totum illum librum latissimè concordans de his agit, superius etiam propositione. 5. dictum est, quòd Doctores in munere docendi & interpretandi fidem & sacram scripturam Apostolis & Euangelistis in Ecclesia succedunt.

Nota. 1.

¶ Et nota primo, quòd dictum est concordem sententiam omnium Sanctorum Patrum

Patrum atque Doctorum esse irrefragabile testimonium veritatis. Nam si non omnes concorditer sentirent, sed diuersi diuersa dicerent: tunc illorum sententia quam sacra scriptura aut traditio aliqua Ecclesiæ scripta vel moribus obseruata firmaret magis tenenda est: etiam si vnius tantum sententia esset. Quia illa Ecclesiæ sententia siue traditio non nisi vera esse potest. Exemplum est in concordia gratiæ & prædestinationis cum nostro libero arbitrio quomodo stent simul: nam circa hoc nō solum inter Catholicos & Hæreticos, sed etiam inter ipsos Catholicos inuicem magna sententiarum diuersitas olim fuit. Nunc autem re magis examinata per Augustinum, iam ipse contra duas epistolas Pelagianorum capit. 8. & libr. de prædestinatione Sanctorum cap. 14. & de bono perseuerantiæ. cap. 19. & . 21. Et in epistola. 106. ad Bonifacium expressè definit vtrumque simul stare: & hanc esse veram fidem ecclesiæ Catholicæ: cui & Concilium Pælestinum suffragatur: & Doctores Catholici iam illum sine vllō dubio sequuntur.

VI. PROPOSITIO.

Quamuis Albertus Pighius lib. de gratiâ & libero arbitrio, & Ambrosius Catharinus lib. de prædestinatione aliter sapere præsumentes aberrauerint: ¶ Aliud etiam exemplum est de matrimonio, nam olim etiam inter Catholicos varię fuerunt sententię, vtrum adultera à suo viro per diuortium separata posset eo viuente alteri nubere. Nunc autem per sententiam Augustini de adulterinis coniugijs ad Polentium firmatam autoritatibus sacrę scripturę & Concilii Mileuitani, & Innocentii Papę definitione, certum est alteri nubere non posse: quamuis Erasmus & alii volentes plus sapere quàm oportet aliud significant. ¶ Aliud etiam exemplum est de libris Canonicis & de traditione sacrę scripturę, de quibus olim diuersę fuerunt sententię: nunc autem sententię Beati August. de doctrina Christiana lib. 2. cap. 8. quorundam aliorum Doctorum, firmatę per Concilium Cartaginense Florentinum & Tridentinum, & per consuetudinem antiquam ecclesię, standum est: quę decreuit omnes libros sacrę scripturę esse Canonicos præter tertium & quartum Esdrę: nostramque translationem

nem vulgatam esse tenendam: quamvis Scioli & Hæretici aliter Sapientes vel periculose ludant, vel obstinate insaniant, contra id Prouerb. 3. Ne innitaris prudentiæ tuæ. Et Sapien. 1. & Ecclesiastici. 3. est ad idem. & latius Ecclesiastici. 6. In multitudine presbiterorum vel senum sta: & sapientiæ illorum coniungere.

¶ Si verò nulla aut pro utrâque Patrum sententia lex aliqua huiusmodi aut consuetudo fuerit: tunc ambæ sunt ad concordiam trahendæ quoad fieri potest, ut videlicet vna in vno altera in altero casu veritatem dicatur obtinere. Nam iura iuribus sunt concordanda. de electionibus. cap. cum expediat. libr. 6. Vnde Augustinus contra Iulianum apostatam lib. 1. cap. 2, non patitur ut vel vnus ex Doctoribus Sanctis, qualis erat Chrysostomus in rebus fidei à vera aliorum sententia dicat deuiasse, uti Iulianus ille de Chrysostomo impiè dicebat ipsum pro suo errore allegando.

¶ Quòd si concordari nequeunt communis opinio tenenda est. Nam in casu dubii ex communi hominum sensu apud omnes mundi nationes pro multitudine

VI. PROPOSITIO.

præsumitur, nisi notoriè male dicere vera & certa ratione conuincatur, secundum gloss. in capit. fina. de poeniten. distinctio. 1. & de constitu. cap. 1. latius agitur à Doctoribus. Et Beatus Hilarius vbi suprà tractatu de Synodis ad idem est.

Nota. 2. ¶ Ex quibus etiam aliud notandum inferitur, quod quia non semper de qualibet re habemus omnium Doctorum testimonia, siue quia de illa non omnes loquuntur, siue quia obiter aut obscurè: cum duo vel tres tantum aliquid vt certum dogma fidei vel Ecclesiæ nobis affirmant: id certè sufficit vt inde probetur consensus Ecclesiæ illo duorum aut trium testimonio, quando alii nō contradicunt. Quia Matt. 18. in ore duorum aut trium stabit omne verbum. imò etiam si ipsi aut eorum aliqua opera sint quoad alia per Ecclesiam condemnata: & illi attestantur consensus sui Ecclesiæ dum ea referunt quæ in Ecclesia Catholica sua ætate certa habebantur: horum etiā sufficiens habetur testimonium, vt est Origenes, Tertullianus, Lactan

Lactantius, & alii eiusmodi Doctores. faciunt ad hoc Vega de iustificatione libr. 5. capit. 16. dicens. Quod ubi unus Doctor *Nota. 2.* Ecclesiæ præcipuus ut Augustinus aliquid tanquam certum & indubitatum Ecclesiæ Catholicæ dogma tradit ab eo discedere ferendum non est. quia non est verisimile eum ignorasse quod Ecclesiæ Catholica teneret aut in certa pro certis tradidisse.

¶ Sed contra supra dicta arguunt Lutheri. *i. Argu.* rani quincupliciter. primo, quia sacra scriptura non est proprio hominis spiritu interpretanda, sed diuino quo scripta est. secunda Petr. 1. Et Hylarius ait. Verus eius interpretes sensum ipsius ex ea vel aliis locis eius potius referat quàm afferat. Et Clemens libr. 10. recognitionum, & habetur in capit. relatum distinctio. 37. est ad idem. ergo non est standum expositionibus hominum & Doctorum quorumcunque, sed ipsis tantum scripturis sacris. Nam Spiritus Sanctus nusquam præsentius neque viuacius quàm in ipsis suis scripturis est.

¶ Ex quo inferitur solis scripturis sacris esse incumbendum postpositis Doctorum libris: tum ut vitetur periculum eas interpretandi secundum proprium hominis spiritum: tum ut ex earum sola lectione certum spiritum atque iudicium ipsius scripturæ, qui quidem spiritus non nisi ab ipsa scriptura est, formemus in nobis etiam supra Sanctorum Doctorum scripta.

*Respō. ad
3. Argu.*

¶ Respond. negando consequentiam: nam Doctores Sancti spiritum Dei habuerunt melius quàm Hæretici, secundum quem scripturas exposuerunt. Et hunc spiritum in eorum scriptis loquentem nos quærimus & sequimur: qui à Deo illuminati & multis miraculis illustrati spiritum Dei habuisse certissimè comprobantur. Hæretici autem falsissimè & sine ulla apparentia spiritum Dei sibi solis arrogantes, ipsos audientes illisque credentes utique de stultis insanos faciunt.

¶ Ad probationem autem ubi dicitur quod Spiritus Sanctus nusquam præsentiùs nec viuacius quàm scripturis est. Respond. si per essentiam, præsentiam, & potentiam intelligat, certè ubique
etque

æquè præsens est. Si per alios effectus, utique alicubi & in aliquibus personis est præsens per gratiam, & per donū illuminationis, & huiusmodi, & alibi non, alibi magis alibi minus est. Viuacius quoque in sacramentis gratiam viuificantem conferentibus, & in contritione peccatorum & aliis bonis operibus, quàm in sacra scriptura eiusque sola lectione est. Viuacius verò, id est, clarius sæpe in Doctorum expositionibus est. Nam in multis locis sacræ scripturæ sunt quædā difficilia intellectu. 2. Pe. 3. quæ tamen in Doctorum expositionibus & Conciliorū diffinitionibus clarius traduntur. Et hanc claritatem sensus scripturarū quærimus in libris Doctorū sanctorū & aliorū Catholicorū, qui Dei spiritu illustrati clarius eas interpretati sunt. Et quidem mirum est, quòd tam repugnāter Hæretici fateantur spiritum Dei viuacius, id est, clarius loqui in sacris scripturis, & ibi legentes illuminari: & simul negent Doctores sanctos in earum lectione tam excitatos non illuminatos esse, nec inde spiritum Dei bibisse: sed solos ipsos Hæreticos & alios quosque etiam rudes homines, & secundum eorum sensum legentes

& interpretantes dicant spiritum Dei habere. ¶ Ideo & corollarium illud negatur. Nō enim est periculum quærēdi spiritum hominis in eis, sed potius periculū est spiritus sanctorū & doctorū Catholicorū libris proprio inniri sensui, cōtra Prouerb. 3. ut suprà probatū est. Neq; enim ex sola lectione sacræ scripturę secundū ipsius hominis sensum & diligētiā formatur verus ei⁹ spiritus, & intelligētia, atq; iudiciū: sed ex dono Dei cum debita & humili diligentia, id quod sanctis doctoribus poti⁹ creditur datū q̃ superbis & præsumptuosis hominib⁹ & Hereticis. In illis enī hę virtutes cū humili diligentia & multa alia dona diuina fuerūt: quibus perspicuū est Deum illis poti⁹ q̃ Hereticis sensum suum & scripturarum & multa alia ad ædificationē Ecclesię reuelasse.

1. *Argu.* ¶ Secundo ad idem arg. quia cū in Ecclesia sit etiam nunc spiritus Dei ad interpretationē sermonū, sicut & olim à tēpore sanctorū doctorū fuit: ergo etiā nunc sicut & tunc dabitur idē spirit⁹ his qui solis sacris scripturis intēdunt sine expositionib⁹ aliorum etiā Doctorum quorumcunque.

Respō. ad 2. argu.

¶ Respon. negādo consequentiā, nec est simile

mile tum ex parte temporum & necessi-
tatis, tum ex parte personarum. Multa nā-
que licita sunt his vel illis hoc vel illo tēpo-
re & necessitate, quæ aliis vel etiā eisdē a-
liis nō licēt, tū ergo in initio Ecclesiæ, cū
nō essent aliorū scripta expositionesq; Do-
ctorū & sanctorū præcedētū quos illi imi-
tarētur, eratq; necessitas intelligēdi sacrā
scripturā, optimo iure Deus illis Doctori-
bus sanctis insudātibus soli scripturę sacrę
verum eius sensum ad utilitatē Ecclesiæ re-
uelavit: quæ causa vel sanctitas vitæ nunc
in nobis nō est. Quare illi sequendi sunt,
& nō temerē sine causa illis spretis spiritus
Dei nouus aut denuò iam reuelata verita-
te quęrendus: sicut nec alia sed nec eadem
sacra scriptura iterum reuelari vel alio mo-
do expectanda est. petendum nanque quę-
rendum atq; pulsandū est eo vsq; dūtaxat
quousq; detur, inueniatur, & aperiatur, vt
Tertullianus in præscriptionibus Hæreti-
corum optimē probat.

¶ Tertio ad idem argu. quia sententias Pa-
trum atq; Doctorum sibi inuicē cōtrarias
per solā sacrā scripturam iudicamus, quæ il-
larum verior sit, ergo ipsa scriptura so-
la est certior verior faciliior & clariior
omnium

3. Argu

VI. PROPOSITIO.

omnium iudex, primumque omnium principium cognoscendi veritatem. Probatur etiam hoc per id Psal. 118. declaratio sermonum tuorum illuminat, & intellectum dat paruulis. & ibidem, Principium verborum tuorum veritas. Item quia quoties sancti Doctores sua dicta probant, ad sacra scripturam utpote certiorē & notio-rem aut clariorē recurrunt. alioqui ignotum per ignotius ridiculē & vanē probarent.

*Respo. ad
3. argu.*

¶ Respondeo negando antecedens, & consequentiam. Antecedens quidem ratione illius exclusionis solam: nam non solum per scripturas sed etiam per Concilia & per consuetudinem & traditionem generalem Ecclesie potest illa veritas de fide aut de creditilibus determinari. quia. 1. Timoth. 3. Ecclesia est columna & firmamentum veritatis. Quo ad naturalia verò atque moralia potest etiam per rationes naturales efficaces & per ipsorum Doctorum maiorē & saniorē partem vel auctoritatem, ut omnia iura & communis hominum sensus docet, veritas illa decerni. ¶ Consequentia & ratione illius exclusionis solam negatur, ratione etiam illius comparisonis, primumque principium. Nam sacra scriptu-

ra licet in se & in nobis verissima sit atque certissima: quia continet diuinam veritatem, de qua & nobis per fidem certissimā constat. At uero nobis nec est omnino clara, nec manifesta, neq; faciliior quo ad sensum, quē facit in omnibus locis eius: sunt enim in ea multa difficilia intellectu. 2. Pe. 3. Neque omnia de quibus loquitur quæ solum per fidem à nobis creduntur clarè videntur. Et ita non est clarior neq; faciliior omnium iudex: sed Ecclesia & Concilium generale & concors Doctorum expositio vt dictū est. ¶ Et ad probationem ex Psal. 118. Declaratio sermonū tuorum, &c. Respondeo ibi non dicitur lectio sed declaratio sermonum tuorum illuminat. Aliud autem est lectio, aliud declaratio sermonū sacre scripturæ: legūt multi, intelligūt pauci, declaratio ergo & intellectus scripturæ diuinitus datus est Doctoribus sanctis, & ipsi Ecclesiæ præ omnibus, vti superius diximus. Vbi & nota quòd scriptura declarata prius illuminat per fidem quàm ostendit: & postea dat intellectum & cognitionem paruulis, id est, humiliter credētibz sensui Doctorum & Ecclesiæ habentium spiritum Christi. iuxta id Isa. 6. Nisi credideri

VI. PROPOSITIO.

deritis, nō intelligetis. In aliis autē discipli-
nis naturalib⁹ prius est cognitio, & inde se-
quitur illuminatio vel claritas sciētiae ipsius.
vide ibi Hylarium. & ibi lucerna pedibus
meis verbum tuum, &c. Declaratio autē
vera sermonū Dei in sanctis Doctōrib⁹ di-
uinitus illuminatis, cū quibus Sap. 1. est ser-
mocinatio eius, potius q̃ in aliis & q̃ in hē-
reticis est & reperitur. ¶ Ad aliud, princi-
pium verborum tuorū veritas, dico ibi so-
lūm significari, q̃ verba Dei vera, & à veri-
tate sunt, & ita veritas est principium ver-
borum Dei: nō tamen ibi dicitur q̃ solūm
principium verborū Dei veritas aut verū
est. Ideo neque inde sequitur q̃ sola verba
Dei vera sunt: nā & sæpe sunt verba homi-
num vera, & à veritate procedunt, sicut &
ea vera esse sæpe verè iuramus: ita & à for-
tiori verba Doctōrū in eadē sentētia con-
cordatiū & Ecclesiae in reb⁹ fidei prae oīb⁹
vera & à veritate sunt. Igitur sicut veritas
increata principium & autor est veritatis
sacrae scripturę & Ecclesiae catholice: ita &
ipsa Ecclesia, ex quo est colūna & firmamē-
tū veritatis creatę, est etiā principū & iu-
dex ipsi⁹, sicut & sacra scriptura: imò & ut
cōstat ex dictis clarior iudex ipsi⁹ scripturę
&

& veritatis circa fidē ipsa Ecclesia, & Cōciliū, & cōcors Doctorū sctōrū sentētia est. ¶ Ad ultimā probationē dico verū esse minus notum per magis notū probari: sed id est verum in suo genere. i. minus certū per magis certū, minus verū p magis verū, minus clarū p magis clarū: Doctores aut sua dicta vera esse probātes recurrūt ad sacrā scripturā tāquā magis notā, nō quidē in claritate sed in veritate. i. nō tanquā ad magis clarā sed tāquā ad magis verā, & in hoc magis notā. Quod inde liquet: quā cū oīs claritas propositionis sit de sensu quē facit, aut in quo fit, aut de veritate ipsa quā enūciat per cōnexionē terminorum, Doctores autē in scripturis, quas pro suis dictis allegāt, nō quērunt claritatē sensuum suorū, nam ipsi facilē possunt sua verba & mentē suā declarare. Neq; quērunt claritatē veritatū quas enunciant, nam sacra scriptura claritatem hanc præstare nō potest de rebus fidei, quæ est de non visis sed creditis obscure: ergo solū quērūt à sacra scriptura notiorē, id est, certiorē veritatē quā habet, & ad ipsam pro ea nō pro claritate recurrūt. Claritatē aut notiorē habet Ecclesia in suis definitionib⁹, & Doctores sacri in suis libris:

ad

VI. PROPOSITIO.

ad quos pro hac maiori claritate sensus sacrae scripturae non pro maiori vel notiori eius veritate habenda recurrimus. Sicut etiam in omnibus legibus & hominum sectis & facultatibus & scientiis quae ab eis certiores & notiores habentur in veritate: quaeruntur earum interpretes atque Doctores pro notiori vel maiori earum habenda claritate. Neque ideo plus credimus expositionibus quam ipsi legi aut sacrae scripturae: quia veritas, per quam credimus, & in se, & quo ad nos notior est in ipsa lege vel scriptura sacra: quamvis per eius expositores sensum ipsius clarius intelligamus atque credamus. Sicut Ioa. i. Hic venit in testimonium, ut omnes crederent per illum, non propter illum, nec in illum. & cap. 4. Iam non propter tuam loqueliam credimus: quamvis per illam Samaritanam illi credere coepissent. Igitur Doctores sancti in sacra scriptura quaerunt veritatem suorum scriptorum: sed quaerimus nos in his magis clarum sensum diuinorum.

4. Arg.

¶ Quarto ad idem argu. quia saepe Doctores sancti sibi ipsis in suis expositionibus contradicunt, vel torquent scripturas, ergo non est illis standum, sed neque securè

con-

cōfidimus illis, sicut nec regulæ fallaci: sed soli sacræ scripturę secundum quā omnia eorum dicta iudicanda & recipiēda sunt. Probatur cōsequētia etiā per August. lib. 3. de Trini. in prologo, & epistola. 19. ad Hierony. & habetur disti. 19. ego solis.

¶ Respō. negatur cōsequētia: nos enim nō dicimus eos oēs in omnib⁹ esse sequēdos: sed in ea tantū sentētia, quā circa fidē & mores omnes illi simul, aut etiā maior & sanior eorū pars tulerit, vti superius in fine probationū declaratū est. Pugna autē illorum in multis aliis est evidens signū veritatis, pro illis in quib⁹ ipsi cōcorditer cōsenserunt. Nam in diuersis temporibus & locis viri doctissimi & sancti miraculis clari, qui liberē in aliis dixerunt sententiam suam: certē dum in rebus fidei & morum tanti ponderis cum tanto libramine loquentes omnes consenserunt, videntur ipsa veritate coacti, vel diuino spiritu ducti sic scripsisse. ¶ Item Lutherani expellūt sanctos Doctores, quia sibi aliquando contradixerunt: à fortiori ipsi Hæretici sunt magis explodendi, quia aliis Doctoribus & sibi ipsis inuicem etiam in rebus fidei & morū sæpius contradicunt, vt ipsa experiē

*Respō. ad
4. argu.*

VI. PROPOSITIO.

ria constat. Iterum si sacra scriptura est clara & manifesta, ut ipsi Hæretici male vociferantur: quomodo tot sancti Doctores simul, ut ipsi etiam perius & impie mentiuntur, circa eius expositionem errauerunt? Quomodo omnes illi sine spiritu Dei fuerunt, quem sibi ipsis tantum Hæretici impudentissimo mendacio arrogat sine villo miraculo aut apparente signo vel probatione? Securè igitur statuitur Doctorum omnium vel maioris eorum partis cõcordi sensui & expositioni: quam vel miraculis, vel Ecclesiæ autoritate vel sacra scripturæ, vel ex his euidenter deducta ratione confirmatam videmus. Ad August. autem dicimus ipsum nihil aliud intendere nisi discernere autoritatem sacra scripturæ ab autoritate Doctorum: quia scilicet, illi sine villo dubio credendum est, etiamsi eius veritas, aut sensus non intelligatur. Non sic de scripturis Doctorum: nam de eis licet dubitare & disputare, si à veritate fidei vel Ecclesiæ vel à communi sensu vel sententia Doctorum aliqua aliquorum dicta discrepent aliquando, an non ubi autem omnes ferè concordant non loquitur August.

¶ Quinto ad idem argumen. quia. 2. The- *Argo.*
saloni. 5. omnia probate, quod bonum est
tenere. & Galat. 1. Si quis aliud euangeliza-
uerit, anathema sit. & 1. Ioan. 4. probate
spiritus si ex Deo sint: ergo non est cre-
dendum dictis & sententiæ sanctorum si-
ne ullo alio iudicio & examine spiritus il-
lorum, nam hoc soli sacre scripturæ debetur.

¶ Quod & confirmatur: quia Act. 17. illi qui
cum omni auiditate Paulum audierant quo-
tidie scrutabantur scripturas, si hæc ita ha-
berent. Christus etiã hoc idem Iudeis sua-
debat dicens Ioa. 5. Scrutamini scripturas,
& ita oportuit nouum testamentum per ve-
tus probari: ergo à fortiori dicta Doctorum
oportet per scripturas iudicari & examina-
ri, & non statim illis credere sine tali præ-
uio iudicio.

¶ Respon. negando cõsequentiã, si ut loqui- *Respon.*
mur de eorum concordia sententia intelliga- *ad. 5. argo.*
tur. nam id. 1. Thesa. 5. Paulus locutus est quã-
do inter veros Prophetas & Apostolos e-
rant etiã fallaces sub specie veritatis. Ideo
suadet eis ut omnes audirent, eosq; exami-
ne iudicii probarent. Sed ad quã regulã &
quo iudice probandi essent, ibi nõ loquitur
Paulus, quia iã intelligitur ut alibi docuerat,

VI. PROPOSITIO.

scilicet ad iudicium Ecclesiæ, de qua. i. Timoth. 3. ait quòd est columna & firmamentum veritatis: & ad iudicium còmune pastorum atque Doctòrum, qui sunt gubernatores & ductores Ecclesiæ, de quibus Ephe. 4. & i. Corinth. 12. egit. Communis autem còcorsq; doctrina & sentètia patrù atq; Doctòrù circa fidè & mores eorum: quæ expositio sacræ scripturæ ià per Ecclesiàm probata est. ¶ Illud etià ad Gal. 1. de his tātū intelligitur q̄ cōtra suā doctrinā, vel qui aliā fidè prædicarent: nō autem de expositoribus eius, de quib⁹ Eccle. 24. qui me elucidant habebunt vitā eternā. Nam & ipse Paulus cupiebat venire ad Thesalonicenses, vt suppleret quod illorum fidei defuerat. ¶ Illud etiam. i. Ioan. 4. eodē modo vt illud. i. Thesalo. 5. intelligitur vt dictum est. ideo magis est pro nobis. Nam inde Hæretici probātur errare, quòd per Ecclesiā quæ est columna & firmamentū veritatis, contra còcordē Doctòrù sensum per ipsam Ecclesiā approbatū, loquētes ipsi reprobātur. ¶ Ad cōfirmationem ex Act. 17. & Ioan. 5. Respō. negādo cōsequentia. nam Pauli & Apostolorū imò & ipsius Christi mos erat, aliquādo Iudæis prædicādo pruden-

denter ab eis quæ de Christo in scripturis prædicta erāt incipere, vt fidem illis suau⁹ persuaderent & efficacius. Iudæi autē videntes se per suas scripturas cōuinci, prudenter quoq; illas scrutabantur, vt melius crederent videntes ita esse vt illis aliās inaudita Apostoli prædicabāt. nō sic est nūc de cōmuni doctrina Doctorū quæ nō noua docet, & iā olim per Ecclesiam probata est conformiter ad sacrā scripturā veritatē ei⁹ declarare atq; docere: ideo nō oportet per quemcūq; de cetero amplius examinari. De doctrina autem noua Hereticorum magis cōtra ipsos procedit eorū argumentū. ¶ Quod aut ibi Luther⁹ videtur significare nihil in nouo testamēto vel in Ecclesia recipiēdum esse quod nō probetur aut inueniatur in veteri, falsum omnino est. & id aliquādo dixerat August. qđ tamē in lib. retracta. cap. 22. postea retractauit & moderatus est dicens, pene nihil esse in nouo, &c. multa nanque sunt quæ ex veteri lege probari non possunt, quamuis ibi implicite, aut sub figura cōtineantur, vt ait Hieronym. super id Ephes. 3. quæ sit dispensatio sacramenti à seculis absconditi, &c. ¶ Igitur licet sacra scriptura in multis ob-

VII. PROPOSITIO.

scura & difficilis intellectu sit: at uero in multis aliis clara est, & tam in his quàm in aliis ipsa per se & simul cum concordi sanctorum sensu & expositione ad manifestationem veræ fidei & Ecclesiæ catholicæ ædificationem recipienda est. ¶ Alia tria argumenta Hæreticorum cum suis solutionibus habentur suprâ propositione quinta.

*Propositio
septima.*

¶ Propositio septima est quòd in Ecclesia Romana, et in his qui illam sequuntur, est vera fides & Ecclesia catholica: & ipsi sunt veri fideles de vera Ecclesia Catholica, modò ibi sit primatus totius Ecclesiæ & Pontifex eius qui dicitur Papa, modò nō: de quo proximè in octaua propositione sequenti dicetur.

¶ Hæc propositio negatur solùm ab Hæreticis: sed contra eos euidenter probatur dupliciter. Primo, quia in ea sunt illa tria signa infallibilia veræ fidei & Ecclesiæ catholicæ suprâ posita in 6. propositione præcedenti. scilicet miracula, & generales cōsuetudines Ecclesiæ, cōcorq; doctrina omniū patrū sanctorum atq; doctorū in rebus fidei & morū. fit igitur inde ut in ea veritatē fidei & Ecclesiæ catholicæ manifestè fateamur. ¶ Nā

ut per singula signa prædicta procedamus
 miracula sanctorum secundum hanc fidem
 & legem Ecclesie Rom. viuerium fuisse
 semper in ea & esse etiam nunc in diebus
 nostris adeo constat ex historiis, & legedis
 ipsorum, & presentibus testimoniis fide di-
 gnis eorum qui ea viderunt, & experti sunt:
 ut impudentissima pertinacia impia & in-
 iuriosa toti reipublice Christiane sit ea o-
 mnia pernegare, sicut & Hæretici negant
 dicentes esse præstigias. Sic enim omnes hi-
 storias mundi & instrumenta siue testimo-
 nia omnia ciuilia quantumcūq; sigillis pu-
 blicis communita, imò & ipsum mundum
 ante tēpora nostra fuisse, & tādē ea omnia
 quæ non vidimus, cōtra cōmunem homi-
 num fidem, vitamq; politicam negare pos-
 semus, uti ex August. in prologo sentētia-
 rum quæstio. 2. efficaciter probat Scotus.
 & quidem si vel vni aut alteri historio-
 grapho de antiquis & mirabilibus gestis
 enarranti, & in ciuilibus negotiis duo-
 bus aut tribus testibus fide dignis o-
 ptimo iure fides præstatur: cur non æ-
 què aut magis tot historiis Sanctorum
 ab ipsis historiographis simul enarra-
 tis? Cur non tot Pontificum canoniza-

VII. PROPOSITIO.

tionibus, ubi tot miracula tot testimoniis comprobata leguntur? Certè nisi vel proteruia sathanica, qua Hæretici tenentur, vel ea impietate, de qua Erasmus per censuram Parisiensem notatus est, ea omnia negari non possunt. Quòd si vel vnum vel duorum vera miracula concedantur: utiq; sufficiens & manifestum signum veræ fidei & Ecclesiæ catholicæ ibi est. ¶ De consuetudinibus autem generalibus Ecclesiæ simul & cõmuni omnium doctrina & sensu Doctorum, q̃ semper fuerint in Ecclesia Ro. testis est ipsa experiētia, testes sunt omnes ipsi Doctores sancti Græci atq; Latini: in quorū libris aperta sunt eorū testimonia, q̃ in Ecclesia Ro. ea regula fidei morum & sacramentorum, & cõsuetudines seu traditiones generales Apostolicæ in iis quæ de substantia & necessitate horū sunt semper obseruatæ sunt, & nunc obseruātur, quas ipsi dicūt & docent esse verā fidē & Apostolicas traditiones vel consuetudines Ecclesiæ catholicæ. Sic enim per ipsa scripta Doctorum testimonia cognoscitur qualis fuit semper, & esse debeat, & ubi nūc sit ea vera fides & apostolica traditio, vel generalis cõsuetudo ecclesiæ catholicæ. Cōstat etiā

ma-

manifestè ex ipsis etiam Doctorum libris, quod id quod nunc tenet etiam tenuit olim Ecclesia Roma. à principio nascentis Ecclesiæ quoad substantialia fidei morum & sacramentorum: & per prædecessores nostros ad nos usque peruenit. Nam & contrarium eius tanquam quid nouum auditur à nobis sicut à patribus nostris. Et in rescripto Patrum primi Concilii Carthaginen. ad Sylicium Papam habetur quod symbolum Apostolorum Ecclesia Rom. intemeratum semper custodit & seruat: Ideo & hanc rationem ut suæ veræ fidei & Ecclesiæ Catholicæ sufficiens signum exhibet August. contra epistolam Manichæi. cap. 4.

¶ Secundo eadem. 7. propositio probatur, quia præ omnibus Ecclesiis particularibus etiam aliorum Apostolorum hoc in signe ipsi Ecclesiæ Roma. & sanctæ eius sedi Apostolicæ præstatur ab omnibus sanctis atque Doctoribus, & omnibus aliis Ecclesiis atque Conciliis generalibus & prouincialibus orientis & occidentis, quod scilicet, nunquam deuiavit à fide Catholica, ut constat. 24. q. 1. cap. à recta. & in omnibus cap. ibidem, & in gestis concilio-

VII. PROPOSITIO.

rum omnium latius habetur. imò & infra propositione. 10. latius ostenditur ibi videatur, quod nec deuiare aut errare potest, secundum id Luc. 22. Ego pro te rogaui Petre, ut non deficiat fides tua, scilicet, nec à te nec à sede tua. ¶ Igitur in ecclesia Rom. sicut vera fides, ita & ecclesia Catholica nunc est, ut ait propositio, & fuit semper, & erit. Nec est credibile totam ipsam ecclesiam Rom. Deo permittente tot seculis retro actis esse deceptam cum tot sanctis & Doctorib⁹ eius qui miraculis in ea claruerunt, vsque ad tempus nouellorum Hæreticorum, qui ab ea sæpius damnati sunt. ¶ Cum supra dictis & cum ipsa. 7. propositione Ireneus lib. 3. capit. 3. concordat expressè dicens, Ad hanc ecclesiam, scilicet, Romanam de qua loquitur, propter potentiorē principalitatem necesse est omnem conuenire ecclesiam, hoc est, eos qui sunt vndique fideles: in qua semp ab his qui sunt vndiq; conseruata est ea quæ est ab Apostolis traditio. Hæc ille, & omnes Doctores qui infra propositione. 10. allegantur expressè sunt ad idem. Et Qsius in confessio-

ne fidei romo. i. capit. 28. 29. latius profec-
quitur.

¶ Propositio octaua, in Ecclesia Catholica *8. Prope.*
est vnicum eius caput visibile, vicarius
Christi, successor Beati Petri qui dicitur
Papa super omnes fideles & Ecclesiam Ca-
tholicam primatum & potestatem ha-
bens.

¶ Hanc propositionem soli Hæreti-
ci negant, nomen Papæ abhorrentes.
sed contra eos probatur. vbi duo dicun-
tur. primum, quod Beatus Petrus fuit à
Christo institutus suus vicarius, caput,
princeps, & pastor ecclesiæ Catholicæ.
Secundum quòd Papa illi succedit in ea
dignitate & pontificatu. ¶ Primum pro- *Artic. 1.*
batur Matth. 8. vbi Petrus semper præpo-
nitur omnibus, non ratione temporis,
nam Andreas prius venit ad Christi se-
quellam, ergo ratione dignitatis. Item ca.
16. Tu es Petrus, & super hanc petram
ædificabo Ecclesiam meam, &c. id est su-
per me creditum & confessum à te, quod
est idem quod super hanc fidem & con-
fessionem fidei, quam de me fecisti: &
consequenter secundario super te quem
vt vica-

VIII. PROPOSITIO.

ut vicarium meum loco meo constituam, ædificabo Ecclesiam meam: Quasi dicat, quia tu me Christum filium Dei naturalem & redemptorem confessus es: ideo & ego dico tibi, id est quod ego habeo per naturam do tibi per gratiam, quia, scilicet, tu es Petrus, id est, petra fundamentalis, & caput ecclesiæ post me & pro me: nam super hanc petram, id est, super te ædificabo ecclesiam meam. In cuius signum ut principi regni ecclesiæ meæ militantis tibi dabo claves regni cœlorum: & quas ego habeo ut princeps secundum Apoc. 3. Habet clauem David qui aperit, &c. tu ut meus vicarius habebis in terra, & quodcunque ligaueris, &c. & ita consonant omnes expositiones Doctorum, quæ prima facie sibi ipsis aduersæ, aut variæ videntur. Item cap. 17. soli Petro ut capiti aliorum dictum est, Inuenies staterem in ore piscis, da pro me & pro te. Item Luc. 22. Ego pro te rogavi Petre, ut non deficiat fides tua, & tu aliquândo conuersus cõfirma fratres tuos. Item Ioan. 21. Petre pasce oues meas, ubi & impleuit quod Matth. 16. Christus illi promiserat, tibi dabo claves, &c. Itē Act. 1. ipse Petrus ut caput omnium agit de electione

ctione Matthiæ loco Iudæ. Et cap. 2. & 3. ipse solus pro omnibus loquitur ad populum de fide respondens. Et cap. 8. ipse solus vti Prælatus ecclesiæ puniuit Saphirã & Ananiam. Et cap. 15. in illo cõcilio Apostolorum Petrus primus locutus est, & ipse tandem sententiam Iacobi & aliorum iudicialiter probauit. Et Galat. 1. Paulus venit Ierusalem, vt videret Petrum, apud quem mansit. 15. diebus, non alia de causa nisi quia ipsum principem ecclesiæ loco Christi cognouit. ¶ Hæc omnia latiùs probat Caiet. in quodlibeto de primatu Petri & Ecclesiæ Rom. vbi & satis responder ad argumenta Hæreticorum. & Armachanus lib. 7. & Iacobatius lib. 10. art. 7. in. 8. probatione secundæ opinionis. Et Tho. VValden. in doctrinali fidei lib. 2. art. 2. cap. 1. vsque cap. 7. Et axiomata Christiana lib. 2. art. 3. cap. 4. & 5. & omnes Doctores Ecclesiæ qui inferiùs & art. 2. in fine latiùs referuntur.

¶ Sed ad supra dicta atque dicenda notandum est contra Hæreticos hoc pernegantes, Beatũ Petrũ & Paulũ passos esse simul Romæ martyrium tricesimo octauo anno post ascensionẽ Domini, qui erat vltimus

VIII. PROPOSITIO.

mus Neronis annus. Ibidem etiam Petrus 25. annis cathedram Ecclesiæ Catholicæ tenuit pontificalem. Et Paulus eodem quo Dominus passus est anno & resurrexit ad fidem conuersus est. Qui. 14. anno post passionem Domini, vt ad Galat. 2. habetur Hierosolymis fuit cum Beato Petro, qui erat quartus annus Claudii Imperatoris. Nam ipse Petrus postquam Antiochiæ septem annis Pontifex fuerat, & alibi aliis quibusdam annis prædicauerat, rediit Hierosolymam vbi tunc aderat, quando Paulus ad ipsum venit. Et eodem anno. 4. Claudii Imperatoris. Beatus Petrus Rom. aduenit vbi & in sua sede Apostolica ad finem vsque vitæ suæ permansit. ¶ Et hoc expressè ait Beda super id Act. 15. & statuerunt vt ascenderent Paulus & Barnabas, &c. Et lib. de temporibus & in prologo super Marcum & super primā Petr. 5. ibi salutat vos Ecclesia, quæ est in Babilone collecta, id est, in Roma, vnde ipse scribebat illam epistolam. Et Hierony. ibidem & de viris illustribus cap. 1. in prima parte epistolarum epistola. 34. Et Ambrosius lib. 5. epistolarum epistola. 32. contra Auxentium

Arrianum. Et sermone. 68. Petri & Pauli. Et Dionisius in epistola ad Timotheum. Et Eusebius Cæsariensis lib. 2. historię Ecclesiasticę cap. 15. 25. Et lib. 3. cap. 2. Et Leo Papa in sermone Petri & Pauli. Tertullianus de præscriptionibus Hæreticorum. & plures alii Doctores communiter dicunt Beatum Petrum Romę sedem Apostolicam usque in finem vitę tenuisse, ibique multis annis pontificatum totius ecclesię exercuisse: quamvis in aliis aliquo modo dissentiant. Ad idem sunt Egesippus & distinct. 21. ca. quamvis, ex Concilio Niceno. & cap. fundamenta. de electio. lib. 6. & in decretalibus & cap. per venerabilem, qui filii sint legitimi. Ex historia tripartita, & hoc etiam Paulo inferius habetur. Et hoc etiam latius refert Thom. VValden. in doctrinali fidei lib. 2. articu. 1. cap. 6. Et Nicephorus Græcus iam latinè redditus in sua historia Ecclesiastica lib. 2. capit. 36. 37.

¶ Secundum autem quod scilicet Beato Petro in dicta sua dignitate & potestate pastoralis vel Pontificatu non solum
supra

Art. 2.

VIII. PROPOSITIO:

supra omnes personas & ecclesias particulares, sed etiam supra totam ecclesiam semper Papa succedit atque successit, vbiunque suam sedem pontificalem vel apostolicam collocauerit, aut tenuerit, quam à tempore beati Petri vsque nunc in Romana tenuit & tenet ecclesia. Ita quòd est institutio diuina per Christum facta, quòd sit vnicus Papa semper in ecclesia Catholica, probatur quincupliciter.

¶ Primo, quia cùm sit vnica ecclesia Catholica visibilis in terra vsque ad finem mundi duratura, debuit ergo suum caput etià visibile habere, vicarium Christi, etiam vsque ad finem mundi ad eius debitam gubernationem. aliòqui non esset satis prouisum ecclesiæ. Prouerb. II. Vbi non est gubernator populus corruet. Neque ualeat dicere quòd Christus solus de cœlo gubernat eam specialiter: nam licet Deus omnia inuisibiliter & specialiter ecclesias gubernet particulares: non ideo reliquit eas sine suis pastoribus & Episcopis particularibus, visibiliter eas gubernantibus: ut in eis suus ordo Hierarchicus seruaretur: & oīa inferiora quæ suas causas medias creatas superioresq; gubernat. Quare ergo

re ergo suam Catholicam ecclesiam sine suo capite vel pastore generali visibili eam gubernante relinqueret?

¶ Secundo probatur idem, quia cum ecclesia debet esse regimen vel principatus monarchicus siue regalis, ex quo secundum Arist. 8. Ethic. & 3. Poli. præstat Democratico & Aristocratico, qui in ecclesia catholica nunquam fuerunt: ille ergo principatus Petri ordinarius debuit semper in ecclesia permanere in successoribus eius. Nam officium ordinarium non finitur morte Prælati: neque pro illo tantum tempore B. Petri & Apostolorum Christus instituit hunc Petri principatum super omnes: cum magis in posterum esset necessarium.

¶ Tertio probatur idem, quia si Deus synagogæ prouidit de suo summo Pontifice pro toto tempore ipsius, ergo & ecclesiæ pro toto tempore suo usque ad finem mundi duraturæ de suo pastore vniuersali, qui dicitur Papa à fortiori prouidit. Nam ecclesia in omnibus synagogis illam excedit. Hebr. 8. & 9. & 1. Cor. 3.

¶ Quarto probatur idem, quia militas ecclesiæ est ad exemplar triumphantis, Apoc. 21. Vidiciuitatē sanctam Ierusalem descendentē de cælo, &c. ergo hic habet suum visibile caput, scilicet, Papā vicariū Christi

VIII. PROPOSITIO.

si eam visibiliter gubernantem: sicut in
 ecclesia triumphanti Christus Deus ho-
 mo eam glorificans, & hanc visibiliter gu-
 bernas est, ut hoc etiā latiūs ait Bern. li. 2.
 de consideratione. Nam & ideo Cant. 6.
 ecclesia dicitur decora ut Ierusalem, & ter-
 ribilis ut castrorum acies ordinata. Dicitur
 etiam regnum cœlorum Matth. 13. &
 alibi sæpius, quia ibi vnus rex & princeps,
 scilicet, principalis Christus inuisibiliter,
 & vicarius eius Papa visibiliter est omnia
 regens, ut hoc etiam ait Hiero. contra Iu-
 uinianū lib. primo, & August. in psal. 49.
 ¶ Quinto probatur idē, quia si, ut apertē me-
 ruerūt Heretici, nō autoritate diuina sed vi
 atq; tyrānide Papa eā potestātē supra totā
 ecclesiā Prælatos & principes eius vsurpal-
 ser: certē oporteret id eos ostendere ex hi-
 storiis fide dignis, quomō & qñ quibusuē
 suffragiis & armis id effeccerit cōtra omniū
 appetitū & libertatē. Neq; est credibile tot
 reges, prælatos, & regna tantam illi pote-
 statem ab initio nascentis ecclesiæ supra se
 sponte dedisse: nisi se ad id obnoxiosius iure
 diuino recognoscerent.

¶ Est igitur Papa caput totius militantis ec-
 clesiæ, membrum quidē ipsius simul & ca-
 put

put eius visibile subordinatū Christo cap.
1. & principali, qui non est membrum, sed
Dominus & redēptor & cap. primū eccle-
siæ totius: à quo ipse Papa & ecclesiā ha-
bet influxū inuisibilē gratiarū, donorū, &
inspirationū: à Papa verò ecclesiā habet vi-
sibilē gubernationē & ministrationē Sa-
cramētorū, & institutionē ministrorū, &
alia ad cōseruationē ædificationemq; fide-
lium in vera fide & religione Christiana
mediatē vel immediatē pertinentia. Qui
quidem Papa est vicarius Christi sicut B.
Petrus: successor autem non vicarius Pe-
tri propriē loquendo: nisi ad bonum sen-
sum vicarius Petri, id est, habens eundem
vicariatū & potestatem pontificalem,
quam Petrus habuit à Christo, illiq; in ea-
dem potestate vt verus Papa succedens, vt
ait glossa in cleme. Romani. De iure iuran-
do. Et Turrecremata distinct. 63. cap. ego
Ludouicus. igitur de iure diuino est qd sit
vnus Papa in ecclesia Catholica.

¶ Sed vtrum sedes ista papalis seu pontifi-
calis toti⁹ ecclesiæ debeat etiā iure diuino
semper esse in ecclesia Ro. ita vt Episcop⁹
Ro. sit eodē iure diuino summ⁹ Pōtifex to-
rius ecclesiæ: & hac rōne ipsa etiā ecclesia

Debiunt.

VIII. PROPOSITIO

Roma. habeat primatum super omnes ecclesias particulares? est duplex opinio inter catholicos.

Ref. 1.

Opinio.

¶ Prima Caietani in Apologia de primatu Papæ & ecclesiæ Rom. ca. 13 & frater Petrus Soto in defensione confessionis catholicæ par. 1. ca. 97. 98. & Iacobatius lib. 8. art. 6. & 7. vbi & de hoc latius agit, videtur ad idē, quod non quidem absolute: sed ex præsuppositione. Quod absolute id non sit institutum à Christo patet, quia si Beatus Petrus nec Romæ, nec alibi aliquam ecclesiam sibi appropriasset vel applicasset suam sedem ibi constituendo: sicut & paruo tempore fuit nullibi eam collocando, antequam prius Antiochiæ, & tandem Romæ illam statuit: tunc certe nullus Episcopus particularis nec Episcopus Ro. esset Papa successor Petri in ecclesiæ pontificatu: sed eo mortuo ecclesia sibi eligeret successorem Pōrificē totius ecclesiæ, sicut nunc sunt generales ordinū mendicantium. Ideo si Petrus Antiochiæ perseveretasset suam sedem papalem ibi figendo vsq; ad mortem, tunc Episcopus Antiochenus esset princeps aliarum Ecclesiarum: sicut nunc est papa Rom. & ecclesia

Rom.

Rom. ratione sedis Apostolicæ ibi existentis est etiam princeps omnium ecclesiarum orbis. Similiter si Beatus Petrus decessisset à Roma non tantum loco, sed etiam sede finaliter eam ante mortem alibi collocando, sicut de Antiochia se transtulit in ipsam Romam, tunc certe non succederet illi pontifex Rom. sicut nec nunc succedit Antiochenus. Et ita de his mutationibus sedium & de electionibus pontificum absolute nihil habetur in euangelio. ¶ At vero ex suppositione, videlicet præsupposito quod iam B. Petrus in ecclesia Roma, suam sedem finaliter constituit, eamque pro sua sede pontificali totius ecclesiæ tandem elegit & appropriavit: iam de iure diuino ibi est, & semper esse debet sedes apostolica totius ecclesiæ: & Episcopus Rom. est papa: & ecclesia Rom. prima tum habet super omnes Ecclesias: nec inde aliò potest transferri. Probatio eius est, quia ut referunt Egesippus lib. 3. de excidio Ierusalem cap. 2. & Ambro. in oratione contra Auxentium de Basilicis consecrandis lib. 5. epistolarum. 32. & ex historia tripartita habetur in ca. per venerabilem. qui filii sint legitimi. Petro volenti è

VIII. PROPOSITIO.

Roma discedere Christus apparuit iubēs
 vt Romam reuerteretur ibi crucifigēdus:
 ergo ex cōsequenti fuit illi iussum à Chri-
 sto, vt ibidem finaliter per mortē suā sum-
 mum ecclesiæ totius pōtificatū stabiliret.
 Ad idē videtur ca. omnes. & ca. sacro san-
 cta. dist. 22. vbi dicitur qđ ecclesiā Ro. so-
 lus Christus fundauit, & illi primatum de-
 dit. & dist. 21. ca. quāuis. & 24. q. 1. ca. ro-
 gamus. Itaq; episcopatus totius orbis &
 Rom. vrbis non sunt duo coniuncti, sed
 vnus tātūm episcopatus Ro. vrbis in epi-
 scopatū vel pontificatū totius ecclesiæ ius-
 te diuino in perpetuū erectus est. Exēplū
 est in aliquibus religionib⁹, vbi eo ipso qđ
 quis eligitur in priorē vel abbatē alicuius
 conuentus, etiā in generalē Prælatū totius
 illius ordinis electus est. Sic dicit Caietan.
 qđ Episcopus Ro. iure diuino est Papa &
 Pontifex totius ecclesiæ, vt dictū est: idē
 que non quatenus Episcopus Roma. est
 formaliter loquendo, sed quatenus Beati
 Petri successor in sede pontificali totius ec-
 clesiæ, & vicarius Christi est. id quod nul-
 lus alius Apostolus, & per cōsequens nul-
 lus successor eius habet.

2. Opā.

¶ Alia opinio aliorū, quā tenet Frater Do-
 minicus

minicus Soto in. 4. distin. 24. q. 2. art. 5. & Thom. V Valden. in Doctrinali fidei li. 2. art. 2. cap. 41. cum aliis pluribus, est quòd nec absolute, nec ex suppositione prædicta id est de iure diuino, neque ratio supra dicta id probat. Tum quia non est sufficiens illa historia tripartita ad rem de iure diuino comprobandum: neque ut scriptura canonica, neq; per ecclesiam decreta refertur ad supra dicta & in cap. per venerabilem. Tum secundo, quia etiam si esset canonica, non inde sequitur nisi quòd voluntas Christi fuit, ut Beatus Petrus Romam suo sanguine decoraret: non tamen ut ibi suam sedem ita locaret in perpetuum, ne alibi vlla de causa, aut etiam nullibi posset constitui, ut supra ipse etiam Caletanus faceret, antequam esset Romæ aliquo tempore fuisse. Tum tertio, quia nullus locus euangelii ad id conuincit. Illud autem cap. omnes. & cap. Sacro Sancta. distin. 22. præcipuè intelliguntur ratione sedis Apostolicæ, quæ in ecclesia Romana à principio per Petrum collocata est, & per consequens de ipsa sede Apostolica vbicunque fuerit collocata.

VIII. PROPOSITIO.

¶ Igitur institutio diuina est q̄ sit Papa & papatus supra totā ecclesiā: humana aut̄ q̄ huic vel illi personæ vel ecclesiæ applicet, vel q̄ sit in ecclesia Ro. vel in alia particulari. ideo ex legitima causa posset per ecclesiam vel per papā sancta sedes apostolica à Roma aliò transferri, nulli etiā ecclesiæ applicari. sed id non nisi ex vrgentissima & necessaria causa fieri deberet. Si tñ fieret, illa ecclesia in qua sedes papalis esset collocata & applicata, & Episcopus illius iure diuino esset papa, & haberet primatū ecclesiæ, & omnia priuilegia, quæ nunc papa & ecclesia Rom. à tempore B. petri habet sibi diuinitus concessa: quandiu ibi sedes apostolica esset constituta.

¶ Supra dictam propositionē, q̄ papa vnicus sit in ecclesia catholica de iure diuino: & q̄ à tēpore B. petri manet eius sancta sedes Apostolica in ecclesia Ro. & ipsa ecclesia Ro. habet primatū à Christo sup̄ oēs ecclesias particulares, vti superiùs declaratū & probatum est, tenent vt de fide omnes sancti Doctores atque Catholici omnes: & totius Ecclesiæ doctrina & consuetudo, vt constat ex epistolis omnium fere sanctorū pontificū à tēpore apostolorū.

VIII. PROPOSITIO. 33

vt ait etiam Ireneus expressè li.3.c.3. vt supra propositione.7. in fine refertur. Item Athanasius in suis epistolis, & episcoporum Ægypti in synodo orientali Alexandrina congregatorum ad Marcum Iulium, Liberium, & Felicem, papas: & horum etiam ad ipsum Athanasium & ad alios Episcopos orientales; vbi hoc sæpius clarissimè ab omnibus illis asseritur.

¶ Item Cyrillus Episcopus Alexandrinus ✱ vt refert B. Tho. in opusculo. 19. cōtra im- *Nota* pugnantes religionem. c.3. quòd in suis decretis sic ait. nos vt membra maneamus in capite nostro Apostolico throno Ro. Pontificum: à quo nostrum est quærere quid credere & agere debeamus: quia ipsius solius est soluere & ligare loco illius, qui ipsi soli quod suum est plenum dedit: cui omnes iure diuino caput inclinant. Origenes super Ioan. in principio. & tract. 6. super Mat. c. 18. Epiphanius in Anchoratu. Chrysost. super Matth. homilia. 55. 83. & super Ioan. 87. & super Act. 3. homilia. 3. Theophilus Lu. 22. & Ioan. 21. ibi sequere me. & super id pasce oues meas, vt habetur in exemplaribus Græcis antiquis & multis modernis: licet & Colampadius dicat in modernis

VIII. PROPOSITIO.

non haberi. Tertullianus de præscriptionibus Hæreticorum, & lib. 4. cōtra Marcionem. Cyprianus de simplicitate Prælatorum, & habetur. 24. q. 1. ca. loquitur Dominus. & lib. 1. epistolarum epistola. 3. & 6. & lib. 4. epistola. 8. 2. & 9. & in expositione symboli Apostolorū in principio. & in epist. ad Baianū de Hæreticis baptizādis Hy-
larius sup Matt. 16. Ambros. super Lu. ult. & super Marcum, & refertur. 24. q. 1. c. nō turbatur. & sermone. 47. & refertur disti-
50. ca. fidelior. & super. 1. Timoth. 3. & in lib. de excessu fratris sui. ca. 7. & Hierony. lib. 1. contra Iovinianum ca. 14. & episto-
la. 2. & 4. ad Damasum Papam, & referū-
tur. 24. q. 1. c. hæc est fides. ca. quoniam ve-
rus. & episto. 7. 27. 41. & epistola. 14. con-
tra Luciferianos, & lib. 1. & 3. contra Rufi-
num. Item August. ad Cesulanum episto-
la. 86 & sermone. 124. super Ioan. & con-
tra Donatistas epistola. 162 165. ad Gene-
rosū, & tractatu contra lileas Petilianī
lib. 2. c. 51. idem etiam in epistola. 92. ad In-
nocentium Papam pro concilio Milevita-
no confirmando, & lib. 2. contra Donatis-
tas, & contra Parmenianum. & q. 110. No-
ui & Veteris testamenti & alibi sæpius. sic
Leo

Leo Papa sermone. 3. sue consecrationis et
 epistola. 9. & epistola. 6. 8. 10. 14. 26. 27.
 45. Maximus in epistola orientalibus dire-
 cta. & Grego. in registro lib. 4. c. 76. vsq;
 ca. 88. & per totum librum. 7. & 12. à ca. 31.
 vsque in finem libri, & tandem per totum
 registrum sapius idem docet. & Bern. lib.
 2. & 3. de consideratione. & epistola. 131. &
 epistola. 190. ad Innocentiū Papam. & epi-
 stola. 273. 238. 242. 243. ad Eugenium Pa-
 pam. Itē Eusebius Cēsarien. in historia Ec-
 clesiastica lib. 6. c. 18. lib. 5. c. 8. c. 24. & histo-
 ria tripartita lib. 9. c. 13. 15. 16. & lib. 4. c. 6.
 9. 19. & historia Victoris de psecutione
 Vandalorū li. 2. multi etiā alii Doctores at-
 que pontifices Cōciliorumq; decreta, quæ
 referuntur à Gratiano. 24. q. 1. in omnib;
 ferè capitulis ibidē contentis. & 2. q. 6. ca.
 quis. 1. & seq. & 3. q. 6. c. dudum. & seq. &
 dist. 11. c. quis nesciat. & dist. 19. c. ita Do-
 minus. & disti. 21. ca. quamuis. ca. in nouo
 & disti. 22. ca. de Cōstantinopolitana cap.
 sacro sancta. cap. omnes. & disti. 96. cap.
 Constantinus. Item extra. qui filii sint legi-
 timi cap. per venerabilem. & de maiori.
 & obedi. cap. solita. & libro. 6. de elec-
 ctio. ca. vbi periculum ca. fundamenta, &
 extra

VIII. PROPOSITIO.

extra. de supplen. neglig. ca. grande. Item. C. de sum. Tri. & fid. cath. l. i. omnia denique concilia generalia & multa prouincialia orientis & occidentis sunt ad idem, ut videre est in libris eorum & in decretis disti. 16. 17. Et nouissimè Concilium Constantien. sessione. 8. & 15. contra quosdam Hæreticos id esse de fide decreuit. & Concilium Florentinum sub Eugenio. 4. ubi Græci & Armeni primatum Papæ & Ecclesiæ Ro. de iure diuino confitentes reconciliati sunt. Et si quando aliquis Episcopus vel Patriarcha utpote Constantinopolitanus id ambitiosè recognoscere recusauit: tandem resipiscens & reconciliatus idem confessus est: & qui id nō fecit uti schismaticus & Hæreticus ab oībus Patrib⁹ & Conciliis oriētis & occidētis habitus & punit⁹ est. ¶ Et hæc omnia latè referunt Thom. V Valden. in doctrinali fidei lib. 2. art. 2. c. 30. vsque. 36. & liber Axiomata Christiana lib. 2. art. 3. c. 7. 8. 11. & Erius lib. 3. de primatu Ro. Pontificis. & Caieta. in quodlibet. ca. 6. & iterū de primatu Petri & Ecclesiæ Ro. & Victoria in. 2. relectione de Ecclesia q. 2. & Soto ubi suprā. & noster Castro de Hæresibus titu. Papa. & itādē plenius Alber

bertus Pighius lib. 4. suę Hierarchiæ. ca. 5. vsque cap. 14. & lib. 5. c. 10. vbi ex historia tripartita lib. 9. cap. 9. 13. 15. 16. ca. 38. & ex Eusebio Cæsarien. in historia Ecclesiastica vbi suprâ, & ex omnibus Conciliis orientis & occidentis clarissimè probat, quòd ipsa Concilia omnesq; sancti Doctores & Patres Ecclesiæ catholicæ ab initio ipsius semper recognouerūt Papam Ecclesiamq; Romanam vt caput totius Ecclesię, vt in hac. 8. propositione præfata continetur. Nicephorus etiam Græcus iam nobis latinè redditus in sua historia Ecclesiastica lib. 6. cap. 29. & lib. 9. c. 5. c. 8. c. 10. 27. & lib. 13. ca. 34. & lib. 11. c. 30. & lib. 12. c. 17. lib. 14. c. 34. 37. 39. & lib. 5. c. 6. 30. & lib. 17. c. 9. & Osi⁹ in confessione fidei tomo. 1. c. 26. 28. & tomo. 2. c. 32. & tandem Soto in defensione confessionis catholicę cap. 74. vsque cap. 109. hoc idem latius prosequuntur. ¶ Quod autem lib. 1. recognitionum B. Clementis prope finem Iacobus dicitur princeps Episcoporum. & vt refert Nicephorus in histo. Ecclesiastica lib. 12. c. 16. in Concilio Constantinopolitano tempore Theodosii Imperatoris in epistola ad Ecclesiam Romanam, vbi Ierusalem dicitur mater omnium Ec-

IX. PROPOSITIO.

Ecclesiarū: hoc ideo dicitur, quia ibi erat patriarchatus tunc omnium Ecclesiarū Palestinae & regionū adiacentiū: & respectu earū sic appellatur. Itē quia inde coepit euāgelium & Ecclesia in totū mundū protendi dicitur Ierusalē mater, id est, origo non princeps Ecclesiarum quæ sunt in toto mundo.

*Propositio
Bened.*

¶ *Propositio. 9.* Cōciliū generale legitime congregatū, si faciat quod in se est, uti facere regulariter credēdū est, nisi oppositum cōster manifestē, in rebus fidei & morū definiendis etiā ad modicū tēpus errare non potest: & illi⁹ diffinitioni sub crimine & pœna heresis ab omnibus standum est.

¶ Hęc propositio omnino negatur ab Hæreticis, sed & aliqui Catholici simpliciter sine dictis limitationib⁹ dicūt Cōciliū generale etiā legitimū si ibi non est Papa errare posse, ut Th. V. Vald. Caie. Silues. Alber. Pighius ubi suprà cū aliis: alii aut simpliciter id negāt, sed cū prædictis limitationib⁹ propositio hæc contra eos omnes oppositum sentientes probatur quadrupliciter.

i. *Ratio.*

¶ *Primo, ga. 1. Timot. 3.* Ecclesia est columna & firmamētū veritatis, & ita circa prædicta errare nō potest, ut suprà ppositio-
ne

ne. 4. & 5. habetur; id quod ipsi etiā Hēre-
 tici cōcedūt. Sed hęc tota simul nō potest
 habere actū aliquem regulādi & definiēdi
 circa mores & fidē: quia nō potest tota si-
 mul cōuenire ad determinādū veritatē cir-
 ca dubia in his emergētia, ergo in ea est po-
 nendū suū tribunal visibile supremi lumi-
 nis ad id à Deo illi promissi, in quo eadē di-
 uina & certissima sit autoritas: cui⁹ deter-
 minationem tota sequatur ecclesia: vt sic
 oēs in vnitate eiusdēq; fidei eiusq; cōfes-
 sione in vna pmanēat Ecclesia. Hoc aut a-
 ptè fieri nō potest nisi vel in Papa cū cōsi-
 lio Cardinaliū vel Patrū Ecclesię, vt infrā
 propositione no. habetur: vel in Cōcilio ge-
 nerali legitime cōgregato ex prācipuis par-
 tib⁹ ipsi⁹ ecclesię, sicut & in omni repu. hu-
 mana cōsilia capiūtur, fiūtq; definitiones
 & leges pro tota republica à principe iatū
 cū procuratorib⁹ & rectorib⁹ & principali-
 bus partib⁹ ipsi⁹ reipub. & nō à toto popu-
 lo simul. igitur ibi est prādictū tribunal su-
 premi luminis diuini, vt ibidem error esse
 nō possit. Aliōqui nūquā esset finis dubio-
 rum, nisi in cōcilio & Papa esset prādicta
 certitudo ad hęc omnia, sensumque sacrę
 scripturę, atq; Doctorū tandem definiendū

IX. PROPOSITIO.

& declarandum, vt omnes in confessione eiusdem fidei consentiant atque permaneant.

Ratio. ¶ Secundo probatur idem, nam si Concilium præfatum errare posset, certè is error in totam catholicam Ecclesiam redundaret, & ipsa simul errare censeretur: quod tamen impossibile est, vt constat ex supradictis. Quod autem id sequatur inconueniens, hinc constat, quòd sicut dum membrum aliquod vice corporis sui rite suum exercet officium, totum corpus vel homo ipse illud agere dicitur per membrum illud: quamuis non omnia membra illud immediatè agant. Homo nanque dicitur videre quando oculi vident, & audire quando aures audiunt, aut quando ipsis mediantibus id facit: quia & ad idem omnia alia membra suam virtutem administrant. Et similiter in repub. humana dicitur à tota republica fieri, quod à capitib⁹ & rectoribus eius nomine ipsius aut nomine publico pro eius causa vel utilitate fit. Itaque & quando Ecclesiæ Prælati videlicet Episcopi, & illi qui legitime sunt personæ Concilii legitimè congregati præsidente Papa aut eius legatis, eo ipso q^d sunt Episcopi

scopi & rectores Ecclesiæ, dum publica auctoritate congregantur, habent auctoritatē totius Ecclesiæ, sicut senatores in suo senatu. non quòd ipsi Episcopi sint tanquam procuratores Ecclesiæ recipientes auctoritatem & consensum à toto populo Christiano, vt senatores à sua repub. Sed quòd ipsi soli Prælati cum Papa vel eius auctoritate cum suis legatis, etiam si totus populus Christianus reclamaret, per potestatem diuinam, quam à Christo vti successores Apostolorum ad docendum fidem & gubernandum Ecclesiā habent, possunt Concilium facere: & dum ibi publico nomine congregantur vt capita Ecclesiā ipsam representant: & illa in eis virtualiter est: & ita quod ibidem faciunt tota ipsa Ecclesia catholica facere censetur. Ad quod facit Concilium Nicenum quod post symbolum fidei ibi conditum ait, quòd oppositū dogmatizātes anathematizat catholica & Apostolica Ecclesia. vbi Concilium appellatur Ecclesia, quæ anathematizat. Sed si circa prædicta Conciliū posset errare, sequeretur q̃ tota Ecclesia quæ ibi virtualiter est posset errare: maximè cum decreta cōciliū totus populus christianus sequi teneatur.

IX. PROPOSITIO.

vti decreta Prælatorū suorū nomine publico aut totius Ecclesiæ ibi congregatorum. Igitur sicut tota Ecclesia Catholica errare non potest, quia & diuinam illustrationē habet: ita & de cōcilio generali tenēdū est. ¶ Et hoc adeò verum est, quòd ipse etiam Papa stare tenetur definitioni ipsius Concilii legitimè cōgregati in fide & moribus, vt ait etiam Soto in. 4. distin. 20. quæstio. 1. art. 4. in responsione ad secundum argumentū, & dist. 22. quæstio 2. art. 2. vt innuitur etiam disti. 15. ca. sicut sancti, & 25. q. 1. sunt quidam. Et epistola Iulii Papæ ad orientales Episcopos tempore Athanasii. Non quidem vt inferior obediens Concilio vt superiori: sed vt obediens veritati per Spiritum Sanctum ibidem certissimè reuelatæ. Sicut & rex suis medicis consiliariis atque doctoribus dicentibus, talem cibū vel medicinam esse sibi noxiam siue salubrē, vel talem actum esse mortale peccatum obtemperare tenetur. Nam modò teneatur quòd Concilium sit supra Papa, modò non, sed quòd Papa est supra Concilium, quoad potestatem iurisdictionis: tamē vt diximus Papa tenetur stare definitioni cōcilio. imò & Victoria in. 3. relectione de potesta

testate Papæ & Concilii propositio. 2. fo. 228. ait q̃ poti⁹ stādū est definitioni cōcilii q̃ Papæ in fide & morib⁹. & Castro de Hēresi b⁹ lib. 1. ca. 2. & 6. & 8. & de punitione Hæreticorū lib. 1. c. 4. & 10. est ad idē. & ratio huius mihi videtur, quia certius est Concilium legitimum facere quod in se est, ut à Deo illuminetur quàm Papam, ut inferius habetur. Nam si Papa etiam faciat quod in se est, tunc etiam à Deo illuminabitur, ut errare non possit, ut tenetur à Doctoribus, & infra propositione decima agitur de hoc: nec ipse à Concilio, neque Concilium ab Episcopo poterit dissentire, & ita patet. 2. probatio præfatę propositionis.

¶ Tertio probatur eadem propositio ex- 3. *Ratio.*
 emplo Apostolorum, omniumque sanctorum, qui in dubiis semper ad Concilia generalia confugerunt: quamvis etiam ipsi essent diuinitus illustrati. Nam Act. 15. Apostoli cum senioribus illis in Ierusalem existentibus congregati dicuntur tota vel omnis Ecclesia, quamvis ibi & alibi plures Christiani remanerent. Dicitur enim ibi, placuit Apostolis cum seniorib⁹ cū omni Ecclesia eligere viros, &c.

IX. PROPOSITIO.

Itē vifum est Spiritui ſancto & nobis, &c. ibi enim fuit Cōciliū generale ex parte capituli: & ita ibidē ſignificatur in Cōcilio generali aſſiſtere Spiritum ſanctū illuminando: & hac eius autoritate vel illuſtratione ibi ſine vllō errore circa fidem & mores fieri definitionem: & ſimiliter nos facere exemplo ſuo Apoſtoli docuerunt. Similiter etiam fecit Eccleſia catholica, quando poſt tempora Martyrum & perſecutionum habita pace per Conſtantinum licuit illi Concilia cogere generalia, quoties dubia de fide & moribus & hæreſes ſubortæ ſunt: & eorum determinationi, vtpote certiffimæ regulę, ab omnibus fidelibus ſtatum eſt, vt ait Iſidorus lib. 6. Etymolo. cap. 8. & habetur diſti. 15. cap. canones. facit Matth. 18. vbi duo vel tres, &c. vti inferius in. 1. dubio habetur hæc autoritas, magis ad rem declarata.

Ratio. Quarta ratione probatur id ē autoritate ſanctorum omnium atque Doctorem, vt Auguſt. epiſtola. 118. ad Ianuariū. & lib. 1. ad inquiſitiones Ianuarii in principio, & de vnico baptiſmo contra Donatiſtās lib. 2. cap. 3. vſque cap. 9. & libro. 6. cap. 7. ca. 39. & libro. 7. capit. 1. & Grego. in regiſtro lib.

lib. 1. cap. 24. lib. 2. ca. 49. lib. 3. cap. 33. 37.
& habetur distin. 15. cap. sicut sancti. & per
totam distin. 16. & Athanasius in suis epi-
stolis. Ambrosius epistola. 31. & Cyril-
lus & Hylarius libro. de synodis sunt ad
idem. & Leo Papa epistola. 6. 21. & Ge-
lasius in epistola ad Episcopos Dardaniæ
& concilium Calcedonen. actione. 3. in re-
latione ad Leonem Papam, & actione. 6.
& Abulen. in defensorio cap. 38. vsque.
69. 54. latius de hoc, & tandem à princi-
pio ita semper sensit Ecclesia Catholica,
q̃ scilicet, decretis Cōcili prædicti genera-
lis sicut & Ecclesiæ catholicę sub crimine
heresis credere & stare tenemur, vt de his
etiam latius agit Thom. VValden. in do-
ctrinali fidei libro. 2. articu. 2. cap. 26. 27.
quauis in cap. 19. malè dicat non esse
perfidiam sed scandalosam temeritatem
eius autem papali definitioni non crede-
re. Sed liber Axiomata Christiana libro
2. articu. 4. cap. 1. & 2. vsque cap. 7. arti-
6. capit. 7. contra ipsum VValden. cum
supradictis melius concordat expressè, vt
etiam de hoc infra propositione decima,
vbi de Papa agitur latius habetur ibi, &
dubio secundo videatur. Et Osius in con-

IX. PROPOSITIO.

fessione fidei, tomo. i. c. 24. & Socrates in
 historia ecclesiastica lib. 2. cap. 20. & lib. 4.
 cap. 17. multa alia afferunt ad rem. ubi Au-
 gust. & concilia generalia Doctoresque
 prædicti expressè dicunt sententiam Con-
 cilio generalis esse Ecclesiæ Catholicæ, quā
 ipsum Concilium representat: & illi ut re-
 gulæ certæ & infallibili, ab omnibus stan-
 dum esse ut declaratum est. Sed tandem
 Soto in defensione confessionis Catho-
 licæ par. 2. per totum librum prædicta o-
 mnia atque sequentia probat atque per-
 sequitur.

Nota. ¶ Et notanter dictum est si Concilium fa-
 ciat quod in se est errare non posse etiam
 ad modicum tempus: quia Spiritus San-
 ctus ibi specialiter assistit sicut & toti Eccle-
 siæ catholicæ eam illuminando, sicut ei in
 B. Petro promisit, cuius autoritas ibi est,
 uti supra & infra cap. 10. probatur. Neque
 ullum Concilium generale legitimè con-
 gregatum & continuatum & autoritate
 papali legitimè procedens legitur errasse.
 Nam si de aliquibus lis aliqua est inter Ca-
 tholicos, hoc ideo est, quia non conue-
 niunt fuerintne legitimè congregata vel
 continuata, vel legitimè processerint vel

exceſſerint metas ſue facultatis in hac vel illa materia ſine Papali autoritate ſe in-
 tromittendo vel procedendo, vt de Cōci-
 lio Baſilien. & Constantien. Caietanus
 in quodlibet. de poteſtate Papę cap. 8. &
 in ſecunda par. Apologia cap. 11. & Alber-
 tus Pighius lib. 6. cap. 5. 11. 13. plenius a-
 gunt: & de quodam alio Constantino-
 politano alii etiam inſtant. Concilium au-
 tem Arminen. ea de cauſa expreſſe repro-
 batur diſtin. 15. cap. Sancta. & Ephesinum
 2. non admittitur ab Eccleſia vt patet ibi-
 dem. & cap. canones. & diſtin. 16. capit.
 quoniam. cap. Sancta. & ſequen. ¶ Ideo
 quoad hoc Silueſter titu. Concilium. q. 2.
 & titu. Eccleſia. q. 2. titu. fides. q. 6. & 7. ſe-
 cundum Panor. de electione. c. ſignificasti.
 non bene dixit Concilium errare poſſe, nō
 tamen perſeueranter, ſed tantū quaſi pri-
 mo motu minus plenē veritatē inquirens:
 quodque Deus inuiſibiliter aut viſibiliter
 per alios doctos fideles de veritate cito il-
 lud illuſtrabit, ne eius error ad totam per-
 ueniat Eccleſiam. Adducit exemplum Cō-
 cilio Auiſgrani. 36. q. 2. c. placuit. quod po-
 ſtea per Hieronymū dicit eſſe correctū ibi-
 dem in. c. tria, & cuiuſdā alterius Concilii

IX. PROPOSITIO.

exemplum adducit. Sed certè neutrum est
 ad propositum: nam illa concilia non gene-
 ralia sed provincialia fuerunt, quæ vt infe-
 rius habetur errare & per generalia pos-
 sunt emendari. Sed neque ibi illud Conci-
 lium provinciale definiendo errauit: sed
 secundum quod in alio Concilio erat fla-
 tutum, ipsum etiam iterum statuit, & ag-
 grauauit, vt scilicet illud matrimonium in-
 ter raptam ipsumque raptorem illegitimi-
 mum esset, sicut & nunc est intra quar-
 tum gradū consanguinitatis: sed id postea,
 sicut & alia humana statuta quæ ex causa
 sæpe mutantur B. Hieronymus mutandū
 esse censuit, quia etiam olim Exo. 22. lege il-
 la iudiciali quamuis rigurosa matrimoniū
 illud non erat illegitimum, quāuis glosa in
 dict. cap. tria, malè dicat illam legem Exo.
 22 esse moralem, neque posse per Ecclesiā
 mutari. ¶ Si autem Conciliū generale non
 faciat quod in se est notabiliter negligēdo
 inquirere sufficienter veritatem, aut si nō
 legitimè procedat, tunc nihil mirum si
 Deus statim non assistat, & errare possit
 quasi primo motu vel ad modicum tem-
 pus: nō tamē pseuerāter. & in hoc casu be-
 nedixit Siluester & Panor. vbi suprā si ipsi
 sic

sic intellexerunt. & ratio huius est: tū quia non sunt à Deo miracula petēda nec expectanda sine necessitate, neque Deus ipse tentandus est: tentareretur autem eiusque miraculum illustrationis sine necessitate expectaretur à non facientibus quod in se est. tum maximè quia promissiones Dei generales sub hac conditione sunt intelligendæ, si videlicet homo faciat quod in se est ad talem finem vel effectum: ergo non mirum si tunc Concilium vt homines errare possint sine speciali assistentia Dei, non tamen diu nec perseveranter: quia Deus cito providebit quomodo vel per se vel per alios Concilium ipsum vel Prælari atque Doctores ecclesiæ oportunè illuminentur, & de errore admoneantur, & error ipse vt oportet tollatur, ne ad totam perveniat ecclesiam: quæ definitionē Concilii generalis sequi tenetur. ibi nanq; est plenissima potestas mediata vel immediate vt inferiùs habetur.

¶ Si quærat quando intelligitur Concilium facere quod in se est ad prædictum finem veritatis illustrationisque divinæ obtinendum? Respon. quod quando auctoritate Papæ si vivit & certus Papa est, aut a-

*Dubiū. 1.
Respon.*

IX. PROPOSITIO.

liâs autoritate legitima eorum qui concilium generale possunt cogere & celebrare, cōuocarentur pastores ecclesiarū, scilicet Episcopi & viri boni docti atq; prudentes de tota ecclesia eligerētur, qui eruditione & prudentia ad id munus iuuare & sufficere creduntur. Si & ibidem iā cōgregati cum affectione veritatis, sine priuatis cōmodis & affectibus humanis, orationibus cōmunibus præuiis, diligēter insistant indagāda veritati fidei & morū, p scripturas sacras atq; Doctōrū sanctorū & conciliorū præcedētiū, & p alia eiusmodi quæ ad prædictū finē visa fuerint expedire. Tunc enim in noīe Christi cōgregantē, & faciūt qđ in se est, quib⁹ ipse suā assistentiā atq; fauorē p̄misit, neq; deficiet, iuxta id Matt. 18. vbi duo vel tres fuerint in nomine meo cōgregati ibi sum. i. quantūuis pauci prædicto modo cōgregent, vt etiam infrā & p̄positione. 10. habetur. Et ita exponit B. Grego. in registro li. 12. ca. 31. & cōmuniter Doctores cū August. li. 4. cōtra duas epist. Pelagianorū ca. 12. ad idē videtur. sic etiā exponi in ca. de quib⁹. di. 20. & in Concilio Calcedonen. actione. 10. & Cōstantinopolitano actio. vlt. & Celestinus

nus Papa vt Isidorus in lib. conciliorū in
gestis tertiæ synodi Toletanæ refert, sic e-
tiam exponit.

¶ Igitur qualescunque illi sint & qualiter-
cunque diffiniant, cerrè contra expressam
scripturam & generalem traditionem vel
consuetudinem ecclesiæ eos omnes erra-
re moraliter loquendo impossibile est.
Contra obscuram autem idem etiam vi-
derur: nam nullo modo credibile est tor-
viros pios ac doctos ex tota ferè ecclesia
ad id electos & congregatos notabiliter
omittere facere quod ad eum finem in se
est, siue tenentur. Si quidem si vel pauci,
vel duo vel tres ex ipsis id fecerint: eos
certè & per illos omnes alios Deus illumi-
nabit, ne per erroneam ipsius Concilii de-
finitionem tota etiam ecclesia errare cœsea-
tur, vt proximè dictum est. Et ita simplici-
ter & absolutè idq; verissimè dicendū est
concilium generale legitimè congregatū
& continuatum, vti semper supponitur,
in rebus fidei & morum errare nō posse:
& eius definitionibus ab omnib⁹ esse parē-
dum. In quo expressè cōcordat liber axio-
mata Christiana lib. 2. art. 4. ca. 7. & 8. 9.
& 10. vbi latius de his.

¶ Si *Argum.*

IX. PROPOSITIO.

¶ Si contra hoc arguatur quod modò sit magis necessaria specialis illuminatio diuina in Concilio generali quàm in prouinciali & in aliis congregationibus aut personis, modò non: certè sequitur ex dictis quod &que infallibiliter Deus assisit specialiter illuminando quoscunque etiam duos vel tres tantum in nomine suo congregatos in pertinentibus ad fidem & mores vt errare non possint definiendo, sicut de Concilio generali dictum est. quia eadem est ratio vtroque, scilicet, promissio diuina Matth. 18. vbi duo vel tres fuerint in nomine meo congregati &c. vbi si ne vlla differentia omnibus supradictis Christus se affore repromisit. Et ad prædictum sensum Beatus Gregorius in registro lib. 12. cap. 31. id de Concilio prouinciali allegat & exponit, & Doctores communiter cum eo, ad quod videtur Augustin. contra duas epistolas Pelagii ca. 12.

Respon. ¶ Respon. negando sequellam & eius probationem, neque enim est eadem ratio infallibilis assistentiæ diuinæ vtroque, quâuis eadem sit diuina promissio, sed differenter implenda. nam quia in Concilio generali est simpliciter necessarium ne erret in fide

in fide & moribus definiendo: inde ibidem semper & infallibiliter adest illuminatio diuina promissa. Non sic in aliis congregationibus siue etiam personis præter papam: quibus proinde non nisi quando & quomodo oportuerit ad salutē & Deo placuerit ea fiet illuminatio repromissa diuinitus. ¶ Pro cuius maiori declaratione & probatione, non quod id Matt. 18. vbi duo vel tres, &c. tripliciter exponitur à doctoribus, primo ad hunc sensum quod Deus raram habet sententiam prælatorū ecclesiæ contra contumaces iustè inflictā. Secundo, quod exaudiet orationē in charitate fraterna & Christiana petentium. Tertio, quod assistet illuminando quamuis paucos etiam duos vel tres tantum in nomine suo congregatos in rebus pertineñtibus ad salutem. Et omnes hi sensus admittuntur & stant simul in veritate: quorum hic vltimus magis communis & magis acceptus Doctoribus est. Et in concilio Calcedonen. actione. 3. ad hoc propositum hæc autoritas exponitur & ab aliis in primo dubio supra relatis. In omnibus autem his expositionibus & præcipuè in duabus vltimis constat cum hac limitatio-

IX. PROPOSITIO.

ne eas intelligi & esse veras, quod scilicet, Deus exaudiet & assister illuminando, qñ & quomō oportuerit ad salutē. Nam hic est cōis intellectus omniū diuinarū pmissio- nū earū maximē quæ generaliter fiunt & absolutē, vt Matt. 18. & Lu. 11. Petite & ac- cipietis, & oī petēti dabitur. Et Ioa. 14. 15. 16. Si qđ petieritis patrē in noīe meo da- bit vobis. & spūs docebit vos oīa & oēm veritatē. & 1. Ioan. 2. vnctio docebit vos de oībus. Et Luc. 21. Ego dabo vobis os & Sap. cui nō. po. resi. om. adu. vestri. & alia- rum eiusmodi scđm August. & Doctores cōiter. Nunc aut cōstat nō esse necessariū ad salutē & ad rectā fidē ecclesiæ vniuer- salis & regulā vitæ fideiū, qđ oīs error in fide & moribus semp caueat fiatq; diuina illuminatio: nisi in cōcilio generali vel etiā in Papa faciente qđ in se est. Quia ibi & nō alibi est supremū tribunal ecclesiæ, ad qđ spectat vltima definitio in supradictis: cu- ius ē error circa hæc in totā redūdaret ec- clesiā & illius esse cēseretur, vti superius pbatū est, fit igitur vt sicut nō nisi ibi est simpliciter necessaria infallibilis regula ve- ritatis in fide & morib⁹, ita nō nisi ibidem semp sit infallibilis assistētia spūs sancti il- luminātis diuinit⁹ repromissa, ne vllus er-

ror esse possit. Notāter dico vt errare non possit: nā ignorare priuatiuē & dubitare de multis circa fidē & mores vtiq; pōt sicut & catho. eccl. quousq; vt aurora pgre diēs can. 6. diuinit⁹ & oportunē illumine tur. Et idē iudiciū & eadē oīno rō est de Papacū cōsil. Cardinaliū si faciat qđ in se est, vt de hoc infrā pposi. 10. latius. ¶ Ac vero error aliorū oīum ē cōciliōrū puin cialiū, ex quo nō est neq; cēset error toti⁹ eccle. nec eius noīe, sed vniustātū puin ciē vel cōitatis p̄ticularis id cōciliū eaq; de finitio fit quousq; p Papā approbet: qđ ē p alios viros Doctos & p ipsum Papā & p cōcil. gñalia & puincialia corrigi pōt idē Augu. cōtra Donatistas li. 2. c. 3. id qđ con tigit tpe B. Cypriani: Ideo non est simpli citer necessariū ad salutē errorē illius cōz lii caueri. maximē quia p eius ignoratiā in uincibilē etiā erroneā, quæ in singulis ho minib⁹ esse pōt, cū grā iustificāte & fide il lius artic. implicita in fide eccle. cui parat⁹ est obedire est homini sal⁹: neq; inde fides eccle. periclitatur. Ideo non oportet qđ his oīb⁹ faciētib⁹ qđ in se est De⁹ semp & in fallibiliter adsit illuminans vel alia dona pręstās nō necessaria simpliciter ad salutē.

gratiana

IX. PROPOSITIO:

gratiam autem iustificantem, quia singularis est ad salutem simpliciter necessaria, Deus statim & infallibiliter elargitur facienti quod in se est cum auxilio diuino ad illam obtinendum. ¶ Solum igitur illa specialis illuminatio diuina aderit aliis in nomine Christi congregatis & conciliis provincialibus, quando & quomodo ad salutem expedierit & diuine placuerit liberalitati, sicut & de aliis diximus diuinis promissionibus. Ad quod certè facit quod in principio nascentis ecclesiæ ad dubia fidei & morum definienda concilia provincialia contra Hæreticos sæpius cogebantur, nimirum quia generalia tunc toties congregari commodè non poterant: quia & erat periculum in mora. Ideo & tunc aderat Spiritus Sancti illuminatio: nam vix aliquod eorum errasse reperitur, nisi quando illegitimè fiebat, aut notabiliter deficiebat in faciendo quod in se erat. Vnde & illa ferè omnia iam per ecclesiam sicut & concilia generalia approbata sunt. & similiter nunc Spiritus Sancti illuminatio adesset concilio provinciali, aut alteri congregationi in nomine Christi congregatæ, ubi esset similis casus siue necessitas & periculum

lum esset in mora, ne ad concilium generale vel ad Papam commodè posset esse recursus ad rem fidei vel morum definendum, & secundum supradicta Beatus Gregorius, vbi supra aliiq̃ue Doctores sunt intelligendi.

¶ Aliqui autem Doctores concedunt intentum argumenti supradicti dicentes, idem esse iudicium de Concilio generali & de prouinciali, de quibus indifferenter intelligitur id vbi duo vel tres, &c. dicunt insuper cōcilium prouinciale posse de rebus fidei definire, sicut & generale: quia & sic olim in ecclesia fiebat. pro quibus videtur facere August. vbi suprā. ¶ Sed quia eadem ratione inde sequeretur quamlibet duorum aut trium congregationem eandem illuminationem habere quam cōcilium generale & prouinciale, quod absit: ideo melius videtur vti superius dictū est, quodque Concilium solum generale vel Papa de rebus fidei saltem vltimatè definire potest, vti de hoc latius noster Castro de punitione Hæreticorum lib. i. ca. 5. latius agit.

¶ Sed hîc interim aliud dubium inter Catholicos agitatum inseramus, à quo vide-

2. *Dubium.*

K licet

IX. PROPOSITIO.

licet & quomodo concilium generale prædictam suam autoritatem habeat.

1. Respon. ¶ Nam aliqui de quorum numero est Victoria in secunda relectione de ecclesia. q. 1. fo. 113. 122. Et Turrecremata de potestate ecclesiæ li. 2. c. 71. Et Caiet. in quodlibeto de potestate Papæ indistinctè dixerūt quod ratione totius ut est cōciliū habet quidem suā autoritatē : sed nō ab eccle. nec à Deo immediatè, sed à iure humano, id est, à voluntate Prælatorū ibi cōuenientium, qui volunt ex se ipsis vnum corpus constituere : cui se ipsos subiiciunt sicut partes suo toti. & consequenter dicunt nō esse maiorem autoritatē in toto cōcilio quā sit autoritas singulorum, id est, tantā esse concilii autoritatem, quāta est autoritas maioris vel maiorum ibi existentium.

2. Respon. ¶ Sed clarius & melius distinguendo dicamus, quod cōciliū generale legitime congregatū, ut est cōitas & vnū totū corpus à suis singulis partibus distinctū, habet quidem suā autoritatem, sicut & quælibet alia cōmunitas, quam nō habent singuli de illa cōmunitate & concilio per se. Sed hāc autoritatem quatenus est potestas iurisdictionis vel supra corpus Christi mysticum
non

non habet immediatè à tota ecclesia, nec à Deo: & per consequens nec ex hoc quod vniuersalem ecclesiam representat, sed ab ipsis Patribus Cōciliū: mediatè autē à Deo per ipsos patres deriuatam habet. Quatenus autem est potestas determinandi veritatem in rebus fidei & morum eam habet immediatè à spiritu sancto; assistēte, illumināte, pulsante; mouēte, atq; determināte. ¶ In hac sentētia vel resolutione sunt tres partes: quarū prima est, q̄ cōcilium vt est vnū corp⁹ habet suā autoritatē. Quod inde p̄bat: quia noīe oīum simul nō quasi à singulis, sed à multis quasi ab vno p̄cedit, vt est vnū corp⁹, siue collegiū, vel regale parlamentū, qđ habet suā quādā potestatem quā singuli nō habent. Et ita cōciliū & vnum corpus præcipit, cōsulit, ordinat, atq; disponit & sententiam fert cōdemnādo vel absolūendo, qđ facere nō posset nisi talem ad id potestatem haberet. Et ad idem est. Act. 15. placuit nobis collectis in vnum mittere, &c. id est, in vnū collegiū siue concilium Apostolorū. Et in hoc prædicta opinio optimè consonat. ¶ Secunda pars, quòd scilicet hanc autoritatem, quatenus est potestas supra corpus

IX. PROPOSITIO:

Christi mysticum & verum, non habet immediate à tota ecclesia nec à Deo ut bene dicebat in hoc Victoria cum aliis ubi supra. Probatur primo, quòd non ab ecclesia, quia ecclesia vniuersalis eam potestatem non habet immediate. Nam illa potestas ecclesiastica supra corpus Christi verum & mysticum, quauis propter ecclesiam & ad eius utilitatem collata sit quibusdam personis ipsius: non tamen toti ecclesie immediate sed personis quibusdam ut per eas esset in ecclesia data est, ut constat Ephes. 4. dedit quosdam pastores & Doctores, &c. Et. 1. Corinth. 12. Nunquid omnes Apostoli? Omnes Doctores? & diuidit singulis prout vult. alias non esset vnum corpus ex variis membris & gradibus constans. Neque enim tota ecclesia simul potest audire confessionem & confectare: sed sacerdotes duntaxat immediate habent à Deo hanc potestatem in ecclesia. Et soli Petro dictum est, tibi dabo claves regni cælorum, &c. Matth. 16. & Ioa. 21. pascue meas. Et Matth. 18. dic ecclesie, id est, Prelatis eius, ut communiter glossatur à Doctoribus. Constat etiam laicos nullam potestatem ecclesiasticam habere: igitur si prædicta potestas

potestas ecclesiastica nō toti ecclesiæ, nec toti cūmunitati fideiū, sed quibuscūq; tantū personis eius immediatē per Christū collata est, vt per illos sit in ecclesia & propter ipsam, id est, ad vtilitatē ipsius: vtiq; sequitur quòd ab ipsa ecclesia immediatē ad concilium deriuari nō potest, nemo enim dat quod nō habet. ¶ Quod etiā nec ab ipso Dño Iesu Christo ea potestas immediatē, sed ab ipsis Patrib⁹ cōciliū, à Christo autē mediatē per ipsos in concilio sit, p̄batur, Quia antequā patres cōciliū, caput, s. & mēbra veniant ad cōciliū, certē totam in seipsis, quidā minus, quidam magis, Papa verò plenissimē, prædictam potestatem à Deo immediatē habēt, vt p̄ximē dictum est. Et ij Patres in concilio cōgregati illā non perdunt, quam ante habebant: ergo cūm concilium eam potestatē rōne suarū partiū habeat: neq; constet quo alio nouo iure ipsi denuò cōcedatur: certē frustra aliqua alia similis potestas ponitur à Deo immediatē de nouo præstita concilio. Nam qua ratione poneretur supra corpus Christi mysticum, eadem & supra corpus Christi verum assereretur, vt scilicet, ipsum cōciliū vt totū corpus simul cōstās

IX. PROPOSITIO.

etiam ex nō sacerdotibus absoluerē posset & cōsecrare, quod absit. Sed nec illa potestas Matth. 18. quæcunque ligaueritis, & solueritis, &c. data est Apostolis vt in concilio congregatis, sed vt singulis prælatorum officio fungentibus: quia nec tunc erant in Concilio: quāuis id quod ibidem sequitur, vbi duo vel tres fuerint congregati, &c. apertè datum sit concilio, vt proximè dicetur, quoad illustrationem veritatis. ¶ Igitur illa potestas est quidem in concilio plenissima: sed mediātē tātū à Deo per patres ipsius in ipsum concilium deriuata. Et ad hunc sensum optimè dicitur quòd Concilium vniuersalem ecclesiam repræsentans illam auctoritatem habet. In quo & consonat prima opinio vel respons. supradicta, quāuis aliqui teneant q̃ præfata potestas in concilio etiam à Deo immediātē sit, sed probabilius videtur qđ dictum est.

¶ Tertia autē pars, q̃ scilicet, quatenus est potestas determinandi verū in fide & morib⁹ in ipso cōcilio immediātē à Deo est, p̃batur. Nā Act. 15. habet, Visum est spūi sancto & nobis, &c. Item Timot. 3. ecclesia est colūna & firmamentū veritatis: hoc autem

autem esse nō potest nisi cōcilium ipsam ecclesiam representans, quæ & ibi virtualiter est, & ipsius concilii definitionem sequi tenetur, vt suprā dictum est, haberet à Deo immediatè hanc auctoritatem determinandi veritatem. Nam alias illi potius essent columna veritatis, per quos vel à quibus auctoritas hæc immediatè in Concilio esset, atque penderet. Item Matth. 18. vbi duo vel tres fuerint in nomine meo congregati ibi sum, vbi Christus suam assistentiam & auctoritatem ad id immediatè concilio promisit, vti etiam superius probatum est. ¶ Et ita tandem in hoc omnes Catholici conveniunt dicentes, Concilium generale legitimè congregatum, in definiendo circa fidem & mores, vt errare non possit faciens quod in se est speciali assistentia Spiritus Sancti dirigi & gubernari: quamvis aliàs vel extra Concilium omnes ipsi vt homines errare possint, vt hoc etiam expressè dicit liber axiomata Christiana lib. 2. artic. 4. cap. 3. vsque cap. 6. Et Victoria, Castro, & Soto vbi suprā in secunda ratione allegati sunt, quamvis Caietanus, & Silvester, Albertus Pighius, & Thomas

X: PROPOSITIO.

VValden. absolute vbi supra oppositum & male teneant, de quo & infra propositione. 10. dubio. 2. iterum sermo erit, vbi etiam agitur ad quid requiritur papalis approbatio vel confirmatio definitorum in concilio generali. Et ad hunc sensum, scilicet, quo ad potestatem diffiniendi veritatem de fide & morib⁹ optimè verificatur decretum concilii Constantien. sessione. 5. & aliorū Doctorum sententia, qđ conciliū generale ecclesiā vniuersalē repræsentans à Chřo immediatè potestatē habet.

¶ **Propositio. 10.** Papa, vt Papa cum consilio Patrum vel Cardinalium ecclesiæ, si faciat quod in se est, vt id regulariter facere credendum est, nisi oppositum cōstet manifestè, in diffiniendo circa fidem & mores & statum vniuersalis ecclesiæ errare nō potest etiā ad modicum tēpus, & eius tali definitioni vt definitioni ecclesię Ro. siue catholicæ sub crimine & pœna Hæresis vel perfidiæ standum est.

10. Propc.

¶ Hęc propositio multo magis q̃ præcedēs de cōcilio vniuersali negat ab Hæreticis & etiā à q̃busdā Catholicis OKam, Gerson, Almayn. & pluribus aliis absolute sine vlla limitatione dicentibus quòd in prædictis

etis

etis Papa errare potest : aliis compluri-
bus id etiam absolutè negatibus. Sed cum
prædictis limitationibus cōtra eos omnes
propositio probatur quincupliciter.

i. *Ratio.*

¶ Primo, quia ut propositione. 9. præcedē-
te in prima propositione dictum est, Eccle-
sia vniuersalis circa prædicta errare nō po-
test. Sed hæc tota simul ad emergentia du-
bia determinanda semper congregari non
potest: imò neque concilium generale sæ-
pe potest, nec expedit ad id congregari: &
in Papa & ratione papatus est tribunal Ec-
clesiæ Catholicæ eiusque principatus eccle-
siasticus & suprema potestas, ut supra pro-
positione. 8. habetur ergo ad ipsum in his
est regulariter recurrendum pro dubiorū
determinatione. Et consequenter quod
ipse ut caput Ecclesiæ facit ipsa Ecclesia fa-
cere censetur. Sicut dum rex cum suis con-
siliariis prouidè aliquid nomine regni vel
ut rex facit, utiq; regnum ipsum censetur
facere: sicut & de cōcilio generali dictum
est. Quæ ratio eo magis valet in Papa: quo
eius autoritas iure diuino & non ab Eccle-
sia sibi collata est. Inde etiam sequitur, qd
illi sicut ipsi Ecclesiæ aut concilio generali
Deus assistit: aliōqui eius error in errorē

X. PROPOSITIO.

totius Ecclesiæ redundaret: quæ eius determinationem ut superioris ordinariè sequi & obedire tenetur: nisi manifestè errare monstretur.

Ratio.

¶ Secundo probatur idem, quia specialiter Petro & eius successoribus in eo pro toto tempore Ecclesiæ usque ad finem mundi, & non solum pro persona & tempore. B. Petri dictum est à Christo id Lu. 22. Ego pro te rogaui Petre, ut nō. d. s. tua, & tu aliquādo cōuersus cōfirma fratres tuos. s. pascēdo omnes oues tibi cōmissas. Ioan. 21. ideo præmisit, ego pro te rogaui ut non deficiat fides tua, scilicet, usque ad finem mundi. & August. dicens quòd hæc promissio nihil dicit illustre si ad solam personam Petri, & non etiam ad successores referatur. & est communis glossa omnium ferè Doctōrū: quā probat Inno. Papa in sua epistola quæ inter epistolas sancti Bernardi est. 194. & Matth. 16. portæ inferi non præualebunt aduersus eam, scilicet Ecclesiam & fidem eius: ergo Papa errare nō potest, ut ait propositio. ¶ Quod inde magis confirmatur, quia ratione prædictæ promissionis sæpe factæ sedi Apostolicæ & successoribus beati Petri in ipso Petro, Ecclesia Catholica,

in

in quo ea sedes deficere non potest errare non potest. Nam illa promissio à Christo ipsi Ecclesiæ Catholicæ facta specialiter atque directè ipsi Petro facta est, vt per hoc significetur, quòd ideo Ecclesia nō potest errare & est columna & firmamentum veritatis. 1. Timoth. 3. quatenus suo capiti, Papæ videlicet vnitur, vtpote suo fundamento post Christum aut loco Christi: cui scilicet Papæ specialiter in Petro promissum est, q̃ sua fides nō deficit nec in eo nec in Ecclesia in ipso fundata. ergo hac eadem ratione eiusdē promissionis Ecclesia Ro. vbi est & fuit sancta sedes Apostolica similiter errare nō potest: & à fortiori nec ipse Papa ipsam sedem habens, si faciat quod in se est.

¶ Tertio probat idem, Quia Matth. 18. vbi 3. *Ratio*
duo vel tres fuerint cōgregati in nomine meo ibi sum: ergo à fortiori vbi cū suo vicario capite Ecclesiæ fuerint aliqui congregati in nomine Christi aderit ipse Christ⁹ specialiter illuminās, eadē ratione, qua & in cōcilio generali: q̃a. s. hīc etiam sunt oēs grad⁹ & stat⁹ Ecclesiæ, videlicet pastores atq; doctores cū capite suo: & ita tota Ecclesiā ibi virtualiter est. Nō. n. numer⁹ p̃sonarū sed

X. PROPOSITIO.

sed qualitas graduum attendenda est, ut pater quia Matth. 18. ait, ubi duo vel tres, & non dixit ubi omnes aut plures, & in nomine meo, id est, autoritate legitima & in causa quæ est ad meum honorē, qualis est causa fidei, quæ nomine Ecclesiæ, & ad eius utilitatem agitur. Neque unquā in aliquo concilio generali omnes Ecclesiæ pastores & Doctores simul congregati sunt. Concilium etiam illud Act. 15. fuit generale ex parte capitis, non autem ex parte omnium, non enim aderant ibi omnes Apostoli sed Petrus cum aliquibus Apostolis & senioribus Ierusalem: & tamen ibi dicitur omnis Ecclesia, ubi & affuit spiritus sanctus & similiter Paulus Gala. 2. non cum omnibus Apostolis sed cum Petro & paucis aliis contulit euangelium veluti in quodam concilio generali ex parte capitis duxat: ut per hoc deceremur id sufficere quod dictum est ad veritatē à spiritu sancto infallibiliter obtinendum.

4. *Ratio.* Quarto probatur idem, quia si in lege veteri ad summum sacerdotē erat recursus in dubiis legis diuinæ, qui per ephod & per quædam alia diuinitus illustratus populum docebat. Exo. 27. & Leuit. 6. & 1.

Reg.

Reg. 23. & 30. à cuius doctrina & sententia sub pœna mortis non licebat deuiare Deut. 17. ergo etiã in lege gratiæ Papa maiorem habet illustrationem à Deo vt errare non possit: nec ab eius diffinitione discere liceat. patet hæc consequentia ex maiori dignitate sacerdotii nr̃i in lege gratiæ, vt hoc expressè habetur in ca. per venerabilem, qui filii sint legitimi.

¶ Quinto probatur idẽ per auctoritates Doctorũ, qui concorditer omnes id sentiunt, & in suis scriptis confitentur, cum Ecclesiæ Catholiæ generali consuetudine, miraculisquẽ sanctorum, qui secundum hanc fidem siue doctrinam vixerũt, quæ omnia id efficaciter probant vt suprã. 7. propositione. quod scilicet, sancta Ro. Ecclesiã nõquam erravit, & eadem ratione nec errare potest in fide & moribus. Idquẽ de sancta sede Apostolica etiam dicunt, vt ait hæc 10. propositio. & expressè id dicit August. de baptismo contra Donatistas lib. 2. cap. 3. vsque cap. 9. & lib. 6. cap. 7. ca. 39. & lib. 7. cap. 13 & ad Casulanum epistola. 86. & epistola. 162. ad Gloriũ & alios, vbi concilium transmarinum Romanum solet appellare, quod est concilium vniuersale ratione

X. PROPOSITIO.

tione capitis, id est, Papę cum Cardinalib⁹,
 vt dictū est. Item. B. Cyrillus vbi suprà in
 8. propositione art. 2. allegatus est. & Ter-
 tullianus de præscriptionibus Hæretico-
 rum. & lib. aduersus Praxeā. & B. Rhenæ-
 nus in argumentis & annotationibus ibi-
 dem, vbi & allegat Ireneū ad idem. Itē Am-
 bro. super. 1. Timo. 1. & habetur. 24. q. 1.
 ca. quæ dignior. Item Hierony. lib. 1. & 3.
 contra Rufinū di. quòd Ro. fides est fides
 catholica, & epistola. 45. & clarius episto-
 la. 2. & 4. & 7. ad Damasum Papam. & re-
 fertur ea. q. ca. quoniam vetus. cap. hæc est
 fides. & tandem multi alii Doctores atq;
 Pontifices sancti, qui eadē. q. ca. rogamus.
 ca. à recta. cap. memor. cap. in sede. ca. quo-
 ties. & Athanasius cum Episcopis Ægypti
 & Orientis in suis epistolis ad Marcū, Li-
 beriū, & Felicē Papas & horum ad illos id
 expresse profitentur, & sepe dicunt, quòd
 Ecclesia sancta q; sedes Apostolica quæ est
 in Ecclesia Ro. nūquam errauit in fide, sed
 semper catholica fides atque religio Chri-
 stiana ibi seruata est. ideo & Hierony. &
 omnes alii iudicio & examini Papæ suam
 omnem doctrinam & scripta sua tāquam
 regulæ & iudici infallibili subiiciunt. Ad
idem

idem est Ireneus lib. 3. ca. 5. ut supra propositione. 7. in fine habetur. Item Cypri. lib. 1. epistolarum epistola. 3. & Bern. lib. 2. & 3. de consideratione. & in epistola. 190. ad Innocentium Papam. & epistola. 74. ad canonicos Lugdunen. & idem habetur dist. 12. ca. non decet. ca. preceptis. & disti. 19. si Romanorum. & disti. 20. de libellis, & C. de summa Trini. & fid. catho. l. 1. & seq. & alibi millies, ut hoc etiam Tho. V Valden. in doctrinali fidei lib. 2. art. 2. cap. 45. vsq; cap. 49. & Axiomata Christiana lib. 2. art. 3. ca. 9. & art. 4. ca. 11. 12. 13 latius prosequuntur. & Cetera. in quodlibeto de potestate Papæ ca. 9. 11. & Siluestrina. titu. fides. q. 7. ex cap. maioris de baptismo, quod ultima definitio in fide & moribus ad Papam spectat secundum Tho. & alios Doctores satis probant. & Turrecremata de potestate Papæ libro. 2. cap. 112. & Soto de iustitia & iure lib. 1. questio. 7. articu. 1. & latius in. 4. sententiarum ut supra propositione nona, in secunda probatione habetur. & tandem plenius Albertus Pighi⁹ lib. 4. cap. 8. vsque ca. 14. & c. 6. & 7. iterum de Ecclesia & sede Roma. & de ipso Papa idem probat, ubi & ex Eusebio Cesarien.

X. PROPOSITIO.

in ecclesiastica historia lib. 5. cap. 24. & ex historia tripartita lib. 4. ca. 6. 15. 29. & lib. 9. cap. 38. multa satis ad rem adducit. & Nicephorus in historia ecclesiastica ubi suprà propositione. 8. in fine allegatum est. & Osius in confessione fidei tom. 1. cap. 28. 29. latius probat. & plenius Soto in defensione cōfessionis catholicæ par. 1. cap. 74. vsque cap. 109. prosequitur contra Brenzium. Ex quibus omnibus non ut probabilior opinio, sed ut de fide vel similis ut paris autoritatis prædicta ppositio mihi credenda videtur, maxime cum limitationibus suprà positis, quod etiam ex dicendis amplius patebit.

Nota,

¶ Sed notentur limitationes prædictæ quarum prima est, quòd ut Papa diffiniens errare non potest: secus si ut persona particularis docens aut scribens, ut doctor nō utens autoritate papali procedit: tunc enim in quacunque causa etiā faciens quod in se est errare potest: quia ut particularis persona non est infallibilis, nec ei ut tali sed ut Papæ utenti autoritate sua Apostolica ad fidem Ecclesiæ & religionem edocendam assistentia diuini luminis à Christo permessa est. Tunc autem ut Papa procedit

cedit quando autoritate papali utens sententiam fert definiendo mandando & legem ferendo.

¶ Secunda limitatio est, si ut Papa procedens facit quod in se est. Nam si non facit, tunc etiam ut Papa procedens errare potest: sed quando ut Papa facit quod in se est? Respon. quando utitur auxilio membrorum suorum, illorum maximè virorum quos novit doctiores & sanctiores & ad id sufficientes adesse, simul & inquisitione diligentissime sine notabili negligentia ipse cum eis aut per eos scrutatur sacram scripturam, & Doctorum libros conciliorumque decreta & Ecclesiæ consuetudines & traditiones, cum affectu veritatis sine privatis affectibus ad temporalia, & orationibus præuis ipsorum atque fidelium, cum matura deliberatione secundum exigentiam causæ, ut suprà propositione. 9. de concilio generali dictum est, procedit ad definiendum quod circa fidem & mores generaliter in tota Ecclesia tenendum est: tunc inquam errare non potest, nec diu nec ad modicum tempus, ut probatum est. ¶ Secus si sine prædicta diligentia, aut si notabiliter eam negligens, aut si ex suo sensu & affectione,

X. PROPOSITIO.

vel cogens alios ei consentire: Papa etiam
 utens autoritate papali aliquid diffiniat:
 tunc enim, etiam deliberatè errare potest.
 Sed Deus eum errorem non diu nec per-
 seueranter permittet in Ecclesiam catholi-
 cam peruenire, vt suprà propositione. 9.
 de concilio generali probatum est. Id autè
 in Papa legimus aliquando contigisse, vt
 ait glossa in cap. Anastasius. & ca. secundū
 disti. 19. & videtur ad idem ca. quanto de
 diuortiis, & ca. licet de sponsa. duorum. &
 quidem si illi Pontifices sic diffiniendo erra-
 uerunt: id certè non alia de causa fuit, nisi
 quia quod in se erat nō fecerunt, vt à Deo
 illuminarentur. & similiter de Papa Ioa. 22
 & de quibusdam aliis refert Abulen. in. 1.
 prologo super Matth. q. 10. & latius Matt.
 19. quæstio. 76. & Adrianus in quodlibet.
 arti. 3. & in quarto sententiarum de sacra-
 mento confirmationis in fine. Item etiam
 Silvester vbi infrà cum multis aliis, quā-
 uis Caieta. in quodlibeto de Papa. cap. 9.
 & in. 2. par. Apologia de potestate Papæ
 cap. 13. & 14. & Albertus Pighius libro. 4.
 cap. 8. negent aliquem Papam diffiniendo
 de fide & moribus errasse, licet vt perso-
 na particularis aliàs quidem errauerit: &

ita ibidē rñdēt declarādo & cōcordādo de
creta prædictorū & aliorum Pontificum,
qui ab aliis errasse creduntur. ¶ Et fortē
iuxta omnia supra dicta posset intelligi &
saluari quamvis difficile Silvester titu.
fides quæstio. 1. & alibi vt suprā proposi-
tione. 9. refertur. Sed certē ipse in titu.
fides quæstio. 7. & aliqui alii cum ipso a-
pertē blasphemant exemplificantes de Ni-
co. 3. dicentes quòd in sua decretali, exiit
de verbo signif. libro. 6. errauit contra
Ioan. 22. cū tamen illa decretalis, exiit,
sit postea in Concilio Vienen. per Cle-
men. 5. in cap. exiui eodem titulo, & lib.
6. & per multos alios successores Roma.
Pontifices confirmata. Quare si alter eo-
rum errauit: id potius de Ioan. 22. dicen-
dum erat: quia vel in aliis alias etiam er-
rauit, vel prauē affectus contra nostrum
ordinem minorum sine debita disposi-
tione sic decernere voluit: vel potius
vterque Pontifex ad verum sensum in di-
uersis casibus concordandus est, vti Ca-
ietanus vbi suprā conatur, de quo &
nos alibi in nostro tractatu super regu-
lam nostram cap. 6. quæst. 1. latius egimus
eos concordando.

X. PROPOSITIO.

¶ Tertia limitatio, quòd in rebus fidei & morum errare non potest, si vt Papa facit quod in se est: secus in aliis scientiis & facultatibus, causis atque negotiis & factis particularibus, vt pote in dispensationibus promotionibus, mandatis, statutis, & sententiis diffinitiuis in libris & causis aliis, vbi etiam faciens quod in se est vt Papa errare & decipi sæpe potest.

¶ Quarto in propositione dictum est q̄ nisi oppositum cōstet manifestè, credendum est Papam procedere in rebus fidei & morum fecisse quod in se est, nec errare circa prædicta, etiam ad modicum tempus, quia sic secundum omnia iura rectamque rationem pro Papa, imò & pro quolibet superiori præsumendum est.

¶ Tandem quinto dictū est, q̄ sub crimine & pœna heresis vel perfidiæ stādum est supra dictę diffinitioni papali, quia illi discredens discredet Ecclesię Ro. diffinitioni. hic autem Hæreticus est, & vt talis puniendus, sicut & qui Catholica Ecclesię diffinitioni discredet, vt ait ca. ad abolendam, & ibi glossa cū concordatis. Item quia Hiero. epistol. 2. in. c. hæc est fides. 24. q. 1. expressè ait. Emendari cupimus à te, qui Petri sedē

& fidem tenes. Si autem hæc nostra cōfessio Apostolatus tui iudicio comprobatur: quicumque me culpæ voluerit, se imperitum vel maleuolum, vel etiam non catholicum sed hæreticum comprobabit, hæreticum, scilicet, si pertinax fuerit contra Papæ diffinitionem supra dictam. Et hoc expressè etiam ait Caiet. in quodlibeto de potestate Papæ ca. 11. & in. 2. par. Apologiæ. c. 14. secundum Tho. 2. 2. q. 1. art. vl. & q. 11. art. 2. ad. 3. & Albertus Pighius vbi suprâ, & Soto in. 4. distin. 5. q. 1. art. 2. ad secundū argumentum, beat. Tho. & Siluester titu. fides. q. 1. q. 7. ¶ Quamuis Tho. V. Valden. in doctrinali fidei lib. 2. articulo. 2. cap. 19. & 27. malè dicat non esse perfidiam, sed scandalosam temeritatē & errorem diffinitioni papali & concilii generalis contraire aut illi non stare.

¶ Has omnes limitationes suprâ positas expressè probant V. Valden. vbi suprâ excepto illo suo errore proximè reprobatō, & laus Caiet. etiam vbi suprâ, quamuis non tam expressè vt Turrecremata de potestate Papæ lib. 2. cap. 112. & expressius noster Castro de punitione Hæreticorum lib. 1. c. 4. & c. 10. & liber Axiomata Christiana

X. PROPOSITIO.

lib. 2. arti. 3. cap. 9. vbi satis de hoc agitur.
& Soto in defensione confessionis catho-
licæ par. 2. cap. 74. & tandem Doctores
communiter in hoc cōcordant, illi etiā qui
autoritati papali maximè fauent, excepto
eo, q̃ Caiet. & Albertus Pighius in. 2. limi-
tatione suprà dixerunt.

1. *Dubium* ¶ Sed hīc duo dubia sunt enodanda. primū
postquam definitio papalis supra dicta suf-
ficat ad rem fidei & morum definiendam,
ad quid ergo congregantur concilia gene-
ralia, quidūē ad hoc amplius faciunt?

Respon. sic. ¶ Respon. vno modo secundum Caieta 2.
par. prædictæ Apologiæ cap. 13. & Alber-
tum Pighium & alios eiusmodi opinio-
nis, quòd id fit non quidem vt certius
& infallibilius spiritus sanctus assistat le-
gitimo concilio, quàm soli Papæ, vel ipsi
cum quibusdam aliis diffinienti sine con-
cilio. Nam vt ipsi aiunt certius assistit
ipsi Papæ, vt errare non possit quàm præ-
dicto concilio, quantumcunq; legitimo &
eius autoritate sine eius præsentia perso-
nali diffinienti. Sed propter fideles fit cō-
gregatio concilii, vt videlicet populus
Christianus facilius credat spiritum san-
ctum adesse diffinitis in legitimo concilio,
&

& ibi nullum errorem esse posse: quod dñō tam facile crederet, quando à solo Papa vel ab ipso cum aliis extra concilium diffinita essent: quia Papa solus non habet tantam sapientiam, bonitatem, & gratiam, nec tam indubitatam acceptionem apud omnes ut ipsum concilium: nec eius ut concilii diffinitio tantam habet solennitatem. Quæ omnia & humanos animos communiter afficiunt, & multum valent ut homines persuadeantur, quod spiritus sanctus ibi adest, ut error esse non possit, ubi hæc omnia putantur in legitimo concilio generali reperiuntur: & ita eius definita à populo Christiano suavius recipiantur, & credantur, ut oportet. ¶ Sed certè alio secundo modo melius dicendum videtur, quod scilicet, ideo concilia hæc congregantur, quia simpliciter quamvis per accidens certius est spiritum sanctum assistere legitimo concilio generali, ut diffiniendo de fide & moribus errare non possit, quàm soli Papæ vel ipsi cum quibusdam aliis extra concilium: quia simpliciter certius & credibilius est ipsum concilium potius quàm Papam extra concilium facere quod in se est sine nota-

X. PROPOSITIO.

bili defectu ut à Deo illuminetur. Nam si de utroque æquè constaret non posse notabiliter deficere in faciēdo quod in se est: æquè etiam constaret à spiritu sancto illustrari, & utrunque errare non posse. & hæc omnia ex supra dictis in hac. 10. & in præcedente nona propositione facile liquent.

Dubium. ¶ Secūdo dubitatur, ad quid ergo conciliū generale petit Papæ confirmationem definitorum ibidem, postquam de eorum veritate certi sumus?

Respon. ¶ Respon. secundum Caieta. ubi suprà ca. 6. & cap. 11. & in secunda par. Apologie. ca. 17. vsque cap. 21. & albertum Pighium lib. 6. ca. 4. & s. & latius cap. 8. vsque ca. 14. aliosque sequaces eius opinionis, quod scilicet, concilium prædictum sine præsentia Papæ potest in fide & moribus errare: & ita eius diffinitio quantumvis legitimè celebrati etiam præsidentibus Papæ legatis & eius autoritate, non habet vim concilii, nec infallibilis veritatis & certitudinis, quousque per ipsum Papam explicuè vel tacitè consentientem approbetur, & confirmetur. Nam illi præcipuè & eius sanctæ sedi Apostolicæ, &

ra-

ratione eius ipsi Ecclesiæ Catholicæ & concilio eā repræsentanti, assistentia Spiritus Sæcti à Christo re promissa est. Ideo ergo secundum hanc opi. petit Papæ confirmatio, vt etiam in fide & moribus corrigatur ab eo diffinitio concilii, si illi nō placuerit. ¶ Sed certè hæc opinio non videtur vera, nam etiam Papa ipse stare tenetur prædicti concilii diffinitioni in fide & moribus, & potius illi quàm Papæ contrariæ diffinitioni in huiusmodi debent stare fideles, vti ex supradictis in hac. 10. & præcedente. 9. propositione constat. In quo & Victoria & Soto papalis autoritatis assertores vbi suprà propositione. 9. fol. 30. & 31. in secunda probatione allegantur, expressè consentiunt.

¶ Igitur Castro lib. 1. de punitione Hæreticorum cap. 6. tres causas adducit, quare conciliū generale congregatur. Prima, vt omnibus constet Papam eiusque legatos idem cum concilio sentire: nec vllam ibi fraudem inesse: sicut aliquando in aliquibus decretis conciliorum per Hæreticos intercessit, quæ postea detecta & per Papam reprobata est. Secunda, vt sic ipse etiam Papa, si postea in hæresim cadat, sua ipsius subscri

X. PROPOSITIO.

subſcriptione ſine vlllo ſubterfugio con-
uincatur. Tertia, quia licet non in fide &
moribus, atvero in aliis negotiis conciliū
generale errare poteſt, & eius determina-
tio Papæ ſubiicitur, vt in concilio Calce-
donen. & Niceno contigit. ibi enim dif-
ſinita de fide per Leon. Papam confir-
mata, alia verò negotia ibi decreta quo-
ad præminentiam Patriarcharum per
ipſum Papam irritata ſunt. ¶ Sed vl-
tra has eſt alia. 4. quæ mihi potior omni-
bus videtur, vt videlicet diffinitio conci-
lii per approbationem Papæ habeat vim
etiam coactiuam ſuper totum populum
Chriſtianum: nam ſine papali approba-
tione expreſſa vel tacita, quamuis diffini-
tio legitimi concilii de fide & moribus ha-
beat vim directiuam, cui omnis Chriſtia-
nus ipſe etiam Papa ſtare teneatur, vt ſu-
prà dictum eſt: atvero non habet vim co-
actiuam, ſicut nec aliæ leges ibi decreta,
quoſque per Papam vt diximus expreſ-
ſe vel tacite confirmentur, vt in hoc opti-
mè ait Caieta. in quodlibeto de poteſtate
Papæ cap. 12. q̃a quoad hoc ſoli Papæ con-
uenit ſuprema poteſtas, & iuriſdictio in
Eccleſia. vt habetur in cap. Significasti.
de

de election. & distinctio. 17. cap. regula.
dicitur quòd nullum ratum est aut vn-
quam erit Concilium, quod Ecclesiæ Ro-
manę falcitum autoritate non fuerit.
Quod etiam dicit de Papa Beat. Tho. 2. 2.
quæstio. 1. articu. vltim. & quæst. 11. artic.
2. & 8. quodlibeto artic. vltim. tunc au-
tem tacitè definitio concilii per Papam ap-
probatur, quando ipse tacet eam sciens &
videns, vt talem communiter in eccle-
sia teneri & practicari. Nam secundum
ius qui tacet consentire videtur. Et tales
sunt multæ diffinitiones conciliorum e-
tiam prouincialium tacitè per Papam ap-
probata: contra quas oppositum sentiens
in fide & moribus propriè Hæreticus est,
& pœnis subiectus Hæreticorum, vt su-
perius dictum est. ¶ Quod si nōdū aliquo
prædictorum modorū diffinitio Concilii
generalis in fide & moribus per Papam
sit approbata: tunc illi dissentiens er-
rans quidem & temerarius & vt talis pu-
niendus est. Sed utrū ppriè Hæreticus,
& vt talis puniendus, aut legibus Hæreti-
corum, eorumq; rigori subiectus sit: ali-
quibus videtur qd nō, aliquibus quod sic,
quia

X. PROPOSITIO:

quia ut etiam Soto in. 4. distinctio. 21. quæst. 1. arti. 4. ait, legitimum concilium generale plenam iurisdictionem iure diuino habet. sed hoc nostri non est arbitrii iudicare.

Nota.
Coroll. 2.
811173.

¶ Ex omnibus supradictis fortè habetur resolutio illius quæstionis tam odiosæ quàm frequenter inter Catholicos agitata, Vtrum Papa sit supra concilium, vel cōtrà concilium supra papam. Videtur enim quòd in diffiniendo de fide & moribus æqualis sint autoritatis: ex quo utriq; facienti quod in se est æquè infallibiliter Deus assistit, ut errare non possit: tamen si absolute quauis per accidens & vbi aliter ab altero dissideret: plus standum esset definitioni legitimi generalis quàm Papæ: quia credibilis est ipsam concilium quàm Papam facere quod in se est, & se debite disponere ut diuinitus illuminetur. Quoad potestatem autem iurisdictionis Papa est supra cōcilium & supra totam ecclesiam: quia ipse solus à Christo recepit clauis regni cœlorum, & ut vicarius eius & pastor ecclesiæ institutus supremam iurisdictionem habet. Hinc denique liquet absolute Papam esse supra concilium, sicut & supra totam

totam ecclesiam: nimirum quia esse supra,
superioritatem dicit iurisdictionis, in qua
ipse Papa omnes excedit, ut dictum est.

¶ Si autem Papa destrueret ecclesiam & le-
ges eius, quomodo cum illo agendum sit,
Caietan. in quodli. de potestate Papæ cap.
26. 27. & in Apologia cap. 28. 29. & me-
lius Victoria in. 3. relectione de potestate
Papæ & concilii differit. Et Soto in. 4. di.
22 q. 2. arti. 2. etiam quomodo si sit Hære-
ticus cum eo & ad eius depositionem agē-
dum sit. & tandem Iacobatus lib. 6. art. 2.
& lib. 4. art. 3. & lib. 5. art. 17. & lib. 8. & 9.
latissimè de his omnibus agit.

II. Propo.

¶ Propositio. II. Sancta Ecclesia Catholici-
ca militans in terris non solum constat ex
fidelibus prædestinatis, vel etiam iustis in
gratia existentibus: sed ex omnibus fide-
libus baptizatis, etiam si sint peccatores, &
finaliter præsciti vel reprobat. Ita quòd
hæc militans ecclesia catholica non est in-
uisibilis soli Deo nota, sed visibilis, & ho-
minibus manifesta.

¶ Hæc propositio negatur à multis Hære-
ticis, ut vel sic per ecclesiam de suis errori-
bus convinci & puniri non possint. Sed
contra eos probatur novem rationibus.

Primo,

XI. PROPOSITIO.

Primo, quia Apostoli erant de hac ecclesia militante & præcipua pars eius. Ephes. 4. quoidam dedit Apostolos, &c. Sed Iudas Apostolus nunquam fuit finaliter prædestinatus, sed reprobatus, ex quo damnatus est. Act. 1. & Ioa. 17. vbi dicitur filius perditionis: sed neq; erat iustus qñ fur & latro & diabolus erat Ioa. 6. & .11. ca. & Ioa. 13. Vos mundi estis, sed nō oēs: sciebat enim quisnam esset qui traderet eum. & tamen tunc erat Apostolus vt alii ad apostolatū electi. Matth. 10. secundū Bern. sermone. 66. super Cant. neque perdidit apostolatū quousque perit suspendio, vt significatur Act. 1. Nā & dum erat peccator pessimus computatur inter duodecim Apostolos Christi, vt Matth. 19. 20. 26. vbi assumpsit Iesus duodecim discipulos suos: & cum eis discumbebat in vltima coena. Et tunc abiit vnus de duodecim Iudas Scarioth, &c. Et Luc. 22. & duodecim discipuli cum eo, ergo tunc peccator Iudas & Apostolus præscitus erat de Ecclesia militante: & eadem ratione omnes alii eiusmodi.

¶ Secundo probatur idem, quia mala vita finaliter futura non facit hominem iniustum

Non de præfenti, nec excludit eum ab ecclesia. Iudas enim aliquando fuit bon⁹ saltem quando vocatus à Christo, vel quando in Apostolum electus est, vt Lyra & Chrysost. super Ioa. 6. cum pluribus aliis verius tenet: quamuis Rupertus cum quibusdam oppositum sentiat. Et similiter Saul quando fuit electus in regem. i. Reg. 10. & 13. vt ait Ambro. ibidem. Et Matth. 19. Vos qui secuti estis me, &c. ergo peccator etiam præscitus de ecclesia est.

¶ Tertio probatur idem, quia quilibet spiritualiter regeneratus per fidem & sacramentum baptismi fit & est membrum corporis Christi mystici vel ecclesiæ catholicæ, vt patet Ro. 3. Quotquot baptizati estis Christum induistis. Et ad Titum. 3. Saluos nos fecit per lauacrum regenerationis, &c. Neque desinit esse membrum & filius ecclesiæ, siue Christianus per peccatum mortale, quamuis sit membrum infirmum seu etiam aridum, vel putridum, malusque filius siue Christianus. Quia sicut neque desinit esse Sarracenus de secta & professione Mahometi dum manet in eius professione, quamuis malè seruet ritus & legem eius. Sicut etiam
non

XI. PROPOSITIO.

non desinebat olim esse Iudæus professione & de synagoga Iudæorum, qui erat circumcilius secundum legem Moysi, quamvis eam malè seruaret, neque bonus Iudæus esset, quales erant illi Pharisæi quos Christus de transgressione legis arguebat Matth. 23. & .15. Generatio praua & adultera, quare & vos transgredimini mandata Dei, &c. & Ioa. 7. Nemo ex vobis facit legem. & Rom. 2. Per prauaricationem legis Deum in honores tu Iudæus cum sis, ut ibi paulò superiùs habetur. Ita nec peccator desinet esse professione Christianus & filius ecclesiæ. ¶ Quod amplius patet, nam aliàs oporteret quoties quis à peccato resurgit iterum per baptismum regenerari: ex quo in ecclesia nō est aliud sacramentum regenerationis in membrum corporis Christi mystici. hoc autem consequens ne ipsi quidem Hæretici concedunt, præter quosdam eorum Anabaptistas: nam est contra Ephes. 4. Unus Deus, vna fides, vnum baptisma. Et Hebr. 6. Impossibile est iterum reuocari ad pœnitentiam: ergo nec antecedens illud vnde hoc sequitur concedendum est, quod scilicet per quodlibet mortale homo

mo desinat esse Christianus, vel de ecclesia catholica in qua erat. ¶ Sed neque perditur fides nisi per hæresim vel infidelitatem pertinacem, vt est communis sententia Doctorum in. 3. sententiarum distin. 23. & Vega de iustificatione lib. 14. cap. 8. & 9. latius probat contra Lutheranos, de quo & est expressa diffinitio concilii Tridentini sess. 6. cano. 28.

¶ Quarto probatur idem, quia ecclesia militās debet esse visibilis & hominibus manifesta, non autem inuisibilis & mathematica vel metaphysica. Prædestinatio autē vel gratia iustificans non potest regulariter de aliquo homine certo & infallibiliter cognosci sine speciali reuelatione: ergo defectus illius nec facit, nec tollit Ecclesiā, vel esse mēbrū eius aut Christianum, consequentia patet cum minore.

¶ Et maior tripliciter probatur. Primo, quā nisi nota esset ecclesia: vtique non possemus implere præceptum illud Matth. 18. dic ecclesiæ, etsi ecclesiam non audierit, sit tibi vt ethnicus, &c. vbi etiam constat quòd peccator ibi denunciandus de ecclesia ipsa est. Neq; ad ecclesiam inuisibilem & occultam confugere possemus pro re-

XI. PROPOSITIO.

medio spirituali in dubiis & necessitatibus nostris. Sed neque possemus illi obedire, intra eamque manere, extra quam non est salus, si illam utpote inuisibilem & nobis occultam audire aut certo cognoscere non possumus, ubi & in quibus personis est. Quæ tamen Matth. 5. debet esse omnibus lucens super candelabrum potestatis suæ, & ciuitas patens supra montem posita.

¶ Item secundo eadem maior probatur, nam in synagoga Deus quondam prouidit de certo loco certisque hominibus manifestis, ad quos in dubiis erat recurrendum, ut patet Deute. 17. cap. multo ergo magis in lege gratiæ Christus ipse prouidit de hominibus certis & manifestis in sua Ecclesia etiam manifesta, ad quos pro remedio spirituali recurrendum est: ne omnia confusa, incerta, & plena scandalis & dissensionibus ipsam Ecclesiam omnino destruerent: quod certè sequeretur, si ut volunt Hæretici inuisibilis tantum & in paucis hominibus iustis soli Deo notis contracta Ecclesia Catholica ab ipso esset instituta.

¶ Item tertio eadem maior probatur, nam

Act

Act. 15. ad visibilem Ecclesiam ex visibilibus manifestisque personis constantem & ad certum locum Ierusalem venit Paulus & Barnabas: vbi non solum Apostoli sed etiam multi alii fideles de Ecclesia visibiliter erant: & visibilis Ecclesia constans ex omnibus ipsis, vbi erant aliqui peccatores nondum in gratia confirmati, congregata est ad decernendum de legalibus: visibiles etiam erant ecclesiæ personæque fideles earum, de quibus 2. Corinth. 8. dicitur, quod Frater Pauli habebat laudem per omnes Ecclesias: alioqui ab eis laudem habere non posset: neque Paulus socios suos ad illas Ecclesias mittere posset, nisi ille visibiles essent, & hominibus manifestæ. In quibus tamen aliqui peccatores erant & præsciti & reprobati, quamuis pauci & occulti, sicut & nunc in ecclesia Catholica multi sunt.

¶ Quinto principaliter probatur propositio, quia. 1. Corinth. 5. quid mihi de his qui foris sunt iudicare? id est, de his qui sunt extra Ecclesiam: nonne de his qui intus sunt, id est, intra Ecclesiam, vos iudicatis? nunc autem de his tantum qui sunt intra Ecclesiam Paulus iudicans

XI. PROPOSITIO.

ibidem ait, Auditur inter vos fornicatio qualis nec inter gentes, &c. Et inferius, Si quis frater nominatur inter vos fornicator aut auarus, &c. Et ca. 6. ait, Sed vos iniuriam facitis & fraudatis, &c. Et cap. 11. Conuenientibus vobis in vnum iam non est dominicam cœnam manducare. Et sæpius in suis epistolis ipse & alii Apostoli iudicant, & reprehendunt grauitè peccata fidelium. Et etiam Matth. 18. peccator Christianus denūciari iubetur ecclesiæ illo ordine tradito à Christo: ergo peccatores illi tunc intra ecclesiam erant, & esse possunt illi etiam qui non sunt prædestinati. Sicut & 1. Corinth. 12. Paulus ait, Vos estis corpus Christi & membra de membro. Et cap. 1. ait, Paulus Ecclesiæ Dei quæ est Corinthi Sanctificatis in Christo Iesu vocatis Sanctis cum omnibus qui inuocant nomen Domini nostri Iesu Christi in omni loco, &c. in quibus tamen sciebat aliquos esse peccatores, aut tandem reprobatos, quos in cap. 3. & vbi supra, & secunda Corinth. 1. & 13. cap. de multis peccatis acriter reprehendit.

¶ Sexto probatur idem, Quia Ioan. 3. qui non credit iam iudicatus est, scilicet, iudicio

cio condemnationis, iudicio autem discussionis vel examinationis fideles tantum de ecclesia iudicandi sunt in iudicio finali. Nunc autem ibi discutientur & iudicabuntur multi peccatores fideles de ecclesia, de quibus Matth. 25. habetur, esuriui & non dedistis mihi, &c. ite in ignem æternum: ergo peccatores finaliter damnandi non prædestinati sunt de ecclesia, sicut & illi tunc erant.

¶ Septimo probatur idem, quia ecclesia militans vocatur & est arca Christi Matth. 13. mundabit aream suam & paleas comburet. ergo cum granis iustorum sunt ibi admixtæ paleæ iniquorum, qui in iudicio finali ventilandi & comburendi sunt. Et omnes illi sunt de numero ecclesiæ. ¶ Facit & Matth. 13. parabola de sagena ecclesiæ militantis bonos & malos pisces congregante: & non nisi in fine mundi angeli separabunt malos & omnia scandala de regno Christi, quod est ecclesia, & foras emittent. Item alia parabola Matth. 25. de decem virginibus, id est, de vniuersis fidelibus siue Christianis, quarum quinque fatuæ, id est, multi peccatores ibi existentes sine oleo charitatis cum sola lam-

XI. PROPOSITIO.

pade fidei mortuæ in iudicio finaliter per Christum exclusæ separabuntur, secundum Augustin. Chrysostom. Gregor. in moral. lib. 13. cap. 5. & lib. 31. cap. 12. & homilia. 38. super Euangelia & communiter Doctores. ¶ Item Matth. 16. dicitur super hanc petram, id est, supra fidem meam, quam de me confessus es, vel super confessionem fidei de me, quod est idem quod supra me ipsum creditum principaliter, & minus principaliter & secundario supra te ipsum vicarium meum, ædificabo ecclesiam meam, ut omnes Doctorum expositiones conveniant: ergo dum homo manet in fide Christi eiusque confessione & professione per baptismum facta semper est intra ecclesiam, & de numero membrorum eius, atque Christianus, etiam si merito non sit is qui malus Christianus & extra gratiam Dei est.

¶ Octavo probatur idem, quia si in solis iustis vel prædestinatis est vera Ecclesia Catholica, ut volunt Hæretici: cum sæpe contingat eos non esse Sacerdotes Prælatos siue Doctores, iam tunc vel dabitur

bitur non esse corpus Christi mysticum, vel Ecclesiam non constare ex diuersitate membrorum habentium varios gradus, status, & officia, & dona spiritalia ecclesiastica: vel per solam gratiam aut finalem prædestinationem omnibus occultam omnes simul inuicem, vel nullos eorum, vel eosdem inuicem, nunc esse nunc desinere, & identidem esse Prælatos ignotos siue pastores & subditos Doctores & Sacerdotes indifferenter, id quod euident & intollerabilis confusio membrorum Ecclesiæ ipsiusque iactura & destructio est. Quod & apertè est contra id Roma. 12. & 1. Corinth. 12. sicut in vno corpore multa membra habemus, &c. Et Ephes. 4. Dedit quosdam pastores atque Doctores, &c. vti superius propositione. 2. latius habetur.

¶ Nono probatur idem, quia etiam si in solis iustis vel prædestinatis maneret Ecclesia: vtrique nisi de his vel illis id manifestè constaret, censendum est Ecclesia manere vbi hucusque habita vel æstimata est. Nam cum ea quæ hucusque fuit vel Catholica habita est cōstans ex iu-

XI. PROPOSITIO.

istis simul & peccatoribus, non sit possibile moraliter loquendo eos omnes à gratia decidere & non esse prædestinatos: neq; ut hoc etiam interim detur argumento, id magis constat de his qui Catholici hucusque habiti sunt quàm de illis nouatoribus aut Hæreticis se iactantibus esse iustos vel prædestinatos. Igitur etiam secundum omne ius & rationem humanam, nisi aliud auideretur, aut per miraculum verum, aut per certam reuelationem probetur, rationabilius est quòd vera ecclesia catholica sit, aut permaneat in quibus antè visibiliter manebat, aut manere credebatur, quique Christiani & Catholici habebantur & erant in hac possessione, sint iusti, sint etiam peccatores: quàm quòd propter incertitudinem gratiæ & prædestinationis horum vel illorum ecclesia prædicta de his identidem transeat, aut transire dicatur ad illos. Minus nanque credendum est nouellis istis Hæreticis dicentibus se esse iustos vel prædestinatos, & ex consequenti in ipsis tantum ecclesiam verè catholicam esse, etiam si per impossibile simul veram fidem haberent: quàm nobis qui ab antiquo de visibili ecclesia catho-
lica

lica Christiani habiti sumus. Neq; sumus repellendi ab hac antiqua nostra possessione, quousque sufficienter, scilicet ad Kalendas Cræcas, illi oppositum comprobarent. & quidem qua ratione Ecclesia verè catholica negatur esse in his aut in illis, qui à nobis certo cognosci non possunt, sint né iusti aut prædestinati: eadem quoque negaretur simpliciter alicubi esse aut manere Ecclesiam Catholicam: id quod etiam apud ipsos Hæreticos absurdissima hæresis est, quæ tamen ex sua ipsorum hæresi consequitur.

¶ Ita patet hæc. II. propositio probata, cui⁹ oppositum est hæresis V Vitcleff cōdemnata in concilio Constantien. sess. 8. & 15. & nunc demum contra Lutheranos in concilio Triden. sess. 6. canon. 28. de quo & latius August. de utilitate credendi ad Honoratum contra Faustum lib. 13. cap. 16. & de vera & falsa religione ca. 6. & tract. 1. super canonica Ioan. 31. in fine. & lib. de baptismo contra Donatistas. & tomo. 6. collatione. 3. contra eos, & in lib. epistolarum epistola. 48. ad Vincentium Donatistam. & refertur de conse. distin. 4. est vnitas. & de fide ad Petrum ca. 43. firmissimè tene. &

XI. PROPOSITIO.

& Athanasius super id Colos. 4. in sapientia ambulate ad eos qui foris sunt. & Bern. sermone. 66. super Canti. de quo & latius agunt Thom. V Valden. in doctrinali fidei lib. 2. art. 2. cap. 8. vsque cap. 11. & cap. 28. & Turrecremata de potestate Ecclesię lib. 1. & Roffensis & Ioannes Cochleus de auctoritate ecclesię, & liber Axiomata Christiana lib. 2. art. 3. c. 12. 13. 14. & tandem Castro de hæresibus tit. fides & tit. ecclesia. & latius Soto in defensione confessionis catholicę. c. 18. vsq; cap. 38. Item Vega de iustificatione lib. 14. ca. 8. & 9. vbi & probat quod nõ per quodlibet mortale perditur fides, nec sola infidelitas aut hæresis mortale peccatum est, vt impiè sibi fingunt nouelli quidam Hæretici.

1. *Dubium* ¶ Sed dubitatur. 1. vtrũ excõmunicati schismatici Hæreti. & apostatę sint de ecclesia?

Responsio. ¶ Respon. quãuis sint catholicorũ opinion-
nes, tamẽ de ex cõmunitatis cõmuniter te-
netur, qđ sunt de Ecclesia & christiani: quã-
uis ppter sua peccata à participatione bo-
norũ eiꝝ atq; fideiũ eiekti sunt. ¶ Similiter
dicitur de schismaticis illis tantũ qui nulla
hæresi sunt infecti. ¶ De Hæreticis aut ad-
huc sub iudice pēdet. Nā Victoria in. 1.

relectione de Ecclesia. q. 1. num. 6. & Soto
in. 4. dist. 22. q. 2. art. 2. cū multis aliis tenēt,
q̄ nō sunt de Ecclesia. Sed oppositū tenet
Castro de punitione hereticorū lib. 2. c. 24.
ad qđ accedit Caiet. in quodlib. de potesta
te Papæ. c. 22. secundū Th. 2. 2. q. 10. art. 3.
ad. 3. cū multis aliis, quib⁹ & ego magis as
sentior. ¶ De apostatis verò cōmuniter te
netur q̄ nō sunt de Ecclesia, ex quo iā fidei
eiusq; professioni & obediētiæ ecclesiæ si
mul & nomini christiano p̄ alterius sectæ
professionē penit⁹ renūtiaverunt, & extra
ecclesiā omnino exierūt. quāuis p̄pter in
iuriosam apostasiā p̄ ecclesiā sicut & p̄pter
aliā iniuriā puniri possūt. ¶ Sed p̄dicti oēs
sunt chrīiani, quaten⁹ retinēt characterē ba
ptismalē indelebile, vt hoc etiā ait Soto in
4. dist. 1. q. 4. ar. 5. & di. 39. q. 1. ar. 2. in fine.

¶ Dubitatur. 2. Vtrum per peccatum mor
tale perdatur potestas & iurisdictio Eccle
siastica vel secularis? 2. Dubiū.

¶ Respon. q̄ ecclesiastica nō perditur: neq; Respon.
propter peccatū mali ministri tollitur effe
ctus aut fructus sacramētorū ex opere ope
rato. Et oppositum dicere est hæreticum,
vt cōtra V. Vitcleff & Lutheranos probat
latissimè Tho. V. Valden. lib. de sacramētis
ca. 3,

XI. PROPOSITIO.

ca. 3. vsque. cap. 16. & cap. 145. 146. & lib. de sacramentalibus titu. 8. ca. 72. & titu. 9. cap. 74. & Victoria in secunda relectione de Ecclesia. q. 2. fol. 135. id tangit. & latius prosequitur Soto in. 4. disti. 1. q. 5. art. 5. & disti. 20. q. 1. art. 3. & 4. & disti. 25. q. 1. art. 4. ¶ Potestas etiam secularis & dominium seculare siue ciuile non perditur per peccatum, vt contra eosdem Hæreticos & Armachanum lib. 11. ca. 4. satis probat Victoria in. 1. relectione de Insulanis, quæ est. 4. in ordine. q. 1. fo. 295. & Soto de iustitia & iure lib. 4. q. 2. art. 1. & oppositum vt Hæreticum in concilio Constantien. vbi supra contra V Vircleff condemnatum est.

1. *Argu.*

¶ Contra supra dictam. 11. propositionem arguunt Hæretici quadrupliciter. Primo, quia Ro. 8. Si quis spiritum Christi nō habet, hic non est eius, & 1. Ioan. 2. Ex nobis prodierunt, sed non erāt ex nobis.

2. *Arg.*

¶ Item secundo, quia Ephe. 4. Vnum corpus, vn⁹ spiritus, vnus dominus, vna fides, vnum baptisma. Ecce q̄ nisi adsit vnus spiritus sanctus viuificans corpus Christi mysticum per gratiam, qua omnia membra sibi communicant sua bona spiritualia, vt sit cōmunio sanctorum, omnia alia nō sufficiunt

ficiunt ad efficiendum corpus Christi mysticum, neque membrum de corpore eius vel de Ecclesia verè Catholica. & ad idem est. 1. Corint. 12. in vno spiritu, scilicet sancto, viuificāte & sanctificāte per gratiam, omnes nos in vnum corpus baptizati sumus: & vno spiritu potati sum⁹, &c. & multe aliæ similes autoritates sunt ad idem.

¶ Tertio, quia sicut Iudei per transgressionem legis Moysi, & per peccatū desinebāt esse verè Iudæi & de sua synagoga Apo. 2. & 3. qui dicunt se esse Iudeos, & non sunt sed synagoga sathanæ. & Ro. 2. Si præuicator legis sis: circumcisio tua præputiū facta est: non enim qui in manifesto Iudeus est, &c. ita ergo & de christianis dicendum est. 3. Arg.

¶ Quarto, quia ecclesia catholica est sancta sine macula & ruga, Ephe. 4. & ad Titū. 3. mundans eam lucro, &c. & Cant. 4. Tota pulchra es amica mea, & macula non est in te, non autē esset tota pulchra sine vlla macula, si peccatores intra aut haberet aut ex ipsis constaret: ergo. 4. Arg.

¶ Respon. ad primum argumentum secundum August. & Nicol. Lyr. & Doctores communiter, vt etiam Tho. V Valden. vbi Respo ad 1. argu
suprà

XI. PROPOSITIO.

suprà ca. 11. & Vega de iustificatione li. 12. ca. 3. latiùs referunt, quòd peccator non est membrum Christi viuum per gratiam, neque est de Ecclesia per meritù & finalé prædestinationé: sed est de numero christiano rû, & de Ecclesia per fidei professioné & sacramentorû cõmunicationé, quod & potius significatur ibi. 1. Ioa. 2. ex nobis prodierû. cùm enim inde prodire nõ possent: vbi ante nõ erát: fit certè vt quãuis illi de Apostolorû societate & de Ecclesia nõ essent merito & finali prædestinatione: fuerunt tamé numero & per sacramentorum cõmunicationé, quousq; per hæresim manifestam, vel per apostasiam inde recedétes penitus exierunt. Adde, quòd licet homo mortuus ver⁹ homo nõ sit: quia ex anima & corpore non constat, quæ ad substantiã hominis requiruntur: at vero corpus & membrum eius mortuû verum corpus & membrum eius est in eo existens, quamuis viuum non sit, habent enim ea quæ ad substantiam corporis & membri requiruntur. Ita baptizatus homo membrum verû corporis mistici vel Ecclesiæ est per fidem & eius professionem, quamuis viuum per gratiam non sit.

¶ Ad secundum ex Ephe. 4. &c. Respon. *Respō. ad*
quòd ibi agit Paulus de membris viuis in *2. argo*
corpore Christi mistico perfectè insitis &
fructuosè, non solum numero, sed etià me-
rito vel per gratiam. Nam hic est fructus fi-
nis vel effectus professionis fidei, qui con-
fertur & obtinetur per baptismum, si non
ponatur impedimentum ex parte nostra.
Potest etiam dici secundum. Tho. 3. par. q.
8. art. 3. ad secundum quòd omnis baptizat⁹
habens fidem informem suscipit influxū
interiorem & spiritum fidei, quoad hunc
actum vitalem supernaturalem, qui est
credere, quo vnitur aliis fidelibus & com-
municationem habet intra Ecclesiā: quod
sufficit vt sit membrum eius numero, quā-
uis non merito. ¶ Corpus autē ipsum eccle-
siæ nunquā potest esse sine spiritu fidei &
gratiæ in aliquibus personis eius: in quib⁹
verificatur cōmunio sanctorū, vt superius
propositione. 2. 3. & 4. latiùs habetur, de
quo corpore Christi mistico omnes auto-
ritates prædictę loquūtur. Cū quo stat, q^d a-
liqⁱ peccatores vt partes viles corporis ipsi-
us cōmunicātes spū fidei p^{er} ei⁹ professionē
factā in baptismo sint numero tātū, & nō
merito neq; cū fructu mēbra ipsi⁹ ecclesię:
sicut

XI. PROPOSITIO.

sicut & arida vel infirma imò & mortua etiam membra in suo corpore manent, & aridi palmites in sua vite, quousq; vel per heresim & apostasiam, vel per mortem inde decidant, vel abscindantur. ¶ Et ita ut ait Osius in confessione fidei, tomo. i. cap. 30. & Erasmus in responsione ad. 31. censuram Parisien. contra eum, & in cōcilio Colonien. & post in Maguntine. anno Dñi. 1549. celebrato declaratur, cōmunio sanctorū esse societas fidelium, qui in epistolis Pauli & sacra scriptura vocantur sancti, quia sunt Deo dicati per fidem. & ita cōmunio sanctorum est definitio ipsius Ecclesię: ex qua sequitur altera cōmunio omnium bonorum operum inuicem inter se apud Deum: dum propter merita vnus De⁹ benefacit aliis. Psal. 118. Particeps ego sum omnium timentium te, hīc & in alio seculo. ¶ Item idem Osius vbi suprà ca. 57. dicit, quòd cōmunio sanctorum est cōmunicatio sacramentorum, per quam credimus intra Ecclesiā Christi nos obtinere remissionem peccatorum, vt sic puri habeamus vitam æternam, quam speramus.

Respō. ad 3. argu. ¶ Ad tertium argumentum respō. id planè negando, & ad Apo. 2. & 3. dico, ibi fieri sermonem

monem de Iudæis qui dicunt esse Iudæos spiritualiter. i. verum Deum confitentes secundū sui nominis interpretationē, & nō sunt, ex quo Christū & eius fidē persequuntur. Neque enim tunc angelus ille ex parte Christi approbat Iudæos illos volentes vivere secundū legem Moysi, iam mortuā in lege gratiæ iam promulgata, vel incipiente per totum mundum promulgari. Et illud Ro. 2. intelligitur non de professione legis, sed de eius fructu: ita videlicet quod dum iudaismus erat in sua vi, eius circūcisio & professio erat fructuosa ex opere operantis, si ea lex observaretur ab eis: illas autem non magis quā si circūcisi non essent. Non tamen per transgressionē legis illius desinebāt esse professione Iudæi, & de numero illius Synagōgę. Et quo ad hoc bene consonat similitudo de christianis malē viventibus, vti sæpe dictum est.

¶ Ad quartum argumentum respon. negā *Respo. ad*
do minorem. Dico enim quod Ecclesia dei *4 argu.*
citur sancta, tota pulchra, & sine macula,
vt suprà in propositione. 2. notatum est.
Tum primo secundum Cyprianum in ex-
positione symboli, ibi credo vnā sanctā Ec-
clesiam, de sanctitate & puritate regulę ve-

XI. PROPOSITIO.

et fidei & legis Christi & sacramentorum,
 que proficitur, quibus regitur & consistit,
 & à sordibus peccatorum purificatur & de-
 coratur. Hæc enim omnia nullam maculam fal-
 sitatis aut peccati corde, ore, opere, admit-
 tunt. ¶ Tum secundo à sanctitate statuum,
 graduum, donorum & officiorum spiritua-
 lium, vel ecclesiasticorum, quibus regitur
 Ecclesia ad suum finem super naturalem:
 quorum etiam varietate & gratia decoratur.
 ¶ Tum tertio à sanctitate multarum
 personarum qui semper fuerunt, sunt, &
 erunt in ecclesia usque ad finem mundi, ex
 quo portæ inferi non præualebunt aliquan-
 do aduersus eam, Matt. 16. & ut supra pro-
 positione. 2. dictum est. Et ita per synedon
 hæc ecclesia tota dicitur sancta à parte prin-
 cipaliori totum denominando. Sicut ciui-
 tas, vniuersitas, aut concio aliqua siue re-
 ligio dicitur, diues, nobilis, illustris, docta,
 aut sancta, à quibusdam paucis personis e-
 ius principalibus, diuitibus, nobilibus, il-
 lustribus, aut sanctis, vel doctis. ibi existen-
 tibus, simul cum pluribus aliis pauperibus,
 vilius, indoctis & peccatoribus. Nam & à
 nobiliori fit absoluta denominatio. sicut &
 persona dicitur tota pulchra propter no-
 bilio-

biliores quasdam partes corporis eius apparentes simul cum debita earum dispositione: licet in ea sint quedam alia multa occulta membra, foeda quidem aut vilia, sed ornamenti suis exterius debite ornata, quibus tota ipsa persona pulchra est & apparet. Ita in Ecclesia est suus ornatus sacramentorum aliorumque donorum & operum sanctorum, per quae pulchritudo gratiae obrietur: qua foeditas peccatorum ab omnibus fidelibus auferitur, & peccator homo totus pulcher redditur atque decorus: & ita tota ipsa Ecclesia coram Deo & hominibus pulchra fit, & apparet, ut habetur Ephe. 5. Mundans eam lauacro aquae in verbo vitae: ut exhiberet sibi ipse gloriosam Ecclesiam non habentem maculam, neque rugam, ut sit sancta & immaculata, &c. quod de Ecclesia nunc militante ut dictum est per gratiam, & finaliter de ipsa in alia vita vel iam triumphante secundum Augus. 2. praeclatissime intelligitur: nam hic incipit ut illic perficiatur.

¶ Ex supradictis constat non recte nec satis *Corella* cautè, Tho. V Vald. in doctrinali fidei lib. 2. art. 2. ca. 12. & 28. & quosdam alios cum eo dicere, esse duplicem Ecclesiam militatam:

XI. PROPOSITIO.

quarū altera sit inuisibilis & specialis iustorum tantum & predestinatorū, de qua intelligitur id Cant. 4. Tota pulchra es, &c. & alię eiusmodi autoritates supradictę. Altera sit cōmunis vel vniuersalis & visibilis cōstās & oīb⁹ fidelib⁹ etiā peccatorib⁹. Hęc inquā distinctio nō est tuta, nec vera in rigore, nisi ad bonū sensum, q̄ infra habetur, intelligatur, ut hoc etiā notauit EK⁹ cōtra Bucerū & p̄fates in. 6. annotatione sua super. 6. articulo libri oblato Carolo Imperatori à Lutheranis, vel protestantib⁹ in Germania. fo. 54. & Augu. collatione. 1. contra Donatistas tomo. 6. Nā prima pars illi⁹ distinctionis videtur accedere ad dictā heresim lutheranā iam reprobata in præfata. ii. propositione. Nā ut cōstat ex supra dictis vnica est ecclesia catholica militās in terris, continēs omnes gradus status & varia dona & officia ecclesiastica, cōstās ex iustis & peccatorib⁹ baptizatis. Illa autē specialis ecclesia sanctorū tantum & predestinatorū aliquorū vel etiā eorū omnium non est Ecclesia catholica, quāuis sit pars eius præcipua. Sic nec caput, aut pectus, nec aīa aut corpus hominis est homo, sed pars hominis. Nā & in illis iustis dūtaxat sepe cōringere

potest nō esse omnes potestates & gradus Ecclesiæ catholicæ neq; papatū, vi suprà in 8. propositione ostēsum est. Melius ergo dicamus cū cōmuni doctrina catholicorū, q̄ sicut duplex est pars hominis, aut corporis non duplex homo, neq; duplex corpus, caput & corpus, v. l. aīa & corpus: ita duplex est pars Ecclesiæ Catholicæ, nō duplex Ecclesia Catholica, altera iustorum tantū & p̄destinatorū, altera etiā iniquorū: quodq; iusti sunt de militāte ecclesia catholica numero & merito, vi pulchrior pars eius: alii autem fideles christiani peccatores sunt etiam de ipsa Ecclesia Catholica numero tantū & professione: tamē nec hi nec illi p̄ se sunt Ecclesia catholica, sed oēs simul. Et ad hāc sensum prior illa distinctio potest esse vera: sed verba ad modū loquēdi catholicū consonantem sensui catholico reformāda sunt. Et ita sunt intelligēda autoritates omnes Augustini, quas Tho. V Valden. vbi suprà, & c. 3. 8. 9. 10. 11. latius refert. Nam secundū varia pericula temporum sunt etiā bene & malè sonantes variandi sermones. Cum supra dictis expressē concordat. Frater Petrus Soto in defensione cōfessionis catholicæ ca. 25. 28.

* XII. PROPOSITIO. *

repc. 12. ¶ **Propositio. 12.** Omnis noua doctrina cō-
 tra doctrinam fidei & morum, vel contr-
 vsum & morem, quem in his hucusque
 generaliter catholica siue Romana tenuit
 Ecclesia, vt Hereticus error, illa euitanda,
 nec audienda est. ¶ Hæc propositio est con-
 tra Hereticos, & ad omnes eorum hæreses
 & errores facilè vitandū: quæ ex supra di-
 ctis concessis etiam ab ipsis hereticis facilè
 probatur. Nā cū non possit esse nisi vni-
 ca & eadem semper vera fides: sicut nō nisi
 vnica vera Ecclesia catholica: in qua vera fi-
 des semper fuit, & erit, vt suprà propositio-
 ne. 1. 2. 3. & 4. & 5. habetur, & in Ecclesia
 Romana semper fuerit vera fides & Eccle-
 sia catholica, vt suprà propositione. 6. & 7.
 probatur: sequitur euidenter q̃ omnis noua
 doctrina, &c. vt ait hæc propositio. In cui⁹
 cōfirmationē est, q̃ omnes fideles antiqui
 nō sunt contēti confiteri & inuocare Do-
 minū Deū suū, nisi etiā adderent, q̃ sit De⁹
 Abrahā, De⁹ Isaac, & Deus Iacob, & Deus
 patrū nostrorū. Ideo & Augustinus redar-
 guit Donatistas dicētes, Ecclesiā catholicā
 apud ipsos tantū in Africa esse: id qđ nūc
 etiā dicūt Lutherani de se ipsis. Neq; enī
 ea fides potest esse vera, neq; catholica quæ
 non

non tenet vnitatē antiquā: quę etiā in aliis
 partibus mundi, vbi Christi nomē colitur
 ab antiquo ignota aut noua aut particula-
 ris fidei institutio est. Et Irene⁹ lib. 3. c. 3. &
 4. latius de hoc. Et Augustin⁹ sermone. 31.
 de verbis Apostoli, & de vnitate Ecclesię
 ca. 4. secundū id. 1. Ioan. 4. Omnis qui sol-
 uit Iesum. i. fidē eius antichrist⁹ est, q̃a Lu.
 11. Qui non colligit mecum, dispergit. Vt
 Osius in confessione fidei, tomo. 2. ca. vlti-
 mo. fo. 243. 247. &c. prosequitur. Et Soto
 in defensione confessionis catholicę cap.
 57. vsque. 59. Et hoc latē etiam refert Tho-
 mas V Valden. in doctrinali fidei lib. 2. art.
 2. cap. 17. & 18. Et Albertus Pighius lib. 1.
 cap. 2. & 3. refert, quòd omnes sancti Do-
 ctōres atque concilia hac potissima ratio-
 ne omnes Hēreticos suorū temporum de-
 uictos profligarunt: quia scilicet nouā do-
 ctinam contra antiquā fidem Ecclesię sug-
 gerebant. Vnde hęc sola propositio suffi-
 cit & prę oculis habenda est, vt quilibet fa-
 cilē cognoscat, fugiat, imò & confutet hoc
 vnico verbo oēs errores de nouo quocūq;
 fūco siue colore suborientes: si videlicet vi-
 deat esse nouam doctrinam differentem
 ab ea quam in Ecclesia Romana commu-

* XII. PROPOSITIO. *

inter hucusque tenebant christiani sui tēporis, suiq; prædecessores. Nam statim illa ut erronea, vel hæretica, aut suspecta sine alia disputatione repellenda, nec amplius audienda est. Id quod nos docuit Paulus Thimo. 6. Prophanas vocum nouitates de uita, multum enim proficiunt ad impietatem: & sermo eorum ut cancer serpit. Et Hebræo. 13. Doctrinis variis & peregrinis nolite abduci. Nam & iniuriam facit reuerendissimæ synodi, si quis semel iudicata ac rectè disposita reuoluere, ac publicè disputare contendit. C. de summa Trinitate & si. catho. l. nemo. Et ad idem est Leo Papa epistola. 20. 21. 24. & cap. Achatius, & cap. maiores. 24. quæstio. 1. cum glossa. Ad idem est etiam. l. minimè. ff. de legibus, ubi dicitur quòd minimè mutanda sunt, quæ certam interpretationem semper habuerunt. Et sanctus Maximus Episcopus in sermone de Martyribus ait, Magni periculi res est, si post Apostolorum testimonia & martyrum vulnera veterem fidem qua si nouellam discutere præsumas: & post tã manifestos duces, & post morientium sudores oriosa disputatione contendas. hæc ille. Et Cyprianus de simplicitate Prælatorum

torum valde reprehendit nouitates contra unitatem fidei catholicæ antiquæ. Et Athanasius & alii Episcopi Ægyptii & orientales concilii Alexandrini in epistola ad Felicem Papam, & ipse Felix in epistola ad eundem, & Celestinus Papa in suis decretis, & Leo Papa epist. 3. Facit etiã dist. 11. ca. quis nesciat, Et dist. 12. non decet. ¶ Hęc itidem dico propo. est tenaci corde figenda, si quis vult facili negotio omnes euadere errores, simul & damnationem æternam, & in vera fide magis ac magis confirmari: maximè his temporibus, vbi hæreses iam dānatæ atq; sepultæ ab inferis per Lutheranos suscitantur, & quædam aliæ denuo sub oriuntur, vti à Christo & Apostolis prænuntiatum est: de quibus sæpius admoniti sumus, vt caueamus. vt constat Matth. 24. venient pseudoprophetæ, & seducunt multos. leducunt inquit, id est, à communi via antiqua ad nouam doctrinā erroneam ducent. Et. 1. Timoth. 4. In nouissimis tēporibus discedent quidam à fide, attendētes spiritibus erroris & doctrinis dæmoniorum, in hypocrisi loquentes mendacium. Et. 2. Timot. 3. In nouissimis diebus instabūt tempora periculosa: erūt

*XII. PROPOSITIO.

enim homines amantes semetipsos, cupidi,
 elati, superbi, blasphemæ, parètibz nō obe-
 dientes, ingrati, scelesti, sine affectione, si-
 ne pace, criminatores, incontinentes, im-
 mites, sine benignitate, proditores, proter-
 ui, tumidi, cœci, & voluptatum amatores.
 magis quàm Dei, habentes quidem speciẽ
 pietatis, virtutem autem eius abnegantes:
 hos deuota, hi enim resistunt veritati. hæc
 ibi. vbi vltima verba nota post præceden-
 tia. Et cap. 4. ait, Erit enim tempus, cùm sa-
 nam doctrinam nō sustinebūt: sed ad sua
 desideria coaceruabunt sibi magistros pru-
 rientes auribus: & à veritate quidem au-
 ditum auertent, ad fabulas aut cōuertent.
 De quibus &. 2. Thesa. 2. Quia charitatẽ
 veritatis non receperunt, vt salui fierent:
 ideo mittet illis Deus operationem erro-
 rum, vt credant mēdacio, &c. Itẽ Rom.
 16. Rogo vos aut vt obseruetis eos qui dis-
 sensiones & offendicula præter doctrinã
 quam vos didicistis. scilicet ab antiquo, faciunt:
 & declinate ab illis. Hi enim Christo Do-
 mino nostro nō seruiunt, sed suo ventri,
 & per dulces sermones seducūt corda in-
 nocentũ. Item. 2. Petri. 2. Fuerunt pseudo-
 propheta in populo: sic & in vobis erunt
 magi-

magni mēdaces qui introducēt sectas p-
 ditionis: & multi sequentur luxurias eo-
 rum: per quos via veritatis blasphematur.
 Et inferius, Audaces, sibi placentes, sectas
 non metuūt introducere blasphemantes.
 Et infra, In superbia, vanitatis, loquentes,
 pelliciunt in desideriis carnis luxuriæ eos:
 qui paululū effugiunt: qui in errore cōver-
 santur, libertatē illis pmittentes. Et ca. 3.
 ait, Hoc primū scientes, quòd venient in
 nouissimis diebus illutores in deceptione
 iuxta pproprias cōcupiscentias ambulantes.
 Et. 1. Petri. 2. habetur, Estote quasi liberi,
 non quasi velamen habentes in malitiæ li-
 bertatē. Quod & Paul. Galat. 5. expressit,
 Vos in libertatem s. euangelicā à peccatis
 & ab onere legis veteris, vocati estis: tan-
 tum ne libertatē occasionem detis carnis.
 Et Iudas in epist. ait, Subintroierunt qui-
 dam homines, qui olim p̄scripti sunt in
 hoc iudiciū, impii, gratiā Domini transfe-
 rentes in luxuriā. Sequitur infra, Quicū-
 que naturaliter tanquā muta animalia no-
 runt in his corrumpuntur. Et inferius, Hi
 sunt nubes sine aqua, quæ à ventis circūfe-
 runt, fluctus feri maris, despumantes suas
 cōfusiones, sydera errantia. Et inferius, se-
 cundum

* XII. PROPOSITIO:

cundum sua desideria ambulantes, murmuratores, querulosi, memores estote verborum quæ prædicta sunt ab Apostolis Domini nri Iesu Christi, quoniam in nouissimis temporibus venient illudores secundum sua desideria ambulantes in impietatibus. Hi sunt qui segregant semetipsos, animales spiritum non habentes, &c. Hæc ibi. Quæ omnia figurâ Hæreticorû nostri temporis manifestè depingunt. ¶ Quare cû ecclesia catholica nullo vnquâ tempore errare possit in fide; fides itidem vera vna & eadem semp sit vbiq; & apud omnes: sit vtiq; vt neq; vlla noua doctrina, vt iam diximus, neq; ea quæ sibi contradicit, aut variat, & inconstans est, vera & catholica esse possit. Nam in ecclesia Christi iam per ipsum & Apostolos constituta, sicut veritas fidei declarari quidem de nouo, nō autē noua incipere, neq; antiqua desinere esse potest: ita & quæ semel fuit hæresis apud ecclesiā, semper hæresis est. Vnde & hæreses quascunq; vel denuò natas statim abiicisse, vel renatas ad suam originem reuocasse, est eas oēs sufficienter & salubriter refutasse. ¶ Ex omnibus supradictis tandē colligim⁹

Corollar.

quinq; esse testimonia ordinaria siue indices

dices infallibiles veritatis fidei: ad quos
 nunc postquam sacra scriptura adita, &
 ut canonica in ecclesia Christi recepta est,
 regulariter recurrendū est indubiis fidei
 occurrentibus ad veritatē inde cognoscē-
 dum. Primo, Sacra scriptura. Secūdo, Tra-
 ditiones Apostolicę in ecclesia generaliter
 obseruatę. Tertio, Consensus omniū Do-
 ctorum & Patrū & Pontificū ecclesię, qui
 dicitur consensus ipsius ecclesię Catholi-
 cę. Quarto, Definitio legitimi concilii ge-
 neralis. Quinto, Definitio papę. De tribus
 prioribus iam dictum est in. 6. proposi. &
 in. 5. & 4. & 3. præcedentibus. Nam San-
 ctitas miraculis cōprobata hęc non cōputa-
 tur: quia licet certissimū sit testimonium
 generale fidei & ecclesię Catholicę: aue-
 ro nunc extraordinarium est pro dubiis
 particularibus elacidandis, de quibus in
 hoc corollario agitur. ¶ Inter hęc autē suus
 ordo & gradus certitudinis, autoritatis,
 & claritatis est. Nā primus, videlicet sacra
 scriptura, est potissimus omnium iudex,
 vel testis veritatis, autoritate & certitudi-
 ne, non tamen claritate. Nihil enim verius
 & certius est in ecclesia quā sacra scriptu-
 ra canonica: & hoc solum admittunt Hæ-
 retici

retici dicentes, præstare etiã aliis in clarifica-
 re, quod superius propositione. 6. repro-
 baturum est. ¶ Secundus gradus. i. traditio-
 nes Apostolicæ, eiusdem etiam est autoriz-
 ratis diuinæ cū sacra scriptura, eiusdē etiã
 certitudinis de veritate in se: nō tamē quo
 ad nos, quia nobis nō ita constat, quæ &
 quales sint istę traditiones omnes, sicut cō-
 stat de sacra scriptura canonica. Est tamen
 iste gradus explicatior, & quodammodo
 plenior, & clarior quàm primus: quia per
 has traditiones iam receptas in ecclesia ex-
 plicantur ipsæ scripturæ & multa dubia
 ipsarum: multa etiã quæ scripta non sunt
 per eas nobis traduntur, vti superius pro-
 positione. 5. latius de hoc habetur.

¶ Tertius gradus, id est, cōsensus Patrum,
 qui est etiam ipsius Ecclesiæ, non est tan-
 tæ autoritatis, vt præcedentes: quia non
 formaliter est ipsa reuelatio aut veritas di-
 uina, sed est humana testificatio de verit-
 ate diuina. Ita quòd est quidem autori-
 tas & certitudo humana, quamuis diui-
 nitus directā & illustrata, quatenus est
 Doctorum & Sanctorum Patrum testi-
 ficatio de veritate diuina & de consensu
 totius ecclesiæ. Diuina autem certitudo
 &

& autoritas ibi est, quatenus est consensus totius ecclesiæ de veritate fidei: quia diuinitus certi sumus, & errare non potest, vt ait Tho. V. Valden. in doctrinali fidei, lib. 2. art. 2. ca. 18. & supra propositione. 4. & 5. & 6. habetur. Est tñ in hoc tertio gradu testimonium clarius nobis quàm notius de veritate diuina & eius sensu existente in duobus gradibus præcedentibus. Nā per scripta Doctorū, & per cōsensum eorū, & Sāctorum omniū Patrū & Pontificū ecclesiæ, qui est idem qui & consensus & vsus ecclesiæ Catholicæ, explicatur verus sensus sacræ scripturæ & traditionū Apostolicarū, quas ipsa tenet ecclesia. Neq; inde sequitur quòd iudex aut declarator causæ aut legum & scripturarum secundum leges agens superior ipsis est, vt Hæretici malè argumentantur. ¶ Quartus gradus, id est, definitio concilii, est adhuc clarius testimonium & iudex de veritate fidei quàm præcedentes, quia per tales definitiones conciliorum declarantur sensus scripturæ & traditionum Apostolicarum & consensus & vsus ipsius ecclesiæ Catholicæ, in quo tandem standum est. Sed nō est tantæ autoritatis & certitudinis, vt
sunt

* XII. PROPOSITIO.

sunt tres illi gradus præcedentes: qđ inde cōstat, quia ex illis utpote autoritatē diuinā suo gradu & ordine habētibus, ut dictū est, pcedit conciliū ad suas diffinitiones faciendū: & deficere pōt à faciendo qđ in se est, ut suprà prop. 9. latiùs de hoc. ¶ De. 5. gradu. i. de diffinitione Papæ, idē omnino qđ de diffinitione concilii dicendum est: quodq; p accidens minoris adhuc auctoritatis & certitudinis est quo ad hoc, quia videlicet minus certū est ipsum quàm cōciliū facere qđ in se est, ut suprà proposi. 9. & . 10. latiùs habetur. Hi autem omnes quique gradus mutuò se iuuāt, pbanr, atq; cōfirmant: nec ulla cōtradictio in eis esse potest: maximè dum cōciliū & Papa faciūt qđ in se est, uti in suis locis allegatis declaratur. Nam & scriptura sacra oībus illis & è conuerso sibi inuicē perhibent testimoniū veritatis. Cum supradictis cōcordant Tho. V Valden. & axiomata Christiana, ubi suprà proposi. 9. & . 10. allegatur. & Soto in Defensione confessionis Catholicę. pa. 2. c. 33. 34. latiùs de his & pulchrè agit.

C O M P L U T I,

Excudebat Andreas ab Angulo.

¶ Errata.

In prologo folio. 1. pagina. 2. linea. 13. lege conuictos.

In tracta. fo. 1. pa. 1. li. vlt. lege Credo vnā sanctam catholicam & apostolicam.

fo. 3. pa. 2. lin. 3. lege habens.

fo. 10. pa. 1. lin. 15. lege pariant.

fo. 20. pa. 1. lin. 4. lege priuatis. Item pag. 2. lin. 20. lege. ex parte.

fo. 21. pa. 1. lin. 1. pro & lege cum.

fo. 22. pag. 2. lin. 5. lege vera.

fo. 26. pa. 2. lin. 18. lege Antichristus.

fo. 31. pa. 2. lin. 10. lege Prouerb. 3.

fo. 33. pa. 1. lin. 26. lege & contra.

fo. 48. pa. 1. lin. 15. dele vltimum. &. Itē pa. 2. lin. 26. pro quę suas. lege per suas.

fo. 49. pa. 1. lin. 4. & 5. lege cum in Ecclesia debeat.

fo. 50. pa. 1. lin. 1. lege capiti primo.

fo. 54. pa. 1. lin. 2. lege epistola. 6. 8. 9. 10. Itē pa. 2. lin. 22. pro erius. lege. cKius.

fo. 57. pa. 2. lin. 23. lege Papam.

fo. 58. pa. 1. li. 14. pro Episcopo, lege ab ipso
Item pa. 2. lin. 21. dcleratione.

fo. 59. pa. 1. li. 1. post. 37. adde. 53. Itē lin. 10. 11. lege cap. 38. 54. vsque. 69. Itē lin. 20. pro autem. lege aut.

fo. 61. pa. 2. lin. 6. lege prudētia. Item lin. 7.
lege credūtur. Itē lin. 2. lege exponitur.

fo. 63. pa. 1. lin. 9. pro non. lege nota.

fo. 64. pa. 1. lin. 18. 19. lege cōciliū generalis.

fo. 66. pa. 1. li. 18. pro & lege vt vnū corp^o.

fo. 70. pa. 1. lin. 1. lege. in qua.

fo. 72. pa. 2. lin. 11. pro vt lege aut. Item lin.
vlt. lege promissa est.

fo. 73. pa. 2. lin. 8. lege in. 1. quodlibeto.

fo. 75. pag. 1. lin. 24. pro vt lege & Turre
cremata.

fo. 76. pa. 2. lin. 16. lege ca. 4. & 5.

fo. 77. pa. 1. lin. 15. 16. lege fo 57. 58.

fo. 78. pa. 2. lin. 17. lege concilii generalis.

fo. 80. pa. 2. lin. 24. lege renouari.

fo. 84. pa. 1. lin. 24. lege Ecclesiam.

fo. 87. pa. 1. lin. 23. lege intra se haberet.

fo. 88. pa. 2. lin. 10. 11. lege quod cōmunio
sanctorum est societas.

fo. 89. pa. 1. lin. vlt. lege a sanctitate. Itē pa.
2. lin. 12. pro qui. lege quē.

fo. 90. pa. 2. lin. 6. pro & lege ex.

fo. 96. pa. 1. lin. 7. lege nobisq; notius.